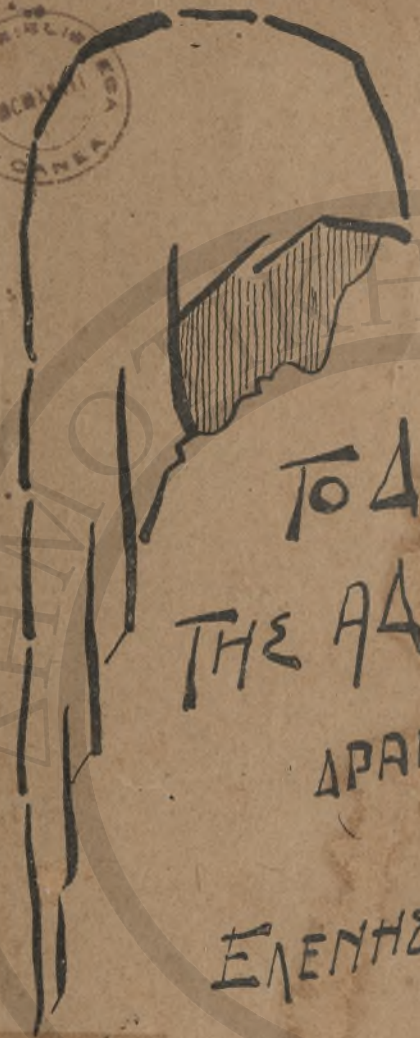

98 P. 57
Sep

ΚΡΗΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ.

ΚΡΗΤΙΚΑ 1606

ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΙΑΙ
ΤΗΣ ΑΔΕΡΦΟΚΤΗΣ

ΔΡΑΜΑ

ΕΛΕΝΗΣ Ν. ΣΙΦΑΚΗ

Β^ο ΒΡΑΒΕΙΟΝ

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ ΔΙΔΑΧΟΝΙΣΜΟΥ
1939

ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΝ
1829 - 1896 - 1897
ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

ΚΡΗΤΙΚΑ 1696

ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΑΔΕΡΦΟΚΤΗΣ

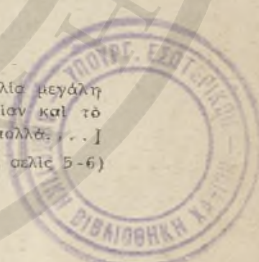
ΔΡΑΜΑ
εις πράξεις Τέσσερες μετά τοῦ προλόγου

ΥΠΟ
ΕΛΕΝΗΣ Ν. ΣΗΦΑΚΗ
(Ναΐδος)

Β' ΒΡΑΒΕΙΟΝ
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΙΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ
1939

[... Το δακτυλίδι τῆς Ἀδερφοκτῆς εἶναι διδασκαλία μεγάλη καὶ ὕψηλῃ... Τὸ βραβεύομεν ὡς ἔθνικὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ συνιστῶμεν διότι τοιαῦτα ἀναγνώσματα δὲν ἔχομεν πολλὰ; ...]
(*Ἀπὸ τὴν κρίσιν τῆς ἐπιτροπῆς, σελίς 5-6)

ΑΡΧΑΙΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑΙ 4-ΟΔΟΣ ΑΛΘΡΙΑΣ-4
1939

11
XVI
LX.

ΚΡΗΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ

Τὸ παρὸν τεύχος ἔδει νὰ κυκλοφορήσῃ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου. Καθυ-
στέρησεν ὁμως, διότι ὑπεβλήθη εἰς τὸν «Καλοκαιρίνειον Διαγωνι-
σμόν» ἐν χειρογράφῳ, συμφώνως δὲ πρὸς τοὺς ὄρους τοῦ διαγω-
νισμοῦ, ἔπρεπε νὰ διατηρηθῇ ἡ ἀνωνυμία, μέχρι τῆς ἐκδόσεως
τῶν ἀποτελεσμάτων, ὅτε ἠνοιγῆσαν οἱ φάκελλοι, οἱ περιέχοντες
τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων. Ἡ κρίσις ἀνεγνώσθη τὴν 20ῆν
Μαΐου 1939.

*Ἐξεδόθησαν ἤδη ἔργα τῆς ἰδίας συγγραφέως Κας Ἑλένης
Σηφάκη:

Τὸ Α'. τεύχος Ἡ ΤΥΧΗ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΙΟΥ, δράμα εἰς πρά-
ξεις 4.

Τὸ Β'. τεύχος Τὸ ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΑΔΕΡΦΟΚΤΗΣ, δρά-
μα εἰς πράξεις 4.

*Υπὸ ἐκτύπωσιν ἔργα τῆς ἰδίας:

Τὸ Γ'. τεύχος ΤΑ ΔΥΟ ΕΘΕΛΟΝΤΟΠΟΥΛΑ, δράμα εἰς πρά-
ξεις 3.

Τὸ Δ'. τεύχος Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΣ, δράμα εἰς
πράξεις 2.

Τὸ Ε'. τεύχος Η ΝΟΝΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ, δράμα εἰς πρά-
ξεις 3.

Γεώργιος Ν. Ζηγάρας

*Ὅλα τὰ ἀντίτυπα πρέπει νὰ φέρουν τὴν ὑπογραφήν τῆς συγ-
γραφέως.

*Ἀπαγορεύεται ἡ ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλία τοῦ αὐτοῦ ἀδείας τῆς συγ-
γραφέως.

ΟΔΟΣ ΡΟΣΤΑΝ 10

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΝ ΜΝΗΜΗΝ

Τῶν πρωτοπόρων καὶ πρωταγωνιστῶν
τῆς Κρητικῆς ἐλευθερίας.

ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ

Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Πρέβελι

Πρώτου ὑψώσαντος τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Κρήτῃ τὴν
25 Μαΐου 1821 κατὰ τὴν ἐν τῷ χωρίῳ Ραδάκινο Συνέλευσιν.

Καὶ τῶν ἐκλεγέντων κατ' αὐτὴν ἀρχηγῶν τῶν Δυτικῶν ἐπαρχιῶν.

Γ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΑΚΗ, ΓΕΩΡΓ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ, Ι. ΤΣΟΥΔΕΡΟΥ
Ν. ΣΗΦΑΚΑ, Α. ΜΑΝΟΥΣΕΛΗ, Ρ. ΒΟΥΡΔΟΥΜΠΑ, Γ. ΤΣΕΛΕΠΗ
ΚΑΙ Γ. ΠΑΠΑΔΑΝΤΡΕΑ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ

«ΑΔΕΡΦΟΚΤΗ»

Εἰς τὰς παραμονὰς ἐκάστης ἐπαναστάσεως εἰς τὴν Κρήτην, ἦτο συνήθεια νὰ γίνωνται ἀδελφοποιήσεις κατὰ ἐπαρχίας ἢ κατὰ γενικωτέρας συγκεντρώσεις. Αἱ ἀδελφοποιήσεις αὗται ὠνομάζοντο «ἀδερφοκτοσύνες» καὶ ἦσαν ἓνα εἶδος θρησκευτικῆς τελετῆς, τελουμένης εἰς τινὰ ἐρημικὴν ἐκκλησίαν μυστικά. Εἰς αὐτὴν ἐλάμβανον μέρος ὀπλαρχηγοὶ καὶ πολεμισταί, ἀδιαφόρως ἀριθμοῦ, προϊστατο δὲ ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος ἀνεγίνωσκε παράκλησιν πρὸς τὴν Παναγίαν καὶ ὑπηγόρευε τὸν ὄρκον, τὸν ὁποῖον ἐπανελάμβανον οἱ παριστάμενοι, ἔχοντες ὕψωμένην τὴν χεῖρα, μὲ ἠνωμένα τὰ τρία δάκτυλα τοῦ σταυροῦ. Τὴν Παναγίαν, ἐκτὸς τῆς εἰκόνας, ἐσυμβόλιζε καὶ μία κόρη ὀνομαζομένη Μαρία. Μετὰ τὸν ὄρκον ἠσπάζοντο ὅλοι τὴν εἰκόνα καὶ τὴν Μαρίαν, ἣ ὁποία ἔκτοτε ἐλάμβανε τὸν τίτλον «ἀδερφοκτῆ». Διὰ τοῦ ὄρκου ἀνελάμβανον ὅλοι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σέβωνται, νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους καὶ νὰ προστατεύωσι διὰ θυσίας καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀκόμη τὴν ζωὴν, τιμὴν καὶ περιουσίαν ἐκάστου. Τοῦ γενικοῦ σεβασμοῦ, τῆς ἀγάπης καὶ προστασίας ἀπελάμβανε καὶ ἡ συμβολίζουσα τὴν Παναγίαν κόρη «ἡ Ἀδερφοκτῆ». Μιᾶς τοιαύτης «ἀδερφοκτοσύνης», ἣ ὁποία ἔγινε τὸν Μάϊον τοῦ 1889, μετέσχε καὶ ἡ ἡρώτις τοῦ δραμάτος τούτου.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΙΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ (1939)

ΤΟ "ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΑΔΕΡΦΟΚΤΗΣ,"

Δρᾶμα, εἰς πράξεις τέσσαρας

ὑπὸ ΕΛΕΝΗΣ Ν. ΣΗΦΑΚΗ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ Β΄

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ «Παρνασσού», ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς ἀξιότιμους κ. κ. Ἰππ. Καρθίαν, πρόεδρον τοῦ «Παρνασσού», Νικ. Κυπαρίσην, ἔφορον τῆς Ἀκροπόλεως καὶ Θεόδ. Συναδινόν, πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας θεατρικῶν συγγραφέων, ἀπένειμε, μεταξύ 53 ὑποβληθέντων εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἔργων, τὸ Β΄ Βραβεῖον εἰς τὸ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον δραματικὸν ἔργον.

Ἡ κρίσις τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσού», ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου, ὑπὸ τοῦ Εἰσηγητοῦ κ. Ν. Κυπαρίση, ἔχει ὡς ἑξῆς:

* * *

«Τὸ «Δακτυλίδι τῆς Ἀδερφοκτῆς» δὲν εἶναι τόσο πολὺ δρᾶμα, ὅσον εἶναι διδασκαλία μεγάλη καὶ ὑψηλή. Ὁ πρόλογός του μᾶς δίδει ἀρκετὰ ζωηρὰ ἐν δείγμα, ἀπὸ τὰ ἄπειρα, ποὺ ὑπάρχουν, τῶν θυσιῶν τῆς ἠρωϊκῆς Κρήτης, διὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

»Καὶ μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἀρχίζει τὸ δρᾶμα. Δρᾶμα συγκλονιστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ὄχι ἀπὸ δραματικὴν τεχνικὴν συγκίνησιν, ἀλλ' ἀπὸ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἐξυψώνουν τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν καὶ γεννοῦν τὴν πεποίθησιν εἰς αὐτοὺς πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὸν προσωρισμὸν αὐτοῦ.

»Εἶναι θεαίως ρητορικὸν δρᾶμα, ἀλλ' εἶναι τόσο ἐπιτυχές,

τόσον ἀβίαστος ἢ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικωτάτης τὴν ψυχὴν Φλωρίνης, κόρης προμάχου τῆς Κρητικῆς καὶ Μακεδονικῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποίαν κάμνει ἐναντίον τῶν νέων ἰδεῶν, καὶ ἰδίᾳ τῶν κομμουνιστικῶν, αἱ ὁποῖα δηλητηριάζουν τὰς σημερινὰς κοινωνίας, ὥστε ἀφήνουν μίαν καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν.

»Εἶναι ρητορικὸν δράμα, ἀλλ' οἱ λόγοι τοῦ Βασιλοκωνσταντῆ τοῦ ξενητευμένου αὐτοῦ τραυματίου Μακεδονομάχου, ὁ ὁποῖος ἐπιστρέφει ἀμπλουτος μετὰ πολυετῆ ἀπουσίαν, ἔχουν τόσον ὕψος, ὥστε δυνάμεθα νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν ὡς Ἑθνικὴν διδασκαλίαν.

»Δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ θραβεύσωμεν ὡς δράμα, ἀλλ' ὡς Ἑθνικὴν διδασκαλίαν τονώνουσαν τὸ φρόνημα καὶ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην, τὸ συνιστῶμεν δὲ ἡμεῖς, διότι τοιαῦτα ἀναγνώσματα δὲν ἔχομεν πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἐμπράκτως νὰ δύνανται νὰ διαπλάσουν καὶ μορφώσουν ὡς πρέπει τὰς Ἑλληνικὰς ψυχὰς καὶ ἰδίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Νεολαίας».

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσού»
τὴν 20 Μαΐου 1939).

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἰούλιος 1908

Πρόσωπα τοῦ Προλόγου

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΦΡΑΤΖΕΣΚΟΣ
ΠΟΝΤΙΚΟΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΥΓΙΟΣ
ΜΑΡΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΝΕΡΑΤΖΟΝΙΚΟΛΗΣ
ΚΑΠΕΤΑΝΙΣΣΑ
ΜΑΡΙΑ
ΒΑΣΙΛΟΚΩΝΣΤΑΝΤΗΣ

Πρόκριτοι τοῦ χωρίου Κάμπους

(κόρη της) ἀδερφοκτῆ
(πολεμιστῆς Μακεδονομάχου)

(Ἡ σκηνὴ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου Κάμπους.
Εἰς μίαν γωνίαν κάθονται πέντε πρόκριτοι καὶ κα-
πνίζουσι ναργιλέ. Ὁ Χαραλάμης Φρατζέσκος, ὁ
Ποντικοδημήτρης, ὁ Μύγιος, ὁ Μαρογιάννης καὶ ὁ
Νερατζονικολῆς).

ΜΑΡΟΓΙΑΝ. Μοῦ εἶπαν πῶς ἦρθε τὴ νύχτα ὁ Βασιλο-
κωνσταντῆς ἀπ' τὴ Μακεδονία κικὶ ἐπέρασα ἀπὸ τὸ
σπίτι του, μὰ δὲν τὸν εἶδα, γιατί ἐκοιμοῦνταν ἀκόμη.

ΦΡΑΤΖΕΣ. Καὶ τί νεώτερα εἶπε; Τί ἔγιναν τὰ ἄλλα
παιδιά, πού εἶχαν φύγει μαζί; Καὶ τὰ ἄλλα πού εἶχαν
φύγει προτῆτερα;

ΜΑΡΟΓΙΑΝ. Μοῦ εἶπε ἡ μάνα του πῶς δὲν τοὺς εἶπε
τίποτε. Γιατί ἔπεσε ἀμέσως καὶ κοιμήθηκε, ἐπειδὴ, ὡς ἔ-
λεγε, ἦταν κουρασμένος. Φαίνεται ὅμως πῶς δὲν θάχη
καλὲς εἰδησες νὰ μᾶς πῆ, γιατί ἐφαίνονταν πολὺ κα-
κόκεφος.

ΜΥΓΙΟΣ. "Αραγε μήπως ἔχομε καὶ ἄλλους σκοτωμένους;

ΜΑΡΟΓΙΑΝ. Εἶπα τῆς μάνας του νὰ τοῦ πῆ πῶς θὰ τὸν περιμένωμε εἰς τὸν καφφενὲ καὶ νάρθη νὰ μᾶς βρῆ νὰ μᾶς πῆ ὅ,τι νεώτερα ἔχει. Νάτος ὅμως, ἔρχεται.

(Πλησιάζει ὁ Βασιλοκωνσταντῆς. Νέος 26 περίπου ἑτῶν, μὲ καλὸν παράστημα, ἠλιοκαμμένος καὶ μὲ μικρὰ μαύρα γεννάκια περιποιημένα. Φορεῖ ὑποδήματα μαύρα, ὑποκάμισο χακί, κοντὸ παντελὸν χακί, γελέκι Κρητικὸ καὶ μαῦρο σκοῦφο. Εἰς τὸ στήθος του ἔχει κρεμασμένο ἀπὸ τὸ λαιμὸ διπλὸ ἀσημένιο κορδόνι. Φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως σκυθρωπός).

ΚΩΝΣΤΑΝ. "Ωρα κικλή σας.

ΟΛΟΙ. Καλῶς τὸν Κωνσταντῆ.

(ἀνταλλάσσουν ὄλοι χειραψίαν καὶ ἀσπασμόν).

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Κάθισε, Κωνσταντῆ. Σκοτεινιασμένο βλέπω τὸ πρόσωπό σου καὶ φαίνεται πῶς δὲν θάχης καλὲς εἶδησες νὰ μᾶς πῆς.

ΚΩΝΣΤΑΝ. Κακὲς καὶ μαῦρες.

ΜΑΡΟΓΙΑΝ. Μπρέ, γιὰ τὸ Θεό! Γιὰ λέγε ὅ,τι καὶ νᾶναι, ἄντρες εἴμαστε.

ΚΩΝΣΤΑΝ. Ἐχάσαμε πάλι τέσσερα παλληκάρια τοῦ χωριοῦ μας. Ἄλλα δυὸ εἶναι στὸ Νοσοκομεῖο στῆ Θεσσαλονίκη τραυματισμένα καὶ δὲν ξέρω ἂν σωθοῦν. Γιὰ τ' ἄλλα παιδιὰ, πού σκοτωθήκανε τὸν χειμῶνα, θὰ τὰ μάθατε.

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. "Ωχ! πάλι! Καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ σκοτωμένοι;

ΚΩΝΣΤΑΝ. Ὁ Γιώργης τὸ Καπετανόπουλο, ὁ Δημήτρης τὸ Χλακατεβάκη, ὁ Γιάννης τοῦ Ποντικοσφυρίδου καὶ ὁ Ἄνδρέας τοῦ Τρούλη. Τραυματισμένοι στὸ Νοσο-

κομείο είναι ο Δημήτρης του Χριστουλάκη και ο Παυλῆς του Κατσανέβα.

ΜΥΓΙΟΣ. Μεγάλη ζημιὰ γιὰ τὸ χωριό μας! Κοντεύει νὰ μὴ μείνη σπίτι νὰ μὴ μαυροφορεθῆ!

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Τί λές μόνο γιὰ τὸ χωριό μας; Δὲν λές ἀπ' ὅλη τὴν Κρήτη! Πόσα παλληκάρια!!! Ἀπ' ὅλη τὴ ρίζα, ἀπ' τὰ Σφακιά, τὸν Ἀποκόρωνα, τοὺς Λάκκους, τὸ Θέρισσο, τὸ Σέλινο!

ΝΕΡΑΤΖ. Τόσους σκοτωμένους δὲν εἶχε καμμιά ἐπανάσταση ἀπὸ τὸ 66!

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Τί νὰ κάνωμε. Χρέος μας ἦταν νὰ δώσῃ ἡ Κρήτη ὅ,τι μπορούσε γιὰ τὸ Ἔθνος, γιατί καὶ κείνο μᾶς βοήθοῦσε στοὺς δικούς μας ἀγῶνες. Καὶ ἐθελοντὲς μᾶς ἤρχονταν καὶ μᾶς ἔστελναν ντουφέκια καὶ φυσέκια καὶ ἀλεύρια καὶ παρὰδες. Ἀπ' ὅλο τὸν κόσμο, ὅπου κι' ἂν εὐρίσκονταν Ἕλληνες, μᾶς ὑποστήριζαν.

ΜΥΓΙΟΣ. Δὲν εἶπε κανεὶς, πῶς δὲν εἶχαμε χρέος· καὶ εἶχαμε καὶ ἔχομε πάντα νὰ κάνωμε ὅ,τι μπορούμε. Οὔτε ξεωφλήσαμε βέβαια πῶς ἐδιώξιμε τοὺς ξένους κι' ἔμεινε ἐλεύθερη ἡ Κρήτη. Ὅσο εἶναι Ἑλληνικοὶ τόποι στὴ σκλαβιά, χρέος ἔχομε, οὔτε πρέπει νὰ γκρινιάζωμε γιὰ τίς ζημιές ποῦ παθαίνομε.

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Ὁ Μακεδονικὸς ἀγῶνας εἶναι γιὰ ὅλο τὸ Ἔθνος, γιατί ἡ Μακεδονία εἶναι Ἑλληνική, ὡς εἶναι ἡ Κρήτη, καὶ ἡ Ἡπειρος καὶ τόσα νησιά. Ἐνα ἑκατομμύριο Ἕλληνες ἔχομε στὴ Μακεδονία ποῦ ἀγωνίζονται νὰ τοὺς πνίξουν οἱ ξένες προπαγάνδες καὶ λένε πῶς ἡ Μακεδονία εἶναι δική των. Γι' αὐτὸ τὸ Ἔθνος ἀνάλαβε τὸν ἀγῶνα καὶ ἄς εἶναι εὐλογημένο καὶ καλὰ δοσμένο τὸ αἷμα ποῦ ἔδωσε καὶ ἡ Κρήτη. Ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ τὰ παιδιά μας, ποῦ σκοτωθῆκανε καὶ νὰ παρηγορήσῃ τίς κακομοίρες τίς μάνες των, ποῦ κλαίνει.

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρέση. Μὰ ὅσους ἄντρες κι' ἂν ἔστειλε ἡ Κρήτη κι' ὅσους κι' ἂν στείλῃ, πολὺ λίγοι γλυτώνουν. Ἡ Μακεδονία εἶναι μεγάλη καὶ οἱ ἐχθροὶ πολλοί. Ὅπου κι' ἂν πᾶς, ὅπου κι' ἂν σταθῆς, ἔχεις ἐχθροὺς ἀπ' ὅλες τὶς μεριές. Ἐμπρός, ὀπίσω, δεξιά, ἀριστερά! Δέν εἶναι εὐκόλῳ νὰ κηταλάθῃς, ποιοὶ εἶναι οἱ ἐχθροὶ καὶ ποιοὶ οἱ φίλοι. Δουλειὰ γίνεται. Μὰ ἐνῶ πηγαίνεις σ' ἓνα χωριό, πὺ νομίζεις Ἑλληνικό, καὶ κυνηγᾷς ἐχθροὺς, ἀξαφνα σὲ κτυποῦν ἀπὸ πίσω, γιατί εἶναι καὶ στρατὸς παντοῦ καὶ κομιτατζήδες ντόπιοι καὶ ξένοι, πὺ συνεννοοῦνται μὲ ἄλλους καὶ σὲ προδίνουν καὶ ἀξαφνα θρίσκεσαι περικυκλωμένος. Αὐτὸς εἶναι ὁ Μακεδονικὸς ἀγῶνας. Εἶναι καὶ πολλοὶ Ἕλληνες ντόπιοι, πὺ μᾶς βοηθᾶνε, μὲ κι' αὐτοὶ φοβοῦνται, γιατί πηγαίνουν ἔπειτα οἱ κομιτατζήδες καὶ ἄλλους σκοτώνουν, ἄλλους κρεμοῦν, καὶ ἄλλους βασανίζουν πολὺ ἄτιμα.

ΜΑΡΟΓΙΑΝ. Δύσκολη δουλειὰ! Σωστή καρμανιόλα! Ἐπολεμήσανε τουλάχιστον καλὰ τὰ παιδιά μας; Ἐσκοτώθηκαν ἀντρίστηκα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. Ὅλοι πολέμησαν σὰν Ἕλληνες καὶ Κρητικοί. Ὅπου κι' ἂν εὐρέθηκαν σ' ὅλες τὶς μάχες ἐπολέμησαν παλληκαρίστικα καὶ στὴν τελευταία μάχη σκοτώθηκαν σὰν ἥρωες. Μᾶς εἶχαν πολιορκημένους σ' ἓνα χωριὸ ἀπὸ προδοσία καὶ ἀπὸ δώδεκα ἄντρες, πὺ εἴμαστε, μόνο τέσσερις ἐσωθήκαμε, πὺ κρατήσαμε ὡς τὸ τέλος κι' ἔφθασε ἓνα σῶμα Ἑλληνικὸ τοῦ Καπετὰν Βάρδα, καὶ χτύπησε τοὺς κομιτατζήδες ἀπὸ πίσω καὶ τοὺς ἐσκόρπισε. Ὅλη τὴν ἡμέρα ἐκρατήσαμε τὴ μάχη ὡς τὸ βράδυ πὺ ἔφθασαν οἱ δικοὶ μας. Ἐπλήρωσαν ὁμῶς ἀκριθὰ καὶ οἱ κομιτατζήδες, γιατί σκοτώθηκαν κι' ἀπ' αὐτοὺς καμμιά ἐβδομηνηταριά. Ἐμεῖς ἐσκοτώσαμε ἀρκετοὺς καὶ τὸ βράδυ πὺ ἦρθαν οἱ ἄλλοι, ἐσκοτώσαν

κι' ἐκεῖνοι ὄχι λίγους κι' ἔτσι ἔπαθαν μεγάλη συμφορά."

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Τοὺς σκοτωμένους τοὺς δικούς μας τί τοὺς κάματε;

ΚΩΝΣΤΑΝ. Τοὺς ἐθάψαμε στὴν ἐκκλησιά τοῦ χωριοῦ. Τοὺς πληγωμένους τοὺς πήγαμε σ' ἓνα χωριό καὶ τώρα ποὺ ἔγινε τὸ Σύνταγμα καὶ κατεθήκαμε στὴ Θεσσαλονίκη, τοὺς φέραμε μαζῆ στοὺς Νοσοκομεῖο. Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, ὅπως καὶ τ' ἄλλα σώματα, διαλυθήκαμε, γιατί ἐδιάταξε ὁ Πρόξενος πῶς τώρα, ποὺ ἔγινε τὸ Σύνταγμα, δὲν χρειάζονται πειά.

ΝΕΡΑΤΖ. Πῶς θ' ἀκούσουν τὴν εἶδησι οἱ κακομοῖρες οἱ μάννες. Καὶ ποιὸς θὰ πάη νὰ τὴ δώσει στὴν κάθε μιά.

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Θὰ ποῦμε νὰ κτυπήσουν τις καμπάνες νεκρικά, γιὰ νὰ μαζευτοῦν οἱ χωριανοὶ στὴν ἐκκλησία νὰ διαβαστῆ ἓνα Τρισάγιο ὡς τὴν Κυριακή, ποὺ θὰ κάμωμε τὸ μνημόσυνο. Ὡς τόσο θὰ μοιραστοῦμε δυὸ-δυὸ καὶ θὰ πᾶμε στὰ σπίτια τῶν σκοτωμένων νὰ ποῦμε τὴν εἶδησι κι' ὁ Θεὸς ἄς παρηγορήσῃ τις φαμελιές τους.

ΚΩΝΣΤΑΝ. Ἐγὼ πρέπει νὰ δῶ τὴν καπετάνισσα, γιατί μοῦ παράγγειλε ὁ μακαρίτης ὁ γυιὸς της νὰ τῆς πῶ κάτι.

(Φεύγουν)

ΑΛΛΑΓΗ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

(Εἰς τὸ σπίτι τῆς Καπετάνισσας. Ἐπίπλωσις χωρική. Ἡ Καπετάνισσα κλῶθει, ἐνῶ μὲ τὸ πόδι της κινεῖ μίαν σκάφην χωρικήν, ὅπου κοιμᾶται ἓνα παιδάκι ἐνάμιου ἔτους. Ἡ κόρη της, Μαρία, 24 ἐτῶν, ὕφαινει στὸν ἀργαλειό. Πρὸς στιγμὴν σταματᾷ τὴν ἐργασία της καὶ μένει σκεπτική. Ἡ μητέρα της τὴν βλέπει καὶ κινεῖ τὸ κεφάλι της).

ΚΑΠΕΤΑΝ. Τί συλλογίζεσαι, Μαρία μου;

ΜΑΡΙΑ. Τί νὰ συλλογιστῶ, μανάκι μου; Ἐχομε τό-

«το καιρό νά λάβωμε εἶδησες ἀπ' τὰ παλληκάρια μας!

ΚΑΠΕΤΑΝ. Ἄπ' τὸν Γιώργη μας θέλεις νά πῆς.

ΜΑΡΙΑ. Πρῶτα πρῶτη βέβαια ἀπὸ τὸ γυιό μας. Μὰ καὶ τ' ἄλλα παιδιὰ τοῦ χωριοῦ μας, ποὺ λείπουνε ἕνα-μῖσου χρόνο, δὲν εἶναι δικά μας; Δὲν πονοῦμε καὶ γιὰ κείνα;

ΚΑΠΕΤΑΝ. Καὶ τὸ Γιάννη, θέλεις νά πῆς.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ τὸ Γιάννη, μανάκι μου. Δὲν πρέπει νά τότε συλλογίζομαι;

ΚΑΠΕΤΑΝ. Δὲν εἶπα νά μὴν τὸν συλλογίζεσαι. Καλὸ παλληκάρι εἶναι καὶ μακάρι νᾶναι ἀπὸ τὸ Θεὸ νά γενῆ ὅ,τι πεθυμᾶς. Μόνο ποὺ θιάστηκες νά σκλαβώσης τὴν καρδιά σου πρὶν νά γενῆ ἡ Ἐνωσις. Γιατὶ τὸ ξέρεις πῶς σὲ θάλαμε ἀδελφοκτὴ στὴ χάρι τῆς Παναγίας ἀπὸ τὸ 1839, ποὺ ἔγινε ἡ ἀδελφοκτοσύνη στὸ χωριό μας τίς παραμονές τῆς ἐπανάστασης. Ἦσουν τότε 5 χρονῶν καὶ σὰν καπετανοπούλα, σ' ἔλεγαν κιόλας καὶ Μαρία, ἔπρεπε νά σὲ θάλωμε. Καὶ τὸ τάξιμο, σοῦ τὸ εἶπα κι' ἄλλη φορά, εἶναι πῶς δὲν μπορεῖς νά παντρευτῆς, ἀν' δὲν γενῆ ἡ Ἐνωσις καὶ δὲν ξέρω μήπως εἶναι κι' ἁμαρτία ποὺ ἔβαλες τὴ παντρειά στὸ νοῦ σου προητέρω.

ΜΑΡΙΑ. Γιατὶ μὲ πειράζεις, μανάκι μου; Σοῦ εἶπα γὰρ πῶς θιάζομαι; Μὰ ἡ καρδιά μου μοναχὴ τῆς σκλαβώθηκε, χωρὶς νά μὲ ρωτήσῃ.

ΚΑΠΕΤΑΝ. Κι' ὅταν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐξουσιάζει τὴν καρδιά του;

ΜΑΡΙΑ. Δὲν τὸ πιστεύω. Γιατὶ ἡ ἀγάπη δὲν γίνεται μὲ διορίεις καὶ συμφωνίες. Μπαίνει στὴν ψυχὴ χωρὶς ἄδεια καὶ ἄξαφνα θρίσκειται κανεὶς πιασμένος.

ΚΑΠΕΤΑΝ. Κι' ὁ Γιάννης τί σοῦ λέει;

ΜΑΡΙΑ. Τί νά μοῦ πῆ; Μήπως δὲν λείπει τόσο καιρὸ μὲ τὸ Γιώργη μας; Πρὶν φύγουν μ' ἀπάντησε μιὰ μέρα

μονάχη καὶ μοῦ εἶπε: «Μαρία, μοῦ ἀρέσεις καὶ σ' ἀγάπησα. Θέλεις νὰ πῶ τοῦ Γιώργη τοῦ ἀδερφοῦ σου κανένα λόγο κι' ἂν θέλῃ κι' ἐκεῖνος νᾶρθω νὰ σὲ ζητήσω ὑπὸ τὴ μάννα σου;» «Κάμε ὅ,τι θέλεις, τοῦ εἶπα. Μὰ ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ παντρευθῶ, γιατί εἶμαι ἀδελφοκτὴ καὶ μ' ἔχει δοσμένη ἡ μάννα μου στὴν Παιχγία, κι' ἂν δὲν γίνῃ ἡ Ἐνωσι, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε». «Τὰ ξέρω ρυτῆ, μοῦ ἀπάντησε. Μὰ τώρα ἡ Κρήτη ἐλευθερώθηκε καὶ ἡ Ἐνωσι εἶναι μισογενομένη». «Μπορεῖ νᾶναι ἔτσι πού λές, τοῦ ἀπάντησα κι' ἐγὼ, μὰ πάντα πρέπει νὰ δώσῃ τὴν ἄδεια ὁ Δεσπότης, γιὰ νὰ ἐλευθερωθῶ ἀπὸ τὸν ὄρκο μου». «Καλό, Μαρία, μοῦ εἶπε, σὰν θέλεις ἀγάπη με καὶ σὺ κι' ἐγὼ θὰ τὸ πῶ τοῦ Γιώργη. Κι' ἂν δὲν εἶναι καιρὸς ἀκόμη, θὰ περιμένωμε νὰ γίνῃ ἡ Ἐνωσι καὶ νὰ δώσῃ τὴν ἄδεια καὶ ὁ Δεσπότης». Αὐτὲς ἦταν ὅλες μας οἱ κουβέντες, μὰ ἐγὼ τὸν ἀγάπησα κι' ὅλη τὴν ὥρα τὸν ἔχω στὸ νοῦ μου.

ΚΑΠΕΤΑΝ. Ναι, κόρη μου, καὶ κείνος τὸ εἶπε τοῦ γιοῦ μας καὶ τὸ εἶπε καὶ σὲ μένα κι' ἀποφασίσαμε νὰ περιμένωμε κάμποσο καιρὸ, νὰ δοῦμε τί θ' ἀπογίνουν τὰ πράγματα τῆς Πατρίδας μας. Δὲν σᾶς πῆραν δὰ καὶ τὰ χρόνια.

ΜΑΡΙΑ (πειστωμένη), Μάλιστα! Καὶ θὰ πρέπη νὰ ρωτήσωμε καὶ τίς Μεγάλες Δυνάμεις, νὰ μᾶς ἐξηγήσουν, ἂν εἶναι Ἐνωσι ἢ ἐλευθερία, πού ἔχει σήμερα ἡ Κρήτη καὶ νὰ κάμουμε Συμβούλιο οἱ βασιλιάδες τῆς Εὐρώπης, γιὰ νὰ μοῦ δώσουν τὴν ἄδεια νὰ παντρευθῶ!

ΚΑΠΕΤΑΝ. Δὲν θὰ ἐρωτήσωμε τίς Δυνάμεις. Ἄς ἔρθῃ μὲ τὸ καλὸ ὁ Γιώργης μας κι' ὁ Γιάννης ἀπ' τὴ Μακεδονία καὶ θὰ ρωτήσωμε τὸ Δεσπότη καὶ κείνος θὰ δώσῃ τὴν ἄδεια. Ἐχετε ὑπομονή.

ΜΑΡΙΑ. Ὑπομονὴ ἔχομε, γι' αὐτὸ καὶ κείνος πῆγε

στή Μακεδονία νά κάμη καί τὸ χρέος του, σὰν παλληκῆρι στὴν Πατρίδα καί νά περάσῃ καί κάμποσος καιρός, ἀφοῦ τὸ ἤθελε ἔτσι ἡ συμφωνία, πού ἔκαμες μὲ τὴν Παναγία, χωρὶς νά μὲ ρωτήσῃς καί μένα.

ΚΑΠΕΤΑΝ. Μὴ βαρυγνωμῶς, παιδί μου, στὴν Παναγία, γιατί εἶναι κρίμα.

ΜΑΡΙΑ. Δὲν βαρυγνωμῶ, μὰ δὲν πιστεύω καί πὼς ἔκαιγα ἁμαρτία, γιατί ἀγάπησα κι' ἐγὼ ἓνα παλληκῆρι. Τί ἤξερα ἐγὼ, ὅταν μὲ πῆρες μικρὸ κοριτσάκι καί μὲ πῆγες νά γίνω ἀδελφοκτῆ, νά σκλαβώσω τὴ ζωὴ μου;

ΚΑΠΕΤΑΝ. Σῶπα, γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σῶπα. "Ὅ,τι ἔγινε ἦταν χρέος μας. Γιατί πρῶτα-πρῶτα, μικροί-μεγάλοι, ἀνήκομε στὴν Πατρίδα κι' ἔπειτα ὁ καθένας στὸν ἑαυτό του. Οἱ ἄντρες καί τὰ παιδιά μας, πού πάνε στὸν πόλεμο καί σκοτώνονται, κάνουνε συμφωνίες μὲ τὸ Θεό; "Ἐχουν χρέος κι' ἑκεῖνος κάνει ὅ,τι θέλει. "Ἄς ἔχη δόξα κι' ἄς μᾶς φέρῃ μὲ τὸ καλὸ τὰ παιδιά μας, γιατί ἀκοῦς πόσα χάνονται ἐκεῖ πάνω.

ΜΑΡΙΑ. "Ἄς κάνῃ ὅ,τι θέλει ἡ χάρη Του. Μὰ ἂν πάθῃ τίποτε ὁ Γιάννης, τότε θὰ γίνῃ σωστὸ τὸ τάξιμό σου, γιατί ἐγὼ δὲν θὰ γυρίσω νά δῶ ἄλλον ἄντρα.

(Ἀκούεται ὁ πένθιμος ἦχος τῆς καμπάνας τοῦ χωριοῦ. "Ἐντρομες ἡ δυὸ γυναῖκες τινάζονται ὄρθιες καί σταυροκοποῦνται).

ΚΑΠΕΤΑΝ. Χριστὲ καί Παναγία! Πέθανε ἄραγε κανὴς χωριανός μας; "Ἡ μήπως ἦρθε πάλι καμμιά κακὴ εἶδησι γιὰ τὸ χωριό;

(Ἡ Μαρία βγαίνει στὴν πόρτα. Τὰ φοβισμένα μάτια τῆς ἀντικρῦζουν τὸ Φρατζέσκο καί τὸ Βασιλοκωνσταντῆ, πού ἔρχονται κατ, εὐθείαν στὸ σπίτι μὲ βῆμα ἀργό. Ἄφήνει τραγικὴν ἀναφώνησιν).

ΜΑΡΙΑ. Παναγία, βοήθη! Ἐδῶ ἔρχονται! Μὴν εἶναι ἡ κακὴ εἶδησι γιὰ μᾶς;

ΚΑΠΕΤΑΝ. Τί λές δυστυχισμένη, (λέγει με τρομαγμένη φωνή. Βλέπει όμως τούς έρχομένους και σπεύδει εις προϋπάντησίν των· άκούονται δέ από τών παρασκηνίων αί άνυπόμονοι έρωτήσεις): Τί εΐναι; Τί τρέχει; Πέστε μου γρήγορα. Κωνσταντή, ποῦ εΐναι ο γυιός μου;

(Εισέρχονται σιωπηλοί. Ή Καπετάνισσα τούς άκολουθεΐ και τούς βλέπει με άγωνίαν).

ΚΑΠΕΤΑΝ (με τρομώδη πάντοτε φωνή). Δέν μοῦ μιλεΐς, Κωσταντή; Ποῦναι τὸ παιδί μου, σ' έρωτῶ.

ΚΩΝΣΤΑΝ (κλαίων). Ήκαμε τὸ χρέος του...

ΚΑΠΕΤΑΝ. Ήσκοτώθηκε τὸ παιδί μου;

ΚΩΝΣΤΑΝ. Για τὴν Πατρίδα! για τὸ Ήθνος!

ΚΑΠΕΤΑΝ. Για τὴν Πατρίδα! Για τὸ Ήθνος.... (θρηνοῦσα). Ήωχου, παιδί μου! Ήωχου, γυιέ μου Γιώργη! Καί ηταν ἡ μοΐρα σου νά σκοτωθῆς στὰ ξένα! Νά μὴ σέ δῶ οὔτε σκοτωμένο.

(Πέφτει σέ μιὰ καρέκλα και κτυπᾶ τὰ γόνατά της και τὴν κεφαλή της με τὰς παλάμας της).

ΜΑΡΙΑ (θρηνοῦσα). Ήσκοτώθηκε ο άδελφός μου! ο Γιώργης! ο λεβέντης μας!

ΚΩΝΣΤΑΝ. Ο Θεός νά σᾶς παρηγορήσει. Ήεκείνος κάνει ὅ,τι θέλει. Δέν εΐστε μόνο σεις. Τὸ χωριό μας πληρώνει πολὺ άκριθᾶ τὸν άγῶνα. Ήξε παλληκάρια τοῦ χωριοῦ μας ἔμειναν πάλι ἐκεΐ πάνω.

ΚΑΠΕΤΑΝ. Ήξε παλληκάρια τοῦ χωριοῦ μας! Γιατί, Θεέ μου, αὐτὴ ἡ ὀργή σου; Πές μου πότε σκοτώθηκε; Ἁπόθανε τουλάχιστον σάν άντρας;

ΚΩΝΣΤΑΝ. Πολέμησε, Καπετάνισσα, σάν λιοντάρι, σάν άληθινός Ήλληνας και καπετανόπουλο. Εΐναι τρεΐς μῆνες, στίς 30 τοῦ Ήουνίου, ποῦ μᾶς πολιόρκησαν σ' ἓνα χωριό οΐ κοιμιτατζῆδες. Ήβαστάξαμε πόλεμο ὄλη

τὴν ἡμέρα. Ἐκεῖ σκοτώθηκε. Ἡ σφαῖρα τὸν βρῆκε στὸ μέτωπο καὶ τὸν ἄφησε στὸν τόπο, χωρὶς νὰ μιλήσῃ καθόλου. •

ΚΑΠΕΤΑΝ. ὦχ! Γυιέ μου, ποιά ἦταν ἡ μοῖρα σου! Καὶ μαζί μ' αὐτὸν ποιοὶ ἄλλοι σκοτώθηκαν;

ΚΩΝΣΤΑΝ (λέγει σιγανὰ καὶ μὲ κατεβασμένα τὰ μάτια). Ὁ Γιάννης τοῦ Ποντικοσφυριδίου, ὁ Ἄντρεας τοῦ Τρούλη καὶ ὁ Δημήτρης τὸ Χαλακατεβάκη. Εἶναι καὶ δυὸ τραυματισμένοι καὶ τοὺς φέραμε στὸ Νοσοκομεῖο στὴ Θεσσαλονίκη, μὰ δὲν ξέρω ἂν θὰ σωθοῦν.

(Ἡ Μαρία ἀκούει τὸ ὄνομα τοῦ Γιάννη καὶ τρέμει ὀλόκληρη, μόλις δὲ κατορθώνει νὰ ἐρωτήσῃ μὲ σιγανὴ καὶ διακεκομμένη φωνή).

ΜΑΡΙΑ. Δὲν ἄκουσα καλά. Ἐσκοτώθηκε, εἶπες, ὁ Γιάννης;

ΚΩΝΣΤΑΝ. Ναί. Αὐτὸς ἔζησε μιὰ ὥρα καὶ ξεψύχησε στὴν ἀγκαλιά μου!

ΜΑΡΙΑ (θρηνοῦσα). ὦχου, μανάκι μου. Ἐχάθηκε ὁ ἀδερφός μου! Ἐχάθηκε κι' ὁ Γιάννης!

ΚΑΠΕΤΑΝ. Παιδί μου! Καὶ τί θὰ γενῆ τ' ὄρφανό σου, ποὺ δὲν ἐγνώρισες καθόλου! Κι' ἐκεῖνο δὲν ἐγνώρισε οὔτε τὴν μάνα του, ποὺ ἀπόθανε στὴ γέννα τῆς καὶ σὺ ἔλειπες!

ΚΩΝΣΤΑΝ. Πολλὲς φορές μοῦ κουβέντιαζε πικράμένος γιὰ τὸ θάνατο τῆς γυναίκας του, ποὺ δὲν εὐρέθηκε κοντά τῆς. Καὶ γιὰ τὸ παιδί του, ποὺ εἶναι ἀβάφτιστο ἀκόμη καὶ μοῦ ἔλεγε: «Σὰ θὰ πᾶμε, Κωνσταντῆ, στὸ χωριὸ θὰ σοῦ τὸ δώσω νὰ τὸ βαπτίσῃς». Κι' ἐγὼ τοῦλεγα: «Μετὰ χαρᾶς, νὰ τὸ βαπτίσω» κι' ἀπὸ τότε ἐλέγαμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο σέντεκνο. Μὰ εἶχε καὶ τὴν παρηγοριά πὼς τὸ ἔχετε μαζί σας. «Κι' ἂν σκοτωθῶ, μοῦ ἔλεγες, θὰ τὸ ἀναθρέψουν τ' ὄρφανό μου ἢ μάνα μου καὶ

ἢ ἀδελφή μου. Καὶ σὰν πᾶς καὶ σὺ νὰ τὸ θαφτίσης».

ΚΑΠΕΤΑΝ. Θὰ τ' ἀναθρέψωμε, γυιέ μου, καὶ νὰ εἶναι ἀναπαυμένη ἢ ψυχούλα σου.

ΚΩΝΣΤΑΝ. Κι' ἐγὼ θὰ θαστάξω τὸ λόγο μου, σὰν ἤθελε ὁ Θεὸς κι' ἦρθα, καὶ θὰ τὸ θαφτίσω καὶ θὰ τὸ βγάλω καὶ Φλωρίνα, γιὰ νὰ θυμούμαστε πάντα τὸ Γιώργη, γιατί σκοτώθηκε ἐκεῖ κοντὰ στὴ Φλώρινα, καὶ νὰ θυμᾶται κι' ἐκεῖνο, πὼς ὁ πατέρας του σκοτώθηκε γιὰ τὸ "Ἔθνος.

(Οἱ καμπάνες ἐξακολουθοῦν νὰ σημαίνουν πένθιμα).

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. Εἶπαμε, Καπετάνισσα, νὰ κτυπήσουνε τὶς καμπάνες νὰ μαζευτῆ τὸ χωριὸ στὴν Ἐκκλησία, νὰ διαβάσωμεν ἕνα Τρισάγιο ὡς τὴν Κυριακὴ πού θὰ κάμωμε μνημόσυνο γιὰ τὴν ψυχὴ τῶν χαμένων μας παιδιῶν. "Ἄν θέλης νὰ ἔρθης καὶ σὺ.

ΚΑΠΕΤΑΝ. Νάρθω! Νάρθω! Στὸ γάμο τοῦ παιδιοῦ μου! Νάρθω νὰ κλάψουμε μὲ τὶς ἄλλες δυστυχισμένες μαννάδες!

ΦΡΑΤΖΕΣΚ. "Ἄς πηγαίνωμε λοιπόν.

ΚΩΝΣΤΑΝ. Προχωρεῖτε κι' ἔρχομαι κι' ἐγὼ ἀμέσως. "Ἐχω κάτι νὰ πῶ στὴ Μαρία.

(Φεύγει ἡ Καπετάνισσα μὲ τὸν Φρατζέσκο)

ΚΩΝΣΤΑΝ. Μαρία! "Ἐχω μιὰ παραγγελιὰ νὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ σοῦ δώσω!

ΜΑΡΙΑ. Ἀπὸ τὸ Γιάννη θὰ μοῦ πῆς;

ΚΩΝΣΤΑΝ. Ἀπὸ τὸ Γιάννη! Μοῦ εἶχε ἐκμυστηροευθῆ προτιήτερα τὸν πόνο του κι' ἀνυπομονοῦσε πότε νὰ τελειώσῃ ἡ δουλειὰ μας ἐκεῖ πάνω, νὰ ἔρθῃ νὰ σέ ζητήσῃ ἀπὸ τὴ μητέρα σου νὰ τελειώσουν τὰ θάσανά σας. Ὁ Γιώργης ἐσκοτώθηκε τὸ πρωῖ. Ἐμεῖς ἐκρατήσαμε τὸν πόλεμο ὡς τὸ βράδυ. Πρὶν θραδυάσῃ κτυπήθηκε κι' ὁ

Γιάννης. Ἡ σφαῖρα τὸν βρῆκε στὸ στήθος καὶ φάνηκε ἀμέσως πὼς δὲν θὰ ζήσει. Ὡς τόσο ἔφθασάν οἱ ἄλλοι δικοί μας καὶ σκόρπισαν τοὺς κομιτατζήδες καὶ σωθήκαμε, ὅσοι ἐμέναμε. Ἐφέραμε ἀμέσως ἓνα γιατρό, ποὺ βρέθηκε στὸ χωριὸ καὶ εἶδε τοὺς πληγωμένους. Γιὰ τὸ Γιάννη μᾶς εἶπε, ὅτι θὰ ζήσει καμμιά ὥρα. Ἐκεῖνος τὸ κατάλαβε καὶ μοῦ λέγει, ἐνῶ τὸν κρατοῦσα στὴν ἀγκαλιά μου γιὰ ν' ἀνασαίνει: «Κωνσταντῆ, ἐγὼ θ' ἀποθάνω». «Ὁχι, τοῦ ἀπάντησα, ὁ γιατρός εἶπε πὼς θὰ ζήσης», «Ἐγὼ καταλαβαίνω, μοῦ λέγει πάλι. Μόνο θέλω νὰ σοῦ παραγγεῖλω κάτι τι κι' ἂν σωθῆς καὶ πᾶς στὸ χωριό, νὰ κάμης ὅ,τι θὰ σοῦ εἰπῶ». «Λέγε μου, τοῦ ἐπανέλαβα ἐγὼ, μὰ σέ θεβαιώνω, πὼς θὰ ζήσης κι' ἂν θέλῃ ὁ Θεὸς θὰ πᾶμε μαζύ». «Καλὸ, Κωνσταντῆ, ἄκουσέ με. Ὅταν πᾶς στὸ χωριὸ νὰ βρῆς τὴ Μαρία, νὰ τῆς εἰπῆς πὼς τὴν ἀγαποῦσα, μὰ δὲν ἦταν τυχερὸ νὰ σωθῶ καὶ νὰ παντρευτοῦμε, γιατί ἐκαταλάβαινα πὼς μ' ἀγαποῦσε κι' ἐκείνη. Νὰ τὴν προστατεύσης σὰν ἀδερφός, γιατί σκοτώθηκε κι' ὁ κακομοίρης ὁ Γιώργης καὶ τώρα τοῦ ὀρφάνεψε κι' ἀπὸ μένα, νὰ σταθῆς σὺ προστάτης καὶ γιὰ κείνη καὶ γιὰ τὴ μάνα της καὶ γιὰ τ' ὀρφανὸ τοῦ Γιώργη». «Μὴν κουράζεσαι, τοῦ εἶπα, Γιάννη, νὰ μιλάς κ' ἐγὼ θὰ κάνω ὅ,τι θέλεις κι' ὅ,τι πρέπει». Ἐσυρε ἔπειτα τὸ κορδόνι τοῦ φυλαχοῦ του, ὅπου εἶχε περασμένο ἓνα δαχτυλίδι. Ἐπῆρε λίγη ἀνάσα καὶ μοῦ λέγει: «Πάρε, Κωνσταντῆ, αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι. Τὸ φύλαξα νὰ τῆς τὸ δώσω στὸ γάμο μας. Εἶναι τίμια κερδισμένο, γιατί μοῦ τὸ χάρισε ὁ Δημογέροντας ὁ Τζερέπης, ἀπὸ τὸ Μορίχοβο, ποὺ τὸν σώσαμε, ἂν θυμάσαι, ἀπὸ τὰ χέρια τῶν κομιτατζήδων, ποὺ τὸν τραβοῦσαν αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκα του καὶ τὸ γυιό του καὶ τοὺς πηγαιναν νὰ τοὺς κρεμάσουν. Θυμάσαι πὼς τοὺς κτυπήσαμε καὶ

σκορπίσανε, κι' ἐσώσαμε τούς ἀνθρώπους. "Όταν πήγαμε στοῦ σπίτι του, μὲ κλάματα ἐγονάτισε καὶ μᾶς φιλοῦσε τὰ χέρια ἀπὸ εὐγνωμοσύνη. "Ἐπειτα μοῦ ἔδωσε αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι κι' ἔδωσε καὶ σ' ὄλους σας ἕνα χάρισμα. Ἐσένα θαρρῶ σοῦδῶκε ἕνα ρολοῖ. Πάρε λοιπὸν τὸ δαχτυλίδι, δῶσε το στὴ Μαρία ἀπὸ μένα νὰ μὲ θυμᾶται. Κι' ἂν παντρευτῆ, ἄς εἶναι διὰ τὴν εὐχή μου καὶ μ' εὐχαρίστησί μου νὰ τὸ φορῆ. "Ἄν πάλι τῆς τύχη ἀνάγκη, νὰ τὸ πουλήσῃ, νὰ εὐκολουθῆ καὶ καμμιά φορὰ ἄς ἀνάβῃ κανένα κεράκι στὴν ἐκκλησία καὶ γιὰ μένα». Σὰν μοῦ τᾶπε ὄλα αὐτά. ἔνευρε τὸ κεφάλι του στὴν ἀγκυλιά μου καὶ ξεψύχησε. Πάρε το λοιπὸν, Μαρία μου, καὶ νὰ μὲ θεωρῆς σὰν ἀδερφὸ καὶ προστάτη σου.

(Ἡ Μαρία ἄκουσε μὲ κλάμματα καὶ σφιγμένη καρδιά τὴν ἀφήγησι τοῦ Κωνσταντῆ καὶ φιλοῦσε τὸ δαχτυλίδι).

ΜΑΡΙΑ. Αὐτὸ τὸν ἀρραβῶνα, Γιάννη μου, μοῦ τὸν στέλνεις ἀπὸ τὸν "Αδη, νὰ τὸν βλέπω σ' ὄλη μου τὴ ζωὴ νὰ καίγωμαι γιὰ τὸ χαμό σου! Καὶ νὰ μὴν εἶμαι καὶ κοντὰ στοῦ μνήμα σου, νᾶρχωμαι νὰ σοῦ φέρνω κάθε φορὰ ἕνα κλαδάκι Βασιλικό! Μὰ θάρθω, Γιάννη μου! Θάρθω στοῦ μνήμα τοῦ ἀδερφοῦ μου καὶ τὸ δικό σου!

ΚΩΝΣΤΑΝ. Πολέμησε νὰ παρηγορηθῆς, Μαρία, γιὰ νὰ παρηγορήσῃς καὶ τὴ φτωχὴ τὴ μητέρα σου, ποῦχασε τὸ μονάκριβο λεβέντη της, ποῦ τὸν κλαίμε ὄλοι, ὅπως κλαίμε καὶ τ' ἄλλα παλληκάρια μας, ποῦ ἔμειναν ἐκεῖ πάνω καὶ χαθῆκανε γιὰ τὴ Ἐρησκεία μας καὶ γιὰ τὸ Ἔθνος μας. Κάνε κουράγιο.

ΜΑΡΙΑ. Ναί! Γιὰ τὴ Ἐρησκεία μας! Γιὰ τὸ Ἔθνος μας! Ναί! Χρέος εἶχαν, μὰ δὲν μπορῶ καὶ νὰ μὴν κλάψω. Καὶ ποιὸν νὰ πρωτοκλάψω; Τὸν ἀδερφό μου; Τὸν Γιάννη; Τὴν ὀρφάνεια μας; Κι' αὐτὸ τὸ μικρὸ κορι-

τοάκι, πού δὲν ἐγνώρισε οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα!

ΚΩΝΣΤΑΝ. Θά'χη σὰς καὶ μένα νὰ τὸ μεγαλώσωμε. Κάμε κουράγιο γιὰ τὴ μάνα σου. Ἐγὼ τώρα πηγαίνω στὴν Ἐκκλησία, γιατί πρέπει νὰ ἰδῶ καὶ τὶς ἄλλες μάννες νὰ τὶς παρηγορήσω.

(Φεύγει. Ἡ Μαρία κρατεῖ τὸ δαχτυλίδι καὶ τὸ καταφιλεῖ. Πρὸς στιγμὴν σωπαίνει καὶ μένει ἐκστασική, μὲ τὸ βλέμμα στηλωμένο στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Σηκώνεται καὶ πηγαίνει μὲ ἀργὸ βῆμα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιο. Σὲ λίγο ξαναγυρίζει καὶ κρατεῖ στοῦ ἑνα χέρι τὸ ψαλίδι καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὶς κοτσίδες τῶν μαλλιῶν τῆς. Πετᾷ τὸ ψαλίδι στοῦ τραπέζι κι' ἔπειτα γονατίζει ἐμπρὸς στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας. Καταθέτει τὶς δυὸ κοτσίδες καὶ σταυρώνει τὰ χέρια εἰς τὸ στήθος τῆς).

ΜΑΡΙΑ (θρηνοῦσα). Πάρε, Παναγία μου, ὅτι σοῦ χρωστῶ. Πάρε τὰ στολίδια μου, γιατί ἐμένα δὲν μοῦ χρειάζονται πειά. Γιὰ μένα ἔσθυσε ὁ κόσμος. Ἄς εἶναι δοξασμένο τ' ὄνομά σου. Μὰ γιατί, Παναγία μου, ἄφησες νὰ μοῦ γενῆ αὐτὸ τὸ κακό; Γιατί μὲ καταδίκασες σὲ τέτοια ὀρφάνεια; Δὲν ἔκανα πάντα τὰ χρέη μου σὰν κόρη Σου κι' ἐγώ; Δὲν ἄναθα τακτικὰ τὸ καντήλι Σου καὶ κερὶ στὴ χάρι Σου; Δὲν ἔκανα τὸ καλὸ σὲ χῆρες κι' ὀρφανά, ὅπως παράγγειλε ὁ Γυιὸς Σου; Γιατί, γλυκεῖά μου Παρθένα, γιατί; Ἀμάρτησα, γιατί ἔβλεπα κι' ἐγὼ στοῦ νοῦ μου ἕνα παλληκάρι; Μὰ οὔτε λόγο τοῦ εἶπα, Παναγία μου, οὔτε φιλι τοῦδωσα, γιὰ νὰ μοῦ θυμώσης καὶ ν' ἀφήσης νὰ τιμωρηθῶ ἔτσι σκληρά. Δὲν ἔφταιξα ἐγὼ ἂν ἐκτύπησε ἡ καρδιά μου. Συγχώρεσέ με, Παναγία μου. Ἐγὼ δὲν θὰ σκεφθῶ πειά τίποτε στὴ ζωῆ. Μόνο τὰ δάκρυα κι' ἡ προσευχὴ θυμίαμα στὴ χάρι Σου, Βασίλισσα τοῦ κόσμου, θάναί ἢ παντοτεινὴ μου σκέψι. Μὰ φώτισέ με, Παναγία μου, τί νὰ κάνω; Νὰ

Πάω στό Μοναστήρι νά κλειστῶ καί νά περάσω ὅλη μου
 τή ζωή γονατιστή ἔμπρός στήν εἰκόνα Σου καί νά δο-
 ξάζω τ' ὄνομά Σου; Μά, τί θά γίνῃ ἡ μητέρα μου, ἡ
 φτωγή, πού ἔχασε τὸ μονάκριβό της; Φώτισέ με, Πανα-
 γία μου, καὶ ἡ δόξα μου τῆ δύναμι νά ζήσω, γιὰ νά παρη-
 γορῶ τῆ μάνα μου, πού μείνει δίχως ἀποκοῦμπι, καί ν'
 ἀναθρέψωμε τ' ὄρφανό, νά μεγαλώσῃ γιὰ παρηγοριά
 μας. Προστάτευσέ με, Παναγία μου. Δὲν παραπονιέμαι,
 πού δὲν θά γνωρίσω χαρὰ στή ζωή μου, σάν ἦταν γιὰ
 τὴν Πατρίδα. "Ἄς εἶναι δοξασμένο τ' ὄνομά της καί τὸ
 δικό Σου. Τὸ αἷμα τοῦ ἀδερφοῦ μου καί τοῦ Γιάννη μου,
 ἃς εἶναι εὐλογημένο, σάν ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νά
 χυθῇ, γιὰ νά ποτίσῃ τὸ χῶμα μιᾶς σκλαβωμένης Ἑλλη-
 νικῆς χώρας. Μά δὲν μπορῶ καί νά μὴν κλάψω! Ἔσ'
 ξέρεις, Παναγία μου, ἂν εἶναι ἀπὸ τὸ πότισμα αὐτὸ νά
 ξεπεταχθῇ κι' ἐκεῖ πάνω καί νά θλαστήσῃ ἡ Λευθεριά.

(Α ὕ λ α ί α).

ΤΟ "ΔΑΚΤΥΛΙΔΙ ΤΗΣ ΑΔΕΡΦΟΚΤΗΣ,"

Πρόσωπα του δράματος

ΜΑΡΙΑ ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	«ή αδερφοκτή»
ΦΛΩΡΙΝΑ ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ	άνειψιά της
ΣΥΡΙΔΗΣ)
ΓΩΑΝΝΙΔΗΣ	(υπάλληλοι της Τραπεζής
ΕΛΕΝΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ)
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΡΙΤΟΣ	(
Κ. ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ	
ΣΑΡΑΝΤΗΣ	υπάλληλός του
ΚΑΛΦΑΝΤΖΟΓΛΟΥ	
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ	χρηματιστής
ΧΡΥΣΟΧΟΟΣ	
ΑΣΤΥΝΟΜΟΣ	
ΜΤΙΝΑ	

Βωθά πρόσωπα

ΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ
ΚΑΡΣΟΝΙΑ
ΑΝΤΙ ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΕΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Σεπτέμβριος 1937

(Ἡ σκηνή εἰς τὸ γραφεῖον ἀλληλογραφίας μιᾶς τῶν μεγάλων Τραπεζῶν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐργάζονται ἕξ ὑπάλληλοι. Ὁ Τμηματάρχης ΣΥΡΙΔΗΣ, ἡ ἐπί τῆς Γαλλικῆς ἀλληλογραφίας Δις ΦΛΩΡΙΝΑ ΚΑΠΕΤΑΝΟΠΟΥΛΟΥ, ὁ ἐπί τῆς Ἀγγλικῆς ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, καὶ οἱ ἐπί τῆς Ἑλληνικῆς ΔΗΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ, Δις ΕΛΕΝΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ, καὶ ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΑΡΙΤΟΣ. Ἡ ὥρα εἶναι θραδυνή. Ἡ ἐργασία ἔχει τελειώσει καὶ εἶναι ὅλοι ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν, ἀλλὰ περιμένουν τὸν κλητῆρα νὰ φέρῃ τοὺς μισθοὺς των. Ὁ Τμηματάρχης ΣΥΡΙΔΗΣ ἀναγινώσκει ἐφημερίδα).

ΣΥΡΙΔΗΣ. Ὁρισμένως μπορεῖ νὰ πιστεύῃ κανεὶς, ὅτι οἱ κομμουνισταὶ ἐξέλιπταν, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐκκαθάρισι, πού γίνεται ἀπὸ ἐνὸς ἔτους καὶ ὅτι τοῦ λοιποῦ τὸ ζήτημα εἶναι καθαρῶς ἀστυνομικὸν διὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ὑπολειπομένων.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Ἀλήθεια, αἱ ἐνέργειαι τῶν εἶχαν λάβῃ τελευταίως μορφήν ἀναρχικὴν καὶ ἐξωθοῦσαν τὰ πράγματα εἰς ἀλληλοσφαγὴν καὶ γι' αὐτὸ ἐπροκάλεσαν τὴν βιαίαν ἀποσύνθεσιν των ὑπὸ τοῦ Κράτους.

(Ἡ Φλωρίνα ἐξέρχεται κρατοῦσα δέσμην ἐγγράφων).

ΕΛΕΝΗ. Κύριε Συρίδη, ρωτήστε τὴ Φλωρίνα τώρα πού θὰ ἐπιστρέψῃ, ποίας ἰδέας ἔχει περὶ τοῦ κομμουνισμοῦ.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Καὶ γιατί; Μήπως τὴ θεωρεῖτε κομμουνίστρια;

ΕΛΕΝΗ. "Όχι, για ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶναι πάντοτε πολὺ σοβαρὰ καὶ δὲν λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ὀμιλίαις μας, ἂν καὶ εἶναι τόσο μορφωμένο κορίτσι· θὰ ἤθελα μιὰ φορὰ νὰ τὴν παρασύρωμε σὲ μιὰ συζήτηση.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Καὶ ὅμως εἶναι πάντοτε λεπτὴ καὶ εὐγενεστάτη πρὸς ὄλους μας.

ΕΛΕΝΗ. Κι' ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ καὶ τὴν ἐκτιμῶ, εἴμεθα δὲ τόσα χρόνια μαζὺ εἰς τὴν Τράπεζα καὶ ποτὲ δὲν ἐψύχρανε ἢ μιὰ τὴν ἄλλη. Τί τὰ θέλετε ὅμως, αὐτὴ ἢ αὐστηρότης της στενοχωρεῖ τοὺς εὐθύμους καὶ διαχυτικούς χαρακτήρας, ὅπως ἐγώ.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Μὴ σὰς φαίνεται παράξενο. Δὲν ξέρει κανεὶς τί στενοχωρίες καὶ σκέψεις ἔχει ὁ ἄλλος. Ἡ Δις Φλώρινα εἶναι ὀρφανὴ καὶ ἐμεγάλωσε εἰς τὸ Ἄμαλσιον. Δὲν ἐγνώρισε τὴ μητέρα της, οὔτε τὸν πατέρα της, ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὡς ἀντάρτης, κοντὰ στὴ Φλώρινα, καὶ κι' αὐτὸ τὴν ὠνόμασαν Φλωρίνα. Τὴν ἀνέθρεψε ἀπὸ βρέφος ἢ θεία της καὶ ἀφοῦ τὴν παρέλαβε ἀργότερα ἀπὸ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τὴν εἰσήγαγε εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν Καλογραιῶν, ὅπου ἔμεινε τέσσαρα χρόνια καὶ ἐμορφώθη καλά. Ἔχει ὅμως ὑποστῆ καὶ ἡ θεία της κάποιον μεγάλο πόνον καὶ εἶναι πάντοτε μελαγχολικὴ.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Ποῦ τὰ ξέρετε σεῖς ὅλα αὐτά;

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Μᾶς τὰ εἶπε κάποτε ἡ ἰδίᾳ, ἡ Δις Φλωρίνα. Πῶς ἦτο λοιπὸν δυνατόν ἀπὸ τὴν μονοτονίαν ἑνὸς Ὀρφανοτροφείου, ἀπὸ τὴν πληκτικὴν ζωὴν ἑνὸς Μοναστηριοῦ τῶν Καλογραιῶν καὶ τὴν συμβίωσιν, μὲ μιὰ ἀπογοητευμένη καὶ πονεμένη θεία, νὰ διαπλασθῇ ἕνας εὐθύμος καὶ διαχυτικὸς χαρακτήρ, ὅπως τὸν θέλει ἡ Δις Ἑλένη;

ΕΛΕΝΗ. Ἴσως τὴν θασανίζει καὶ κανένα αἰσθηματάκι.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Γιατί ὄχι; Δὲν φαντάζομαι ὅμως, ὅτι θὰ ἔμενε εὐχαριστημένος ἐκεῖνος, ποῦ θὰ ἀντίκρυζε τὸ θλέμμα της, ἂν ἐπεχείρει νὰ φλερτάρῃ μαζὺ της.

(Ἐπιστρέφει ἡ Φλωρίνα κρατοῦσα ἔγγραφα καὶ τὰ τοποθετεῖ εἰς τὸ γραφεῖόν της).

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Δὶς Φλωρίνα! Οἱ συνάδελφοι ἐδῶ θὰ ἤθελαν ν' ἀκούσουν καὶ τὴν ἰδικὴν σας γνώμην περὶ τοῦ κομμουνισμοῦ, ποῦ εἶναι σήμερον τὸ φλέγον καὶ συζητούμενον ζήτημα εἰς ὅλους τοὺς κύκλους, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὡς πολιτικὸν καὶ ὡς κοινωνικόν

ΦΛΩΡΙΝΑ. Εὐχαριστῶ διὰ τὴν τόσο κολακευτικὴν ἰδέαν περὶ ἐμοῦ. Ποιὰ γνώμη ὅμως θέλετε νὰ σχηματίσῃ κανεὶς γιὰ κόμμα, τὸ ὁποῖον ἀποκηρύττει κάθε ἠθικὴ ἀρχή;

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Ποιὰ ἠθικὴ ἀρχὴ ἐννοεῖτε;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Τὸ αἰσθημα τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν ἰθρησκείαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐθνοῖαν τῆς Οἰκογενείας. Καὶ δὲν εἶναι ἐκτὸς παντὸς πολιτειακοῦ καὶ ἠθικοῦ νόμου ἐκεῖνοι, ποῦ ἀπαρνοῦνται τὰς ἀρχὰς αὐτάς, καὶ εἶναι στερημένοι ἀπὸ τὰ εὐγενῆ αὐτὰ αἰσθήματα, ποῦ εἶναι ἔμφυτα στὴν ψυχὴν παντὸς Ἑλλήνου;

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Πολὺ σωστά.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Καὶ πῶς ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ κατανικήσῃ τὴν ἀηδίαν, γιὰ νὰ σκεφθῇ σοβαρὰ τοὺς ἐξωφρενισμοὺς τῶν διαφόρων ἐπιτηδείων, ποῦ παρασύρουν τοὺς ἀπλοϊκοὺς καὶ τοὺς ὑπόσχονται μέγαρα καὶ ἑκατομμύρια ἀπὸ τὴν λεηλασίαν τῶν ξένων περιουσιῶν;

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Αὐτοὶ ἰσχυρίζονται, ὅτι ὑποστηρίζουν

ἓνα πολιτειακὸν σύστημα, τὰς ἀρχὰς τοῦ ὁποίου ἀνέπτυξε καὶ ἐκήρυξε πρὸ πεντηκονταετίας ὁ Μάρξ.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Βεβαιωθῆτε, κύριέ μου, ὅτι κανεῖς ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τοὺς λεγομένους ἀκόμη ἀρχηγούς, δὲν ἐδιόθεσσε τὸν Μάρξ, ὁ ὁποῖος οὔτε τρελλὸς ἦτο, οὔτε ἀναρχικός. Ὑπῆρξαν πολλοὶ σοφοὶ πολιτειολόγοι καὶ κοινωνιολόγοι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ πού ὁ Πλάτων ἔγραψε τὴν «Πολιτείαν του», πού ἀνέπτυξαν πολιτειακὰ συστήματα καὶ παρατηρήσεις διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῆς Κοινωνίας. Κανεῖς ὅμως ἀπὸ αὐτοὺς δὲν παρέλειψε νὰ θέσῃ ὡς θάσιν τοῦ συστήματός του τὴν ἔννοιαν τῆς Θεότητος καὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ πολίτου, νὰ τονίσῃ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ὑμνήσῃ τὸν θεσμόν τῆς οἰκογενείας. Οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὑλισταὶ ἀπεκήρυξαν τὰς ἀρχὰς αὐτάς.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Μᾶς τὰ λέγετε τόσοσ ὠραῖα, Δεσποινίς, ὥστε εἶχαν δίκαιον οἱ συνάδελφοι νὰ ἐπιθυμοῦν ν' ἀκούσουσ τὴν γνώμην σας.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μὰ δὲν φαντάζομαι, ὅτι εἶναι ἐξαιρετικὴ ἡ γνώμη μου, γιατί τέτοια εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἡ γνώμη παντός Ἑλληνοσ.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Ὁρισμένωσ πολὺ κτηνώδη ἀντίληψιν ἔχουσ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, γιὰ ν' ἀποκηρύττουσ, ἐκτός τῶν ἄλλων, καὶ τὸ αἶσθημα τῆς οἰκογενείας.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μήπωσ τὰ κτήνη καὶ τὰ πτηνὰ δὲν ἔχουσ ἔμφυτον τὸ αἶσθημα τῆς οἰκογενείας; Ἐκεῖνα δὲν ἔχουσ ἀνάγκην ἔρωτοσ διὰ ν' ἀκολουθήσουσ τὸ ἔνστικτον τῆς ἀναπαραγωγῆσ. Δημιουργοῦσ ὅμωσ οἰκογένειαν, πρὸς τὴν ὁποῖαν φέρονται στοργικώτατα, φροντίζουσ γιὰ τὴν τροφήν τῆσ καὶ τὴν ὑπερασπίζουσ μὲ αὐτοθυσίαν κατὰ παντός κινδύνου.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Δὲν αἰσθάνονται ἔρωτα τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ὁ ἔρωσ διὰ τὰ ζῶα καὶ τὰ πτηνὰ εἶναι ἀνάγκη φυσιολογική, ἀλλὰ διὰ τὸν ἄνθρωπον εἶναι αἰσθημα λεπτότερον καὶ ἀνώτερον. Ὁ ἔρωσ εἰς τὸν ἄνθρωπον δὲν γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκικῆς ἀπολαύσεως, ὅπως εἰς τὰ ζῶα καὶ ἀπὸ τὸ ἔνστικτον τῆς ἀναπαραγωγῆς. Οὐδ' ἐξασφαλίζει τὸν ἔρωτα ὁ γάμος καὶ τὸ πρὸς τὴν οἰκογένειαν αἰσθημα. Ὁ πραγματικὸς ἔρωσ εἶναι πρὸ πάντων μία φυσιολογική ἀνάγκη τῆς ψυχῆς, ἡ ὁποία ἀναζητεῖ τὴν πνευματικὴν συνάντησιν δύο προσώπων εἰς τὰ αὐτὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ἀντιλήψεις, εἰς μίαν ἁρμονίαν ἰδεῶν, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει τὴν πνευματικὴν ἡρεμίαν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν εἰς τὴν ζωὴν, τὴν ἀμοιβαίαν στοργὴν καὶ τὴν τρυφερότητα τῶν ἀγαπωμένων προσώπων τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸ ἄλλο.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Καὶ ὁ γάμος εἶναι ξένος πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτὴν καὶ τὸ ἔνστικτον τῆς ἀναπαραγωγῆς;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ὁ γάμος καὶ τὸ ἔνστικτον τῆς ἀναπαραγωγῆς δὲν στηρίζουν τὸν ἔρωτα. Τὸ ἔνστικτον, ἡ ἀναζητήσεις δηλαδὴ τῆς σαρκικῆς ἀπολαύσεως, εἶναι ἐκδήλωσις μιᾶς φυσιολογικῆς ὀρμῆς διαρκείας ὀλίγων ἐτῶν, μηνῶν ἢ καὶ ἐβδομάδων ἴσως καὶ μεταξὺ προσώπων τὰ ὁποία κατόπιν ἀπατηλοῦ ἔρωτος δῆθεν συνεδέθησαν διὰ τοῦ γάμου. Ὁ πραγματικὸς ὅμως ἔρωσ, ὁ ψυχικὸς σύνδεσμος καὶ ἡ συζυγικὴ στοργὴ παραμένουν ἀκμαῖα πάντοτε καὶ ἀναλλοίωτα καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ εἰς τῶν συζύγων παρασυσρόμενος ἀπὸ τὸ κτηνώδες ἔνστικτον ἀναζητεῖ τὴν στιγμιαίαν ἱκανοποίησιν αὐτοῦ καὶ μακρὰν τῆς συζυγικῆς στέγης.

ΙΩΑΝΝΙΔ. Ὁ γάμος λοιπὸν δὲν εἶναι συνέπεια τοῦ ἔρωτος;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ὁ ἔρωσ μᾶλλον καὶ ὅταν δὲν ὑπάρχει εἶναι συνέπεια τοῦ γάμου. Ἐξηγοῦμαι. Λάβετε ὡς πα-

ράδειγμα τὴν σημερινὴν ζωὴν. Παρατηρεῖτε, ὅτι γάμοι συνάπτονται σήμερον καὶ μεταξύ ἀγνώστων πρὸς ἀλλήλα προσώπων διὰ τῶν ἀγγελιῶν τῶν ἡμερησίων ἢ διὰ μεσιτῶν καὶ συζητοῦνται ὡς ἀγοραπωλησίαι. Καὶ ὁμως μεταξύ τῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον συνδεομένων προσώπων, ὅταν ἐξ ἀνατροφῆς δὲν ἔχουν διεστραμμένας ἀντιλήψεις διὰ τὴν ζωὴν, εἶναι δυνατόν νὰ συμπέση ἡ πνευματικὴ συμπλήρωσις καὶ ν' ἀναπτυχθῇ ἔρως ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ποῦ καθωρίσαμεν. Καὶ τότε, θέβαια, δημιουργεῖται ἡ ταυτότης τῶν ἀντιλήψεων καὶ ἀναπτύσσεται βαθμηδὸν ἡ ἄφθαρτος συζυγικὴ στοργὴ καὶ ἡ οἰκογενειακὴ εὐτυχία. Δὲν συμβαίνει ὁμως τὸ ἴδιον πάντοτε καὶ εἰς τὰ ἀνδρόγυνα, ποῦ συνεδέθησαν μὲ ἀπατηλὸν ἔρωτα καὶ ἐνῶ ἀναζητοῦν εἰς τὸν γάμον τὴν εὐτυχίαν, συναντοῦν τὴν λεγομένην ἀσυμφωνίαν χαρακτήρων, τὰς καθημερινὰς μεμψιμοιρίας, τοὺς ὑβριστικούς καυγάδες καὶ τέλος καταλήγουν εἰς τὰ διαζύγια καὶ τὴν δυστυχίαν, πρὸ πάντων ὅταν ὑπάρχουν καὶ παιδιὰ. Διὰ τοῦτο προηγεῖται τοῦ γάμου ὁ ἀρραβῶν, διὰ νὰ δίδεται διάστημα χρονικὸν νὰ μελετήσουν βαθύτερον τὸν χαρακτήρα ὁ εἰς τοῦ ἄλλου.

ΕΛΕΝΗ. Καὶ τὸ συμπέρασμα;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι, ἐνῶ μὲ θεωρεῖται τόσον ἐπιφυλακτικὴν καὶ ἀδιάφορον διὰ κάθε τι, μὲ παρεσύρατε εἰς φλυαρίαν ἀτελείωτον καὶ πληκτικὴν ὑποθέτω.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Καθόλου, σὰς ἀκοῦμε μὲ πολὺν εὐχαρίστησιν.

(Εἰσέρχεται ὁ κλητὴρ κρατῶν φακέλλους, εἰς τοὺς ὁποίους εἶναι ὁ μισθὸς ἐκάστου καὶ ἀρχίζει τὴν διανομὴν).

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Σὰς εὐχαριστοῦμεν, Δνίς, διὰ τὴν ὥραϊαν

συζήτησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπεδείχθητε τόσον θελκτικὴ ὁμιλήτρια, παρὰ τὴν ἐπιφυλακτικότητά σας.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μὴ μὲ ἀδικῆτε, σᾶς παρακαλῶ, ὅταν φαίνομαι μελαγχολικὴ. Ἡ ζωὴ ἔχει περιπετείας καὶ θλίψεις, πού κυριαρχοῦν κάποτε ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτήρος καὶ τὸν κάνουν ὄχι μόνον μελαγχολικόν, ἀλλὰ πολλάκις δύστροπον καὶ ἀντιπαθῆ.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Γνωρίζομεν, ὅτι ὑπέστητε πολλὰς θλίψεις. Ὅτι ἡ οἰκογένειά σας προσέφερε πολλὰ θύματα εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους καὶ ὅτι ἀνετράφητε ὀρφανή.

ΦΛΩΡΙΝΑ. ὦ! ναί, πράγματι! Ἡ οἰκογένειά μας εἶχε πολλὰ θύματα! Ὁ πατέρας μου, ὁ παππούς μου, ὁ ὀνηστήρ τῆς θείας μου καὶ ἄλλοι συγγενεῖς μας ἐφονεύθησαν εἰς τὰς μάχας, ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους. Ἡ γιαγιά μου ἀπέθανεν ἐπίσης συντετριμμένη ἀπὸ τὴν λύπην, διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ παιδιοῦ της καὶ ἐγὼ δὲν ἐγνώρισα τὴν μητέρα μου. Δὲν παραπονοῦμαι ὁμως γι' αὐτὰ ὅλα! Τὸ Ἔθνος μᾶς ἐπροστάτευσε, διότι δὲν ἀφήνει ποτὲ ἀπροστατεύτους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι παλαίουν καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὸ μεγαλεῖον του.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Εὐχόμεθα νὰ μὴ δοκιμάσετε ἄλλας θλίψεις καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὸ μέλλον νὰ σᾶς εἶνα ἰτριανταφυλλένια καὶ εὐτυχῆς. Εὐχόμεθα πρὸ πάντων σεῖς ἡ προικισμένη, μὲ τόσα προσόντα, νὰ συναντήσητε τὴν πνευματικὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν σύντροφον, πού σᾶς ἐπιφυλάσσει ἡ καλὴ τύχη.

ΟΛΟΙ. Σᾶς εὐχόμεθα ὅλοι εὐλικρινῶς.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Ἄς ἰδοῦμε τώρα καὶ τί μᾶς στέλλει ἡ στοργικὴ μητέρα, ἡ Τράπεζά μας.

(Ἄνοίγει τὸν φάκελλον τοῦ καὶ μετᾷ τὰ χαρτονομίσματα. Τὸ ἴδιο κάμνουν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι. Τελευταία ἡ Φλωρίνα, ἀφοῦ ἔμεινε σκεπτική μερικὰς στιγμᾶς, ἀνοίγει τὸν φάκελλον τῆς. Πλησιάζει εἰς τὸ γραφεῖόν τῆς ὁ Γ. Χαρίτος κρατῶν εἰς χεῖρας τὰ χαρτονομίσματα τοῦ μισθοῦ τοῦ καὶ τῆς λέγει με χαμηλὴν φωνήν).

ΧΑΡΙΤΟΣ. Δεσποινὶς Φλωρίνα. Μὲ πολλὴν δειλίαν, ἀλλὰ καὶ μετὰ μεγάλην εἰλικρίνειαν καὶ σεβασμόν, σᾶς ζητῶ τὴν ἄδειαν νὰ σᾶς ὑποβάλω μίαν πρότασιν.

ΦΛΩΡΙΝΑ (μειδιῶσα). Λέγετε κ. Χαρίτο, γιατί τόσο δειλία καὶ τόσο πρόλογος;

ΧΑΡΙΤΟΣ. Θὰ ἤθελα νὰ σᾶς προτείνω, ἂν θέλετε, νὰ ἐνώσωμε τοὺς μισθοὺς μας καὶ νὰ κάμωμε ἓνα συνεταιρισμὸ εἰς τὴν ζωὴν.

ΦΛΩΡΙΝΑ (μειδιῶσα). Αἰσθηματικὸν συνεταιρισμὸν ἐννοεῖτε ἢ οικονομικόν;

ΧΑΡΙΤΟΣ. Ἐπειδὴ εἴμεθα τραπεζιτικοί, ἐπεκαλέσθη καὶ τὴν οικονομικὴν ἄποψιν. Πάντως σκοπὸς τοῦ συνεταιρισμοῦ μας θὰ εἶναι ἡ κατάκτησις τῆς πνευματικῆς εὐτυχίας, ὅπως τὴν ἀνεπτύξατε καὶ τὴν καθωρίσατε.

ΦΛΩΡΙΝΑ (μετὰ μειδίαμα πάντοτε). Ὁ τρόπος τῆς ὑποβολῆς τῆς προτάσεώς σας εἶναι τόσο πρωτότυπος, ὥστε δὲν διστάζω νὰ τὸν χαρακτηρίσω καὶ τόσον χαριτωμένον, διὰ νὰ μὴ ἐπιδέχεται ἄμεσον ἀπόρριψιν ἢ πρότασις σας. Φρονεῖτε ὅμως, ὅτι τὰ κεφάλαιά μας εἶναι ἄρκετά;

ΧΑΡΙΤΟΣ. Θὰ τ' αὐξήσωμεν, διότι ἐγὼ θὰ προαχθῶ.

ΦΛΩΡΙΝΑ Καὶ ἐγώ;

ΧΑΡΙΤΟΣ. Σεῖς θὰ μείνετε στὸ σπίτι καὶ θὰ διευθύνετε τὴν ἐταιρείαν μας.

ΦΛΩΡΙΝΑ (σκεπτομένη πρὸς στιγμήν, χωρίς νὰ διακόψῃ τὸ μειδίαμά της). Ξεύρετε ὅμως; Πρέπει νὰ ὑπάρξῃ καὶ τρίτος συνεταῖρος, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἐρωτήσωμεν.

ΧΑΡΙΤΟΣ (ἐκπληκτος) Ποῖος;

ΦΛΩΡΙΝΑ (γελῶσα). Ἡ θεία μου, βέβαια.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ μὲ τρομάξατε. Βέβαια, καὶ θὰ τὴν ἐρωτήσωμεν.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Τότε ἐρωτήστε τὴν.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Νὰ σὰς ἐμπιστευθῶ τὴν ὑπόθεσιν καὶ νὰ ἐλπίσω, ὅτι θὰ κάμετε καλὴν εἰσήγησιν;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μείνατε ἤσυχος, θὰ εἰσηγηθῶ μὲ θέρημ, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ δεχθῆ.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Σὰς εὐχαριστῶ πολύ. Καὶ θεβαιωθῆτε ὅτι εἰς ἐμὲ θὰ εὔρητε τὸν πλέον ἀφοσιωμένον καὶ στοργικὸν σύντροφον.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Τὸ αἰσθάνομαι, καὶ σὰς θεβαιῶ ἐπίσης, ὅτι πρὸ πολλοῦ διέκρινα τὰ αἰσθήματά σας, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἔμεινα ἀδιάφορος.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Ἄφοῦ εἶναι ἔτσι καὶ εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ ἡ θεία σας θὰ εὐλογῆσῃ τὴν συμφωνίαν, μοῦ ἐπιτρέπετε ν' ἀναγγεῖλω εἰς τοὺς συναδέλφους ἐδῶ τὸ γεγονός, πού μᾶς θλέπουν μὲ ὑποπτα θλέμματα νὰ συνομιλοῦμε μυστικά;

ΦΛΩΡΙΝΑ (γελῶσα). Αὐτὸ θὰ εἶναι ἀκόμη περὶ πολὺ πρωτότυπο. Ἐν τούτοις κάμετε ὅπως θέλετε.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Πολὺ καλά.

(ἀνεβαίνει σὲ μιὰ καρέκλα)

«Ἀγαπητοὶ συνάδελφοι, ἀνέθηκα εἰς τὴν καρέκλα γιὰτὶ δὲν ἔχω πρόχειρη σκάλω ν' ἀνεβῶ εἰς τοὺς οὐρανούς καὶ νὰ σὰς ἀναγγεῖλω ἀπὸ ἐκεῖ, ὅτι αὐτὴ τὴν στιγμήν ἀντηλλάξαμε μὲ τὴν Δίδα Φλωρίνα ὑπόσχεσιν γὰ-

μου, εἰς τὴν τελετὴν τοῦ ὁποίου θὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν
νὰ σᾶς προσκαλέσωμεν πολὺ προσεχῶς*.

(Ὅλοι μένουں κατάπληκτοι πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ
ἀμέσως ἐκοποῦν εἰς θερμῶδη συγχαρητήρια).

—Μπράβο! Μπράβο! Νὰ ζήσετε! Τί εὐχάριστος ἔκ-
πληξίς ἦταν αὐτή!

ΕΛΕΝΗ (κατ' ἰδίαν. Βρὲ τὴ σιγανοπαπαδίτσα!) Αὐ-
τὸ συμφωνοῦσατε τόση ὥρα;

ΧΑΡΙΤΟΣ. Ἐντίμως σᾶς λέγω, ὅτι εἶναι ἡ πρώτη φο-
ρὰ πού ἐτόλμησα νὰ ὁμιλήσω ἰδιαίτερος εἰς τὴν Δίδα
Φλωρίνα καὶ νὰ τῆς προτείνω νὰ ἐνώσωμε τὴ ζωὴ μας.
Ἦμουν δειλὸς πάντοτε, διότι μὲ κρατοῦσε ὑπὸ τὸ αὐ-
στηρὸν βλέμμα της. Πρὸ ὀλίγου ὅμως ἐνθουσιασμένος
ἀπὸ τὴν συζήτησιν, ἐτόλμη!α. Εὐτυχῶς εἶχα εὐνοϊκὴν
ὀπάντησιν, μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν νὰ ἐρωτήσωμεν καὶ τὴν
θεῖαν της. Ἡ συγκατάθεσίς της ὅμως εἶναι ἐξησφαλι-
σμένη καὶ μετ' ὀλίγον θὰ πάω διὰ νὰ ζητήσωμεν τὴν
εὐλογίαν της.

ΟΛΟΙ (θορυβῶδως) Εὔγε! Εὔγε! Νὰ διαβιθάσῃτε
καὶ τὰ συγχαρητήριά μας.

(Χαιρετῶνται μὲ χειραψίαν. Ἡ Ἑλένη φιλεῖ τὴν
Φλωρίναν μὲ ἐγκαρδιότητα καὶ φεύγουν).

ΑΛΛΑΓΗ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

(Ἡ σκηνὴ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς θείας τῆς Φλωρίνας
Μαρίας Καπετανοπούλου. Μία αἴθουσα εὐρύχωρος
τραπεζαρίας. Εἰς μίαν ἄκρην ἕνα πιάνο. Εἰς τοὺς
τοίχους τρεῖς φωτογραφίαι ἐνόπλων, τοῦ φονευθέντος
πατρὸς τῆς Φλωρίνας, τοῦ φονευθέντος ἐπίσης
Γιάννη, τοῦ μνηστῆρος τῆς Μαρίας, καὶ τοῦ Βασι-
λοκωνσταντῆ καὶ ἄλλαι μικρότεραι φωτογραφίαι.
Ἡ θεία Μαρία κάθεται κοντὰ εἰς τὸ παράθυρον. Φο-
ρεῖ μαῦρα καὶ μαῦρα γυαλιά).

(Είσορμῃ χαρωπῇ ἢ Φλωρίνα καὶ πέφτει στὴν ἀγκαλιὰ τῆς θείας τῆς).

ΦΛΩΡΙΝΑ, Μαμά μου, μαμά μου! Μοῦ μίλησε σή-
σήμερα!

ΜΑΡΙΑ (μειδιῶσα καὶ προσποιουμένη ὅτι δὲν ἐν-
νοεῖ). Ποιός, παιδί μου;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ποιός; Μὰ δὲν καταλαβαίνεις; Ποιός ἄλ-
λος; Ὁ Γιώργος!

ΜΑΡΙΑ. Ἀλήθεια; Τί σοῦ εἶπε;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μοῦ εἶπε μ' ἓνα χαρούμενο τρόπο νὰ ἐ-
νώσωμε τὴ ζωὴ μας.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ σοῦ τὸ εἶπε στὸ Γραφεῖο;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ναι, ἦρθε κοντά μου καὶ ψιθυριστά, μὲ
πολλὴ δειλία μοῦ τῶπε.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ τί τοῦ ἀπήντησες;

ΦΛΩΡΙΝΑ. "Ὅτι δέχομαι, ἀλλὰ ὅτι πρέπει νὰ ἔλθῃ νὰ
τὸ πῆ καὶ σένα. Καὶ θὰ ἔρθῃ ἀπόψε.

ΜΑΡΙΑ. Νᾶρθῃ, παιδί μου. Ἀφοῦ τὸν ἀγαπᾶς καὶ σ'
ἀγαπᾶ, ἐγὼ δὲν θ' ἀρνηθῶ, βέβαια. Θέλω, παιδί μου,
νὰ σὲ ἰδῶ εὐτυχισμένη, γιὰ νὰ ἡσυχάσω κι' ἐγὼ πού εἶ-
χα καὶ μὸ νὰ βλέπω νὰ περνοῦν τὰ χρόνια, χωρὶς ν' ἀ-
τοκατασταθῆς.

ΦΛΩΡΙΝΑ. "Ὅσο ἀργότερα, τόσο καλλίτερα. "Ἐπει-
τα ἐγὼ δὲν ἤθελα νὰ πάρω κανένα, πού νὰ μὴν τὸν ξέ-
ρω καλά καὶ νὰ μὴν τὸν ἀγαπῶ. Ὁ Γιώργος ἔχει ὅλα
τὰ χαρίσματα πού ὠνειρεύθηκα γιὰ τὸν ἄντρα μου.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ οἱ πληροφορίες, πού ἔχεις πάρει, εἶναι,
καθὼς μοῦ εἶπες, πολὺ καλές.

ΦΛΩΡΙΝΑ: Ἀφοῦ ἐργαζόμεθα τόσα χρόνια μαζὺ εἰς
τὸ ἴδιο γραφεῖο, τὸν ἐμελέτησα καλά. Νέος σοβαρός, ἀ-
γαπητός, τακτικὸς στὴ δουλειά του, μορφωμένος, εὐ-

χάριστος στή συναναστροφή του καί ὄλοι τὸν ἀγαποῦν καί τὸν ἐκτιμοῦν. Πρὸ παντὸς ἠθικός. Δὲν κάνει τρελλές παρέες, οὔτε ἄκουσα ποτὲ ὅτι παρεσύρθη σὲ πιετό, σὲ χαρτιά ἢ σ' ἄλλες περιπέτειες, γιατί θὰ τὸ ἤξεραν οἱ συνάδελφοι καί θὰ τὸν ἐσχολίαζαν. Ἀπ' ἐναντίας, τὸν ἐπαινοῦν πάντοτε, γιατί εἶναι φρόνιμος καί τακτικός σὲ ὅλα του.

ΜΑΡΙΑ. Μπράβο, παιδί μου! Τί καλλίτερο μπορούσαμε νὰ θροῦμε γιὰ νὰ σὲ κάνη εὐτυχισμένη.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ναί, μανοῦλα μου! Ναί!

ΜΑΡΙΑ. Νὰ ἔχης τὴν εὐχή μου, παιδί μου. Ἔτσι θὰ αἰσθανθῶ κι' ἐγὼ πρώτη φορά στή ζωὴ μου μιὰ χαρὰ νὰ μοῦ γλυκαίνει τις τελευταῖες μου μέρες.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Νὰ ζήσης, μανοῦλα μου. Νὰ ζήσης, νὰ μᾶς καμαρώνης καί μεις θὰ σὲ λατερώωμε, γιατί σοῦ ἀξίζει.

ΜΑΡΙΑ. Καί ποιά ὥρα σοῦ εἶπε πῶς θάρθη;

ΦΛΩΡΙΝΑ. ὦ! Δὲν πιστεύω ν' ἀργήση, θάρθη σίγουρα νωρίς.

ΜΑΡΙΑ. Θὰ ἔχωμε νὰ τοῦ ποῦμε καί μερικά πράγματα γιὰ τὴν οικονομική μας κατάστασι. Πρέπει νὰ τὸν κρατήσωμε ἐνήμερο.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Νὰ τοῦ πῆς ὅ,τι κρίνεις καλό. Νὰ τοῦ πῆς καί γιὰ τὸ χρέος τοῦ σπιτιοῦ μας καί γιὰ τὸ δακτυλίδι καί γιὰ τὸ ταξεῖδι ποῦ ἔχομε ἀποφασίσει.

ΜΑΡΙΑ. Θὰ τοῦ τὰ πῶ ὅλα. Ἐκεῖνος, ξέρεις, ἂν ἔχη τίποτα περιουσία;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Δὲν ξέρω, ἀλλὰ δὲν πιστεύω, γιατί ὅταν μοῦ ἔκανε τὴν πρότασι, μοῦ ἔδειχνε τὸν μισθό του, ποῦ ἐκρατοῦσε στὰ χέρια καί μοῦ ἔλεγε, ὅτι οἱ μισθοί μας θὰ εἶναι τὰ κεφάλαιά μας.

ΜΑΡΙΑ. Θὰ εἶναι ἀρκετοὶ οἱ μισθοί σας;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μοῦ εἶπε ὅτι θὰ προαχθῆ ἐν τῷ μεταξύ καὶ ὅτι ἐγὼ θὰ μένω στὸ σπῆτι νὰ διευθύνω τὸν συνεταιρισμό μας.

(ἀκούεται τὸ κουδονι τῆς θύρας)

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μοῦ φαίνεται πὼς θάναί ἐκεῖνος. (Τρέχει ν' ἀνοίξη τὴν πόρτα καὶ ἐπιστρέφει συνοδευομένη ἀπὸ τὸ Γιώργο, ὁ ὁποῖος κρατεῖ μιὰ ἀνθοδέσμη). Μητέρα μου, σοῦ συνιστῶ τὸν κ. Γεώργιο Χαρίτο, συνάδελφό μου στὴν Τράπεζα.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Κυρία μου! Εἶμαι πολὺ εὐτυχῆς γιατί ἡ Δνίς μοῦ ἔδωσε τὴν ἄδεια νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ καὶ ἐπιφελήθηκα τὴν εὐκαιρίας νὰ σᾶς φέρω λίγα λουλούδια.

ΜΑΡΙΑ. Πολὺ μὲ εὐχαριστεῖ ἡ ἐπίσκεψίς σας καὶ σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὰ λουλούδια σας. Ἡ λεπτή, αὐτὴ περιποίησης μαρτυρεῖ τὴν μεγάλην σας εὐγένειαν.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Κυρία μου! Ὀνομάζομαι, ὡς σᾶς εἶπεν ἡ Δνίς, Γεώργιος Χαρίτος. Εἶμαι ἡλικίας 36 ἐτῶν καὶ κατὰγομαι ἀπὸ τὰς Πάτρας. Εἶμαι ἀπὸ 20 ἐτῶν σχεδὸν ὑπάλληλος τῆς Τραπεζῆς καὶ ἔχω ἐπὶ τοῦ παρόντος μισθὸν 6000 δραχ., μὲ ἐλπίδας θεβαίως προαγωγῆς καὶ καλλιτέρου μέλλοντος. Οἱ γονεῖς μου ἀπέθαναν πρὸ πολλοῦ καὶ εἶμαι μόνος, χωρὶς ἀδελφούς, οὔτε ἀδελφάς, οὔτε ἄλλας ὑποχρεώσεις. Ἐξετίμησα τὴν κόρην σας καὶ τὴν ἀγαπῶ ἀπὸ πολλοῦ. Σήμερον ἐτόλμησα καὶ τῆς ἐπρότεινα ἂν θέλη νὰ συνεταιρισθῶμεν στὴ ζωῆ. Θέλετε νὰ γίνετε καὶ σεῖς συνεταιῖρος καὶ νὰ διευθύνετε τὴν ἐταιρείαν μας;

ΜΑΡΙΑ (μειδιῶσα). Ἡμῖν ἐνήμερος τῆς προτάσεως, κ. Συνεταιῖρε, καὶ δὲν ἔχω, παρὰ νὰ σᾶς ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου, γιὰ τὴν τιμὴν καὶ νὰ εὐλογῆσω τὸν συνεταιρισμόν σας.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Βεβαιωθήτε, ὅτι θ' ἀφιερῶσω τὴν ζωὴν μου καὶ ὅλας μου τὰς προσπαθείας, νὰ κάμω εὐτυχῆ τὴν κόρην σας καὶ θὰ σᾶς λατρεύωμε μαζύ, ὡς θεότητα, ὥστε νὰ σᾶς κάμωμεν νὰ παρηγορηθῆτε γιὰ τὰς θλίψεις πού περάσατε.

ΜΑΡΙΑ. Τὸ ἐλπίζω καὶ σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ καὶ πάλιν διὰ τὴν εἰλικρίνειάν σας. Ἡ Φλωρίνα μοῦ ὡμολόγησεν, ὅτι ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ αἰσθήματά σας καὶ πιστεύω, πῶς θὰ ζήσετε εὐτυχεῖς.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Μὲ τὴν συντροφιά σας καὶ τὴν εὐλογίαν σας.

ΜΑΡΙΑ. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ αἰσθηματικοῦ μέρους πρέπει νὰ σᾶς δώσωμε καὶ μεῖς μερικές πληροφορίες.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἄλλων πληροφοριῶν ἀπὸ ὅσας γνωρίζω καὶ ἔχω ἀντιληφθῆ τόσα χρόνια, πού συνεργαζόμεθα μὲ τὴ Δνίδα στὴν Τράπεζα.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ ὅμως πρέπει νὰ μάθετε ὅσα θὰ σᾶς πῶ, γιὰτὶ ἀφοροῦν καὶ σᾶς.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Σᾶς ἀκούω, ἀφοῦ τὸ θέλετε.

ΜΑΡΙΑ. Ἐν πρώτοις ἡ Φλωρίνα δὲν εἶναι κόρη μου.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Τὸ γνωρίζω.

ΜΑΡΙΑ. Εἶναι κόρη τοῦ ἀδελφοῦ μου, πού ἐσκοτώθηκε στὴ Μακεδονία. Ἡ μητέρα της εἶχεν ἀποθάνει μόλις τὴν ἔφερε στὸν κόσμον. Ὄταν μᾶς ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ πατέρα της εἶχε πλήξει καὶ μένα ἕνα δυστύχημα, πού μοῦ ἐστέρησε κάθε ἐλπίδα χαρᾶς στὴ ζωὴ. Παρέλαβα λοιπὸν τὸ ὄρφανὸ παιδάκι, πού ἦτο τότε 20 μηνῶν καὶ ἐζήτησα τὴ βοήθεια τῆς Παναγίας, νὰ μοῦ δώσῃ τὴ δύναμι νὰ τὸ ἀναθρέψω καὶ νὰ τὸ μεγαλώσω. Ἐπάλαισα πολὺ, γιὰτὶ ἔπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ ἀπέθανε καὶ ἡ μητέρα μου ἀπὸ τὴ λύπη της. Μετὰ πέντε ἔτη, κατὰ συμ-

βουλήν τότε καὶ ὑποστήριξιν μερικῶν φίλων καὶ συγγενῶν μας, ἦρθα εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐδῶ μᾶς ὠρίσαν μιὰ μικρὴ σύνταξι, χάριν τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς μνήμης τοῦ πατέρα της, ἐνεκρίθη δὲ καὶ ἡ εἰσαγωγή τοῦ παιδιοῦ εἰς τὸ Ἀμαλίσιον Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἐγὼ προσελήφθην ὡς νοσοκόμος εἰς τὸν «Εὐαγγελισμὸν».

ΧΑΡΙΤΟΣ. Δὲν θὰ ἤθελα ὅμως νὰ κουρασθῆτε μὲ τὴν διήγησιν αὐτὴν καὶ νὰ ἀνασκαλίσητε θλιθερῆς ἀναμνήσεις.

ΦΛΩΡΝΑ. Ναί μαμά μου. Ἄφησε τώρα τὴν ἱστορία. Ἐχομε καιρὸ νὰ τὰ διηγηθῆς στὸ Γιῶργο.

ΜΑΡΙΑ. Ὅχι! ὅχι! Δὲν ἔφθασα ἀκόμη στὸ σημεῖον πού πρέπει, κι' ἀφοῦ μὲ διωρίσατε Διευθύντρια τοῦ συνεταιρισμοῦ σας, θέλω νὰ ἐφαρμόσω τὸ ὅτι «οἱ καλοὶ λογαριασμοὶ κάνουν καὶ τοὺς καλοὺς συνεταίρους καὶ φίλους». Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως πρέπει, παιδί μου νὰ προσφέρῃς ἓνα ὀρεκτικὸ στὸ Γιῶργο καὶ ἂν θέλῃ νὰ μείνῃ νὰ καθίσωμε μαζὺ εἰς τὸ πρῶτο οἰκογενειακὸ μας δεῖπνο.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ κορύφωμα τῆς σημερινῆς μου εὐτυχίας νὰ μείνω περισσότερη ὥρα μαζὺ σας.

ΜΑΡΙΑ. Φέρε λοιπόν, Φλωρίνα μου, κάτι τι ὀρεκτικὸν κι' ἐτοίμασε τὸ τραπέζι.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ναί, μαμά μου, εἶχες ὡραία ἰδέα νὰ καθίσωμε στὸ πρῶτο οἰκογενειακὸ δεῖπνο, πού θὰ εἶναι ὅμως πολὺ ἀπλό καὶ ἐκ τοῦ προχείρου.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Ἡ εὐχαρίστησις καὶ τῶν τριῶν, Δεσποινίς, θὰ πλουτίσῃ τὸ δεῖπνον καὶ θὰ συμπληρώσῃ τὰ κενά.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ εἰς τὸ διάστημα τοῦ δεῖπνου θ' ἀρχίσετε νὰ συνηθίζετε σεῖς μὲν νὰ τὴν λέτε Φλωρίνα ἀπλῶς, καὶ κείνη νὰ σᾶς λέγῃ Γιῶργο.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Πόσον ωραία τὰ λέτε καὶ πόσο θαυμάσια ἀρχίζετε νὰ διευθύνετε τὴν ἑταιρεία μας!

ΜΑΡΙΑ. Συνεχίζω λοιπόν ! Ἐζήτησα κατόπιν νὰ σταλῶ καὶ ἐστάλην, ὡς νοσοκόμος, εἰς τὸ μέτωπον κατὰ τοὺς πολέμους. Ἐδούλεψα μὲ πόνο ἀληθινὸ στὰ Νοσοκομεῖα καὶ ἀφοσιώθηκα νὰ περιποιῶμαι σὰν μητέρα τὰ παιδιὰ μας, ποὺ ἐτραυματίζονταν, νὰ κλαίω γιὰ ὅσα πέθαιναν ἀπὸ τὰ τραύματά τους καὶ νὰ στέλνω τὶς τελευταῖες τῶν παραγγελίης στὶς ἄτυχες μανάδες τῶν, μὲ παρηγορητικὰ γράμματά μου. Ἄμα ἐτελείωσαν οἱ πόλεμοι ἐγύρισα πάλιν στὸν «Εὐαγγελισμό», ἀλλ' ἀπέσυρα καὶ τὴ Φλωρίνα μου ἀπὸ τὸ Ὀρφανοτροφεῖο καὶ τὴν ἔβαλα στὴ Σχολὴ τῶν Καλογραιῶν, ὅπου ἔμεινε τέσσαρα χρόνια καὶ ἐμορφώθη εἰς τὰ Γαλλικὰ καὶ τὴ μουσικὴ. Κατὰ συμβουλήν πάλιν τῶν προστατῶν μας, ἐπουλήσαμε τὴν περιουσίαν, ποὺ εἶχαμε στὴν πατρίδα, τὴν ἰδικὴν μου καὶ τῆς Φλωρίνας, ποὺ ἦτο πιά ἐνήλικος, καὶ ἀγοράσαμε αὐτὸ τόσπιτι.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Γνωρίζω, ὅτι ἡ Δνὶς γνωρίζει πολὺ καλὰ τὴν Γαλλικὴν, ἀφοῦ εἶναι καὶ ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς ἀλληλογραφίας στὴν Τράπεζαν, ἀλλὰ δὲν ἐγνώριζα, ὅτι εἶχε ἀσχοληθῆ καὶ στὴ μουσικῇ.

ΜΑΡΙΑ. Ξέρει πολὺ καλὸ πιάνο καὶ θὰ τὴν ἀκούσετε, ἀλλ' εἶπαμε ν' ἀφήσετε τὸ Δνὶς καὶ νὰ λέτε Φλωρίνα.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Θὰ συνηθίσω, βέβαια, γιατί καὶ γιὰ μένα θὰ εἶναι εὐχάριστο καὶ γλυκὺ νὰ τὴν ὀνομάζω «Φλωρίνα μου» καὶ σὰς «μαμά μου».

ΜΑΡΙΑ. Καὶ μένα ἐπίσης θὰ εἶναι γλυκὺ νὰ σὰς ἀκούω.

ΧΑΡΙΤΟΣ. "Ωστε από τώρα είμεθα σύμφωνοι. Ἄκουεις, Φλωρίνα μου;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ἄκουω, Γιώργο μου.

ΜΑΡΙΑ. Ἀπὸ τότε ἐνοικιάζομε τὸ ἕνα πάτωμα καὶ ἔχομεν ἕνα εἰσόδημα, ἐκτὸς τῆς συντάξεως τῆς Φλωρίνας καὶ τῆς ἰδικῆς μου, ποὺ μοῦ ὤρισαν, γιατί ἀπεχώρησα ἀπὸ τὸν «Εὐαγγελισμό». Καὶ μ' αὐτὰ τὰ εἰσοδήματα καὶ τὸν μισθὸν τῆς Φλωρίνας ποὺ διωρίσθηκε στὴν Τράπεζα, ζοῦμε. Δυστυχῶς εἶχαμε κάμει ἕνα δάνειο στὴν Τράπεζα γιὰ τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ σπιτιοῦ καὶ πληρώνομε πολὺ χρεωλύσιον καὶ τόκους κι' ἔτσι ὀλιγοστεύει τὸ εἰσόδημά μας. Γιὰ νὰ διευκολύνωμε τὰς δόσεις ποὺ εἶχαμε καθυστερήσει, ἐπειδὴ ἠσθένησα κι' ἐγὼ ἀπὸ τὰ μάτια μου κι' ἐξοδεύσαμε πολλὰ, ἀναγκασθήκαμε νὰ ἐνεχυριάσωμε ἕνα δαχτυλίδι, ποὺ εἶχα πολύτιμη ἀνάμνησι, εἰς τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον, γιὰ 35.000 δραχ. Τώρα δὲ πρέπει νὰ πωληθῇ στὸν πλειστηριασμό, γιατί θὰ μᾶς χρειασθοῦν καὶ ξεροδα νὰ πᾶμε στὴ Βιέννη, ὅπου μὲ συμβούλευσαν νὰ ὑποστῶ ἐγχείρισι. Τὸ δαχτυλίδι αὐτὸ τὸ φύλαγα γιὰ νὰ τὸ δώσω στὴν Φλωρίνα μου τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου της, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν μποροῦμε νὰ τὸ κρατήσωμε.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Δὲν πειράζει, μαμά μου, νὰ πωληθῇ τὸ δαχτυλίδι, νὰ γίνουν καλὰ τὰ ματάκια σου, νὰ μᾶς θλέπησ καὶ νὰ μᾶς καμαρώνησ.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Κι' ἔχει τόσην ἀξίαν αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι;

ΜΑΡΙΑ. Τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον τὸ ἐξετίμησεν δι' 60.000 δραχ. Ἴσως πωληθῇ 50 ἢ 60.000, ὥστε νὰ μᾶς μείνουν τὰ ὑπόλοιπα νὰ συμπληρώσωμε τὰ ξεροδα γιὰ τὸ ταξεῖδι καὶ τὴν ἐγχείρησι.

ΧΑΡΙΤΟΣ. Ἐγὼ ἔχω λίγες οἰκονομίες, ἀλλὰ δυστυ-

χῶς δὲν ἐπαρκοῦν. Πάντως θὰ τις προσθέσωμε κι' αὐ-
τές.

ΜΑΡΙΑ. "Οχι, παιδίμου, γιατί θὰ χρειασθοῦν κι' ἐδῶ
ἐξοδα γιὰ τὸ γάμο σας. "Επειτα εἶναι καὶ κάτι ἄλλο.
Θὰ αἰσθανθῶ μεγάλην εὐχαρίστησιν νὰ χρεωστῶ τῆ
σωτηρία τῶν ματιῶν μου καὶ τῆς ὑγείας μου στὸ δα-
χτυλίδι αὐτό, γιατί θᾶναι σὰ νὰ μοῦ λέγη: «Φτάνουν
πιὸ τὰ δάκρυα, νὰ μὲ θυμᾶσαι, ἀλλὰ νὰ μὴν κλαῖς...».

ΧΑΡΙΤΟΣ. Θὰ γίνῃ ὅπως θέλετε κι' εὐχομαι ἡ σκέ-
ψις αὐτὴ νὰ συντελέσῃ, ὥστε πραγματικῶς νὰ παύσουν
πειὰ τὰ δάκρυα καὶ νὰ ἔχετε στὸ ἐξῆς μόνο χαρὰ κον-
τά μας.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μαμά, ἐτοίμασα ὅ,τι εἶχαμε ἐκ τοῦ προ-
χείρου. Θέλετε νὰ καθίσωμε στὸ τραπέζι;

ΜΑΡΙΑ. Νὰ καθίσωμε. Δὲν θὰ ἔχωμε κρασί, γιατί
μοῦ τὸ ἀπηγόρευσαν οἱ γιατροί, μὰ δὲν πειράζει. Θὰ
πιοῦμε νερὸ μὲ τὸ ποτῆρι τῆς χαρᾶς καὶ θὰ εἶναι πιὸ
γλυκό.

(κτυπᾶ τὸ κοδοῦνι τῆς πόρτας).

ΜΑΡΙΑ. Ποιὸς νὰ εἶναι; Φλωρίνα μου, ἂν εἶναι καμ-
μιὰ ἐπίσκεψις ὠδήγησέ την στὸ σαλόνι κι' ἄς ἐλπίσω-
μεν, ὅτι δὲν θὰ μείνῃ πολὺ ὥρα.

(Ἡ Φλωρίνα ἀνοίγει τὴν πόρτα καὶ μένει καθ-
φωμένη ἀπὸ τὴν ἐκπληξι, ἀλλ' ἀμέσως ἐκσπᾶ εἰς
θορυβῶδες γέλιο).

ΜΑΡΙΑ. Τί συμβαίνει, Φλωρίνα; Ποιὸς εἶναι;

(Εἰσέρχονται θορυβῶδῶς καὶ μὲ γέλια ὁ Συρί-
δης καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοι τοῦ Γραφείου. Ὁ Συ-
ρίδης κρατεῖ μιὰ πολυτελεστάτη ἀνθοδέσμη. Ἡ Ἐ-
λένη κρατεῖ ἀγκαλιασμένες τέσσαρες μπουτίλιες
σαμπάνια καὶ οἱ ἄλλοι εἶναι φορτῶμένοι μὲ πακέτα.
Ὁ Συρίδης πλησιάζει πρὸς τὴν Μαρίαν καὶ προσ-
φέρει τὴν ἀνθοδέσμη).

ΣΥΡΙΔΗΣ. Συμβαίνει, κυρία μου, ὅτι ἤλθαμε ἐν σώματι καὶ ἀπρόσκλητοι νὰ φέρωμε τὴ χαρὰ μας καὶ νὰ τὴν ἐνώσωμε μὲ τὴ δική σας. Ἦρθαμε νὰ φᾶμε, νὰ πιοῦμε, νὰ τραγουδήσωμε καὶ νὰ χορέψωμε, γιὰ νὰ θεμελιώσωμε μὲ ὄλη μας τὴν εἰλικρίνεια τὴν εὐτυχία σ' αὐτὸ τὸ σπίτι καὶ νὰ εὐχηθοῦμε νὰ εἶναι διαρκῆς καὶ ἀνέφελος. Δνὶς Φλωρίνα, σύστησέ μας εἰς τὴν μαμά σου, γιατί ὁ κ. Χαρίτος μᾶς γνωρίζει.

(Ὁ Χαρίτος καὶ ἡ Μαρία ἐξακολουθοῦν νὰ μένουν κατάπληκτοι, ἀλλὰ συμμαρίζονται κι' αὐτοὶ τὰ γέλια τῆς Φλωρίνας, ἢ ὅποια συνιστᾷ τοὺς συναδέλφους τῆς).

ΜΑΡΙΑ. Τί εὐγενικό! Τί ἔμπνευσις ὠραία! Τί εὐχάριστη ἔκπληξις!

(Ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἄλλοι ἀποθέτουν τὰ πακέτα καὶ τὶς μπουτίλιες στὸ τραπέζι).

ΜΑΡΙΑ. Καὶ ὅλα αὐτὰ τί εἶναι;

ΣΥΡΙΔΗΣ. Εἶναι τὰ ἐφόδια τῆς χαρᾶς. Εἶναι τὰ στοιχειώδη τοῦ σουρπράϊζ-πάρτυ, ὥστε ν' ἀποσοθήσωμε κάθε στενοχώρια σας. Δνὶς Φλωρίνα καὶ Χαρίτο, βοηθήσατέ μας νὰ τ' ἀνοίξωμε καὶ θὰ ὑπηρετήσωμε ὅλοι τοὺς ἑαυτοὺς μας, ὥστε νὰ μὴ σᾶς κουράσωμε.

ΜΑΡΙΑ. Μὰ τί εὐγενικό! Πῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμε. Ἡ ἐγκαρδιότης, ὁ ἐνθουσιασμός σας, μὲ συγκινοῦν πολὺ. (Σκουπίζει κρυφὰ ἕνα δάκρυ).

ΣΥΡΙΔΗΣ. Εὐχαρίστησις μας θὰ εἶναι νὰ προεδρεύσητε στὸ τραπέζι μας, πού τόσο ἀθθαδῶς, ἀλλὰ μὲ καλὴ καρδιά σκεφθήκαμε νὰ ὀργανώσωμε πρὸς τιμὴν τῆς Δεσποινίδος καὶ τοῦ Γιώργου, πού τοὺς ἀγαποῦμε καὶ πού διὰ τὸν δεσμόν των δὲν μᾶς ἐγκατέλει-

ψεν ὁ ἐνθουσιασμός ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποῦ μᾶς τὸν ἀνήγγειλαν.

(,Εν τῷ μεταξύ ἡ Φλωρίνα φέρεи πιάτα, ποτήρια κλπ. καὶ ὄλοι μαζὶ ἀνοίγουν τὰ τρόφιμα κι' ἔπειτα λαμβάνουν θέσι στὸ τραπέζι).

ΧΑΡΙΤΟΣ. Δὲν μπορῶ νὰ συνέλθω ἀπ' τὴν εὐχάριστον ἔκπληξιν.

ΕΛΕΝΗ. Νὰ συνέλθης καὶ ν' ἀνοίξης τὴν πρώτη μποτίλια.

ΑΥΛΑΪΑ

ΝΩΤΙΝΩΝ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

(Ἡ σκηνή στὰς Ἀθήνας. Εἰς ἓνα ἐστιατόριον πολυτελείας μιὰ εὐθυμῆ συντροφιά φλυαρεῖ γύρω ἀπὸ ἓνα ἀνθοστολισμένο τραπέζι. Εἶναι δυὸ γνωστοὶ γλεντζέδες τῆς Ἀθήνας καὶ μιὰ ὠραία πεταλούδα τοῦ ἡμικόσμου κατάφορτῆ ἀπὸ μετάξια κι' ἀληθινὰ μπιζοῦ. Χαριεντίζονται καὶ θορυβοῦν σκανδαλωδῶς μὲ τὸ κεφάλι θαρῶ ἀπὸ τὴν κατάχρησιν τῆς σαμπάνιας. Μεταξὺ τῶν δύο καλοντυμένων συνοδῶν τῆς, τοῦ 35ετοῦς χρηματιστοῦ Γεωργιάδου καὶ τοῦ σχεδὸν ὀμηλίκου φίλου του Καλφαντζόγλου, ἡ Ντίνα τὸ θράδιν ἐκεῖνο εἶχεν ἐξαιρετικὸ κέφι.

Εἰς τὸ διπλανὸ τραπέζι ἓνας σοβαρὸς κύριος, 60 περίπου ἐτῶν, ἀλλὰ ἀκμαιότατος, μὲ ζωηρὰν φυσιογνωμίαν, τῶναι πολὺ σιγῆ καὶ φαίνεται νὰ δίνει περισσοτέραν σημασίαν εἰς τὴν συνομιλίαν μὲ τὸν ὀμοτραπέζον καὶ νεώτερον Σαράντην, πᾶρά εἰς τὸ φαγητόν του. Ἐφαίνετο ξένος ἢ ἐπαρχιώτης, ἀλλ' αἱ κινήσεις του ἦσαν ἀνετοί καὶ ἡ λάμψις τοῦ περιβάλλοντος δὲν τὸν στενοχωροῦσε. Ὀνομάζεται Βασιλόπουλος. Τὸ ὕφος του ἦτο μᾶλλον προστατευτικὸν διὰ τὸν φίλον του, ὃ ὁποῖος ἐδειχνε κάποιαν δειλία καὶ σεβασμὸν ἀπέναντί του).

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ. Εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος καὶ μὲν Σαράντη, ἀπὸ τὶς πληροφορίες πού ἔχομε. Μέσα σὲ ὀκτῶ μέρες, πού εἶμαι στὰς Ἀθήνας, κατῶρθώσαμε νὰ μάθωμε ὅλες τὶς λεπτομέρειες, πού μᾶς χρειάζονται. Σ' εὐχαριστῶ πολὺ καὶ θὰ εὐχαριστήσω καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ξενοδοχείου, πού σὲ σύστησε σὲ μένα, ὅταν, εἶπα, ὅτι θέλω ἓναν ἄνθρωπο γιὰ νὰ μὲ βοηθήσῃ στὶς δρουλιές μου. Καὶ εἶχες καλὴ σκέψιν πράγματι ν' ἀπευθυνθῆς πρῶτα-πρῶτα στὸ Νοσοκομεῖο.

ΣΑΡΑΝΤΗΣ. Πραγματικῶς μᾶς ἐχρησίμευσε ἡ πρώτη πληροφορία, πού ἐπήραμε ἀπὸ τὸν «Εὐαγγελισμό».. Αὐτὴ μᾶς ὠδήγησε νὰ θροῦμε τὰ ἴχνη τῆς συνταξιούχου Μαρίας Καπετανοπούλου.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Βέβαια ἦτο σπουδαία πληροφορία, γιατί ἀπ' αὐτὴν θγήκαμε στὸν ἴσιο δρόμο.

ΣΑΡΑΝΤΗΣ. Ἐπειτα, ἀπὸ τὸν γειτονικὸ μπακάλη, πού μᾶς εἶπε, ὅτι τὸ κορίτσι ἐργάζεται στὴν Τράπεζα. Τὰ ἄλλα ἦσαν εὐκόλα. Κατῶρθωσα μέσον ἑνὸς κλητήρος τῆς Τραπεζῆς νὰ γνωρισθῶ μ' ἕναν ὑπάλληλο Ἰωαννίδην, συμπατριώτην μου, ὁ ὁποῖος συνεπλήρωσε τὴν ἀκρίβειαν τῶν πληροφοριῶν, μὲ νέα πολύτιμα στοιχεῖα, τοὺς ἐπαίνους γιὰ τὸ κορίτσι καὶ τοὺς ἀρραβῶνας του μὲ τὸν Χαρίτον. Ἐκεῖνος μοῦ εἶπε γιὰ τὸ ἐνεχυριασμένο δακτυλίδι, γιατί τὸ εἶχεν εἰπῆ ὁ Χαρίτος στοὺς συναδέλφους του, γιὰ τὸν πλειστηριασμό, ἂν ξέρουν κανέναν γνωστὸν πλούσιον, πού θὰ ἤθελε ἴσως νὰ πλειοδοτήσῃ.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Καὶ κατόπιν ἐπήγες εἰς τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον;

ΣΑΡΑΝΤΗΣ. Βέβαια, παρουσιάσθηκα ὡς ἐνδιαφερόμενος νὰ πλειοδοτήσω, κατόπιν τῆς ἀγγελίας εἰς τὶς ἐφημερίδες, καὶ μοῦ τὰ εἶπαν ὅλα: τὸ ὄνομα τῆς ιδιοκτητρίας, τὴν διεύθυνσιν, τὸ ποσὸν τοῦ δανείου κλπ.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Ὡστε ὁ πλειστηριασμός θὰ γίνῃ αὐριον τὸ πρωῖ;

ΣΑΡΑΝΤΗΣ. Τουλάχιστον εἶναι εἰς τὸ πρόγραμμα καὶ δὲν πιστεύω ν' ἀναβληθῇ, γιατί μοῦ εἶπαν πῶς ἡ ιδιοκτήτρια θιάζεται νὰ πωλήσῃ τὸ δακτυλίδι, γιὰ νὰ πάρῃ τὸ ὑπόλοιπον νὰ πάῃ στὴν Βιέννη, ὅπου θὰ κάμῃ ἐγχείρισιν στὰ μάτια της.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Καὶ τὰ παιδιὰ, θέβαια, θὰ τὴν συνοδεύουν;

ΣΑΡΑΝΤΗΣ. Θὰ κάμουν, ὡς μοῦ εἶπε ὁ Ἰωαννίδης, τοὺς γάμους των τὴν Τετάρτην καὶ προσεκάλεσαν καὶ τοὺς συναδέλφους των τοῦ Γραφείου, ποὺ ἐργάζονται. Ἐπῆραν καὶ ἄδειαν ἀπὸ τὴν Τράπεζαν καὶ οἱ δύο ἔχουν κανονίσει καὶ τὰ διαβατήριά τους καὶ τὴν Πέμπτην θὰ φύγουν καὶ οἱ τρεῖς μαζί: τὸ ζεῦγος καὶ ἡ θεία των.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Πρέπει νὰ φροντίσης νὰ κανονίσης καὶ τὸ δικό μου διαβατήριον νὰ εἶναι ἕτοιμο, ἀφοῦ θὰ ταξειδεύσω κι' ἐγὼ μαζί των.

ΣΑΡΑΝ. Πολὺ καλὰ, θὰ φροντίσω. (μετὰ τινος στιγμῆς). Πόσον ὄκληροὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ διπλανοί. Νομίζουν πὼς εἶναι μόνοι των ἐδῶ μέσα.

ΒΑΣΙΛ. Δὲν πειράζει. Ἄς διασκεδάξῃ ἡ νεότης. Ἐδημοσίευσαν τὴν ἀγγελίαν καὶ ἀπόψε αἱ ἐφημερίδες:

ΣΑΡΑΝ. Ναί, θὰ τὴν δημοσιεύσουν καὶ αὔριον τὸ πρωῒ, ὅπως μοῦ εἶπαν ἀπὸ τὸ ἐνεχυροδανειστήριον.

ΒΑΣΙΛ. Κατέθεσες τὴν ἐγγύησιν;

ΣΑΡΑΝ. Μάλιστα. Κατέθεσα τίς 25.000, ποὺ μοῦ δώσατε, ἐπ' ὀνόματί σας, διὰ νὰ λάβετε μέρος εἰς τὸν πλειστηριασμό.

ΒΑΣΙΛ. Ἄς εἶναι. Θὰ γελάσωμε αὔριο μὲ τὴν ἔκπληθι τῶν παιδιῶν καὶ τῆς θείας των καὶ πρὸ πάντων τοῦ Γιώργου. Ἀλήθεια, εἶδες τὸν Διοικητὴ τῆς Τραπεζῆς, εἶπες ἐξ ὀνόματός μου, ὅτι ζητᾶς τίς πληροφορίες;

ΣΑΡΑΝ. Βεβαιότατα, καὶ μοῦ ἐτόνισε νὰ εἶς διαβεβαιώσω, ὅτι ὁ Χαρίτος εἶναι ἄριστος νέος, ἐργατικώτατος καὶ ἔχει καλὸν μέλλον στὴν Τράπεζα.

ΒΑΣΙΛ. Τί εὐτύχημα, ποὺ καὶ τὸ κορίτσι εἶναι τόσο γνωστικὸ καὶ μορφωμένο καὶ ὁ νέος ἀντάξιός της.

(Ἐπὸ τὸ διπλανὸ τραπέζι ἐξακολουθοῦν νὰ θορυβοῦν).

ΝΤΙΝΑ. Ἐμπρός, πίνω γιὰ τὸ νέο δῶρο πού θὰ μοῦ κάμης αὔριο.

ΚΑΛΦΑΝΤΖΟΓΛΟΥ. Καλὰ ντέ. Θὰ τὸ πάρωμε τὸ δακτυλίδι, ἀφοῦ σοῦ κόλλησε τόση μανία. Ἐχεις ὅμως τόσα, τὰ δάκτυλά σου εἶναι γεμάτα! Ποῦ στὸ διάβολο θὰ χωρέση κι' αὐτό;

ΝΤΙΝΑ. Ἄσε τίς κουταμάρες. Τί σέ μέλλει ἐσένα, ἐγὼ θὰ βρῶ ἓνα δάκτυλο νὰ τὸ περάσω, ἄλλως τε ἔχει καὶ ἱστορία, καθὼς μοῦ εἶπαν.

ΚΑΛΦΑΝ. Σκοτίστηκες τώρα σὺ γιὰ τὴν ἱστορία, δὲ λές καλλίτερα, πὼς τὸ θέλεις γιὰτὶ εἶναι ἀκριβό. Ἄς εἶναι, τώρα θάρθη ὁ χρυσοχός, πού ἐστείλαμε νὰ τὸ δῆ καὶ θὰ μᾶς πῆ ὡς ποιά τιμὴ νὰ πλειοδοτήσωμε. Τοῦ ἔδωσα ἐδῶ ραντεβού.

ΝΤΙΝΑ. Αὐτὲς οἱ λεπτομέρειες δὲν μ' ἐνδιαφέρουν. Ἡ οὐσία εἶναι νὰ φιγουράρω μὲ τὸ ἐξαιρετικὸ αὐτὸ μπριγγιάν. Ἐγὼ αὔριο τὸ μεσημέρι θέλω νάχω τὸ δακτυλίδι· μοῦ τὸ ὑπεσχέθης.

ΚΑΛΦΑΝ. Μά, ναί! ναί! Θὰ τὸ ἔχης! Τί διάβολο, δὲν θὰ φθάση ἑκατὸ χιλιάδες δραχμές. Μά, νά, ὁ χρυσοχός ἔρχεται.

(πλησιάζει ὁ χρυσοχός καὶ χαιρετᾷ)

Ἐλα, βρὲ ἀδερφέ, καὶ μ' ἔφαγε αὐτὸ τὸ πλάσμα μὲ τὸ δακτυλίδι πού τῆς ἔβαλες στὸ μυαλό.

ΧΡΥΣΟΧ. Μὰ τὸ ἀξίζει καὶ ἡ κυρία καὶ τὸ δακτυλίδι.

ΚΑΛΦΑΝ. Λέγε μου, τί εἶδες, τί ἔμαθες;

(Ἄψ' ἦς στιγμῆς ἤρχισεν ἡ ὁμιλία διὰ τὸ δακτυλίδι, ὁ Βασιλόπουλος καὶ ὁ Σαράντης παρακολουθοῦν τὴν ὁμιλίαν, ἡ ὁποία ἄλλως τε γίνεται ἀρκετὰ μεγαλοφώνως).

ΧΡΥΣΟΧ. Τὸ δακτυλίδι τὸ εἶδα πάλι σήμερα καὶ τὸ ἐξήτασα μὲ τὸ μικροσκόπιο. Κανένα στίγμα! Καμμία σκιά! Καμμία ἀνωμαλία στὶς ἔδρες τοῦ μπριγγιάν! Εἶναι ἀριστούργημα τέχνης καὶ λαμπρότητος.

ΚΑΛΦΑΝ. Καὶ ποιά ἀξία ἔχει;

ΧΡΥΣΟΧ. Τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον τὸ ἔχει ἐκτιμήσει 60.000, ἀλλὰ ἀξίζει πολὺ περισσότερα. Καὶ εἶναι ἐνεχυρ-
ριασμένο γιὰ 35.000 δραχ. Οἱ χρυσοχόοι προσέφεραν 50.000 δραχ. καὶ ἡ ἰδιοκτῆτρια θὰ δεχθῆ αὐτὴν τὴν τι-
μὴν γιατί ἔχει ἀνάγκη.

ΚΑΛΦΑΝ. Καὶ ποιά εἶναι ἡ ἰδιοκτῆτρια;

ΧΡΥΣΟΧ. Μοῦ εἶπαν ἀπὸ τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον, ὅτι ὀνομάζεται Μαρία Καπετανοπούλου, πρώην νοσο-
κόμος, συνταξιούχος τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ». Ἔχει καὶ
μιὰ κόρη, πού ὀνομάζεται Φλωρίνα Καπετανοπούλου,
ὕπλληλος Τραπεζῆς καὶ ἀρραβωνιασμένη μὲ ἓνα συν-
ἀδελφόν της στὴν ἰδίαν Τράπεζαν.

ΚΑΛΦΑΝ. Καὶ ποῦ τὸ θρῆκε αὐτὴ τὸ θαρῦτιμο αὐτὸ
δακτυλίδι;

ΧΡΥΣΟΧ. Εἰς τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον ἐδήλωσεν, ὅτι
τὸ ἔχει ἀπὸ 30ετίας καὶ ὅτι τῆς τὸ ἔστειλεν ὁ ἀδελφός
της ἀπὸ τῆ Μακεδονία, ὅπου ἦτο ἀντάρτης μὲ τὰ Μακε-
δονικὰ σώματα εἰς τὰ 1908.

ΚΑΛΦΑΝ. Καὶ ὁ ἀδελφός της;

ΧΡΥΣΟΧ. Ἐσκοτώθηκε τρεῖς μῆνες πρὶν γίνῃ τὸ Σύν-
ταγμα εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ πρὶν ἀποθάνῃ ἐμπιστεύθηκε
τὸ δακτυλίδι σ' ἓνα συμπολεμιστή του, μὲ τὴν παραγγελ-
λία νὰ τὸ δώσῃ στὴν ἀδελφή του.

ΚΑΛΦΑΝ. Ὡραῖο παραμῦθι.

ΧΡΥΣΟΧ. Αὐτὸ ὑποστηρίζει ἡ ἰδιοκτῆτρια.

ΚΑΛΦΑΝ. Καὶ ὅμως ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια φαίνεται

πὼς εἶναι ἄλλη, Κλεμμένο θᾶναι. Μὴν ἀκοῦς παραμύθια· ξέρω ἐγὼ τί τρέχει.

ΧΡΥΣΟΧ. Δηλαδή;

ΚΑΛΦΑΝ. Δηλαδή εἴτε ὁ ἀδελφός της ἐλήστευσε κανένα καὶ τὸ ἐπῆρε, ἂν παραδεχθοῦμε πὼς πραγματικῶς ἐκεῖνος τὸ ἔστειλε καὶ πὼς ὁ συμπολεμιστὴς του, πού τὸ ἐνεπιστεύθη, ἐστάθηκε τόσο τίμιος νὰ τὸ δώσῃ στὴν ἀδελφή του μετὰ τὸ θάνατό του, εἴτε αὐτὴ ἢ ἴδια ὡς νοσοκόμος τὸ ἔκλεψε ἀπὸ κανένα ἄρρωστο, πού ἐπέθανε στὸ Νοσοκομεῖο. Καὶ εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν καὶ εἰς τὴν ἄλλην, ἢ κυριότης εἶναι ἀθέμιτος καὶ ὑποπτος. Αὐριον λοιπὸν ἐμεῖς θὰ ὑποβάλωμεν αὐτὴ τὴν παρατήρησιν κατὰ τὸν πλειστηριασμό καὶ θὰ κοινολογήσωμεν μετὰ τὸν τρόπον, ὅτι τὸ δακτυλίδι εἶναι προῖόν ληστείας ἢ κλοπῆς. Ἔτσι θὰ φοβηθῇ καθένας νὰ πλειοδοτήσῃ καὶ θὰ μᾶς μείνῃ γιὰ καμμιά σαρανταριά χιλιάδες, ὅσο γιὰ νὰ καλυφθῇ τὸ δάνειον τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου.

ΧΡΥΣΟΧ. Τί σημασίαν ἔχει; Τὸ Ἐνεχυροδανειστηριον δὲν ἐξετάζει ἀπὸ ποῦ προέρχονται τὰ κοσμήματα, πού παρουσιάζει ὁ καθείς γιὰ νὰ δανεισθῇ.

ΚΑΛΦΑΝ. Καὶ ὅμως ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἐξετάζει. Ἀπόδειξις εἶναι ὅτι καὶ ἡ ἰδιοκτήτρια ἠρωτήθη καὶ ἠναγκάσθη νὰ δηλώσῃ ὅσα σοῦ εἶπαν. Διότι ἐὰν ὁ κάτοχος ἑνὸς κοσμήματος ἀξίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν νόμιμον κατοχὴν του, ἢ Διεύθυνσις ὀφείλει νὰ εἰσδοποιήσῃ τὴν Ἀστυνομίαν, ἢ ὁποία προβαίνει εἰς τὴν ἐξακριβώσιν. Καὶ ἂν ἡ κατοχὴ δὲν δικαιολογεῖται, πρέπει νὰ κατάσχῃ τὸ κόσμημα ἢ τὸ ἀντίτιμον, ἂν πωληθῇ, καὶ νὰ κάμῃ δημοσιεύσεις μήπως εὑρεθῇ ὁ πραγματικὸς κύριος τοῦ κοσμήματος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ ἔχουσι κλέψει.

ΧΡΥΣΟΧ. Καὶ ἂν δὲν παρουσιασθῆ;

ΚΑΛΦΑΝ. Τότε τὸ ἀντίτιμον μένει εἰς ὄφελος τοῦ Δημοσίου.

ΧΡΥΣΟΧ. Ἄν παρουσιασθῆ;

ΚΑΛΦΑΝ. Τότε καταδιώκεται ὡς κλέπτης ἐκεῖνος, πού τὸ παρουσίασεν ὡς ἰδικόν του καὶ ἂν ἔχη συναφθῆ τὸ δάνειον ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ποσὸν πού ἔλαβε.

ΧΡΥΣΟΧ. Νόστιμο αὐτό. Κι' ἂν δὲν ἔχη;

ΚΑΛΦΑΝ. Τότε θὰ ζημιωθῆ τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον, διότι ἐκεῖνος πού τὸ ἔχασε θὰ πάρῃ θέβαια τὸ κόσμημά του.

ΧΡΥΣΟΧ. Ὡστε εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἂν ἡ γυναῖκα δὲν μπορέσῃ ν' ἀποδείξῃ πῶς ἔχει τὸ δακτυλίδι, δὲν θὰ πάρῃ τὸ ὑπόλοιπον;

ΚΑΛΦΑΝ. Ὅχι, θέβαια. Καὶ πῶς θὰ τὸ ἀποδείξῃ; Γιατὶ ἂν εἶναι ἀλήθεια πῶς τῆς τὸ ἔστειλε ὁ ἀδελφός της πρέπει νὰ εὔρεθῆ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ἐνεπιστεύθη νὰ τὸ φέρῃ, ὅπως λένει.

ΧΡΥΣΟΧ. Δὲν εἶναι καθόλου παράδοξο νὰ εὔρεθῆ καὶ νὰ τὸ θεβαιώσῃ.

ΚΑΛΦΑΝ. Δύσκολο πράγμα, γιατί καὶ ἂν ζῆ, ὕστερα ἀπὸ τριάντα χρόνια πάλιν ἡ μαρτυρία του δὲν θὰ εἶναι ἀρκετὴ, γιατί θὰ εἶναι ἀσφαλῶς τοῦ αὐτοῦ φυράματος μὲ τὸ σκοτωμένο, δηλαδὴ ληστής καὶ αὐτός, κι' ἐπομένως ἀναξιόπιστος μάρτυς.

ΧΡΥΣΟΧ. Δὲν θὰ ἔκανα ποτέ τοὺς συλλογισμοὺς αὐτοὺς ὁμολογῶ, κ. Καλφαντζόγλου. Θὰ πρέπη ὅμως νὰ κάμῃ κάποιος αὐτὴν τὴν παρατήρησιν κατὰ τὸν πλειστηριασμόν.

ΚΑΛΦΑΝ. Θὰ τὴν κάμωμεν ἐμεῖς.

ΧΡΥΣΟΧ. Κρίμα ἐν τούτοις νὰ στερηθῆ ἡ γυναίκα αὐτὴ τὸ μέσον πού ἴσως εἶναι τὸ μόνον πού τῆς ἀπομένει γιὰ νὰ σώσῃ τὰ μάτια τῆς.

ΚΑΛΦΑΝ. Αἰσθηματολογεῖς, φίλε μου. Δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν τὰ οἰκονομικὰ αὐτῆς τῆς κυρίας. Ἐμεῖς πρέπει νὰ γίνωμε κύριοι τοῦ δακτυλιδίου, χωρὶς μεγάλη ζημιὰ καὶ ἐκείνη ἄς κάνῃ καλὰ μὲ τὴν Ἀστυνομία καὶ τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον.

ΧΡΥΣΟΧ. Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἡ πιθανότης νὰ τῆς τὸ ἔστειλεν ὁ ἀδελφός τῆς.

ΚΑΛΦΑΝ. Ἄς τὸ ἀποδείξῃ. Ἐπειτα καὶ κείνος ἐλήστευσεν, ὅπως εἴπαμε, κάποιον ραγιᾶ ἢ Τοῦρκο καὶ τὸ ἐπῆρε ποιὸς ξέρεῖ πῶς, ὡς ἔκαναν ἄλλως τε ὅλοι αὐτοὶ πού πῆγαιναν ἀντάρται στὴ Μακεδονία. Πλιάτσικο, φίλε μου, πλιάτσικο. Ὅλα τὰ ἄλλα, Πατρίδα τάχατες καὶ Μακεδονία καὶ σκλαθωμένα ἀδέρφια μας, ἦταν κουροφέξαλα.

ΧΡΥΣΟΧ. (μὲ ἀγανάκτησιν). Μὰ δὲν ἦσαν λησταὶ οἱ ἀντάρτες στὴ Μακεδονία.

ΚΑΛΦΑΝ. Ἄλλὰ τί ἄλλο ἦσαν οἱ περίφημοι Μακεδονομάχοι; Μήπως ἔκαναν ἐμπόριο ἀπὸ διαμάντια καὶ μπριλλάντια;

ΧΡΥΣΟΧ. (ἐντόνως). Τοὺς ἔστειλαν ἀπ' ἐδῶ γιὰ νὰ καταδιώκουν τοὺς κομιτατζῆδες, νὰ ὑπερασπίζονται τοὺς ἐκεῖ Ἕλληνας καὶ νὰ φρονηματίζουν τὸ λαό, ὥστε νὰ ἐνισχύεται ἡ ἰδέα τῆς Ἑλληνικότητος τῆς Μακεδονίας. Οἱ περισσότεροὶ μάλιστα σωματάρχαι ἦσαν ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ μὲ ψευδώνυμα.

ΚΑΛΦΑΝ. Δὲν θαρρέσαι. Ὅλοι ὅσοι ἐπῆγαιναν ἐκεῖ ἐλήστευαν καὶ ἐσκότωναν καὶ Ἕλληνας καὶ κομιτατζῆδες, καὶ Τούρκους. Ἐκεῖ ἦτο ἀναρχία. Τοὺς κατε-

διωκαν ὅμως κι' αὐτούς καί ὁ στρατός καί οἱ κομιτατζήδες πού ἔκαναν τήν ἴδια δουλειά.

ΧΡΥΣΟΧ. "Οχι μόνο διαφωνῶ μέ τή γνώμη σας, ἀλλά καί τήν καταδικάζω. Ἀμφιβάλλω ἂν ὑπάρχη καί ἄλλος ἕνας Ἕλληνας, νά ἔχη τήν ἰδίαν γνώμη γιά τούς Μακεδονομάχους, πού ἀνεγνωρίσθη ἡ Ἐθνική των ἐργασία καί τούς εὐγνωμονεῖ ὅλο τὸ Ἔθνος.

(Κατὰ τὸ διάστημα ὅλης αὐτῆς τῆς συνομιλίας ὁ Βασιλόπουλος, πού τήν παρακολουθοῦσε, μόλις συνκρατεῖτο κι' ἐπὶ τέλους ἐξέσπασε).

ΒΑΣΙΛΟΠ. (πρὸς τὸν Σαράντην, ἐνῶ δείχνει τὸν Καλφαντζόγλου καί τήν παρέα του). Τί εἶναι αὐτοὶ οἱ ἄτιμοι ἄνθρωποι, οἱ ὠμορφοντυμένοι λωποδύτες; Ἕλληνες εἶναι; Τούς γνωρίζεις;

ΣΑΡΑΝΤΗΣ. Μά, εἶναι...

ΚΑΛΦΑΝ. (πού ἤκουσε τὸν Βασιλόπουλον). Γιὰ ποιούς μιλεῖς, κύριε;

ΒΑΣΙΛ. Γιὰ σένα, μωρὲ παλητοτόμαρο.

ΚΑΛΦΑΝ. (Προσπαθεῖ νὰ σηκωθῆ. γιά νὰ ἐπιτεθῆ, ἀλλά συγκρατεῖται ἀπὸ τούς ἄλλους δύο καί τῆ Ντίνα).

ΒΑΣΙΛ. Κάθησε κάτω, παληάνθρωπε, γιατί θά σοῦ πατήσω τὸ κεφάλι σάν φειδιοῦ.

ΚΑΛΦΑΝ. (Ἀρπάζει μιὰ μποτίλια κι' ἐτοιμάζεται νὰ τὴν ρίψη κατὰ τοῦ Βασιλοπούλου, αὐτὸς ὅμως ὀρμᾶ, τοῦ ἀρπάζει τὴν μποτίλια καί τὸν πιάνει ἀπὸ τὸ λαιμό. Ὁ Σαράντης ἀπομονώνει τὸν Γεωργιάδη, ἐνῶ ὁ χρυσοχόος ἀπομακρύνεται καί ἡ Ντίνα τρέμει ἀπὸ τὸ φόβο της).

ΒΑΣΙΛ. (ὁ ὁποῖος ἐξακολουθεῖ νὰ κρατῆ τὸν Καλφαντζόγλου ἀπὸ τὸ λαιμό καί τὸν ρίχνει ἀκίνητον σὲ μιὰ καρέκλα). Μπορῶ νὰ σὲ πνίξω, βρωμόσκυλο, μὰ

δὲν ἀξίζεις τὸν κόπο, γι' αὐτὸ μόνον σὲ φτύνω. Σήκω ἀπάνω.

(Ἐν τῷ μεταξύ ἔχει καταφθάσει ὁ Διευθυντῆς καὶ τὰ γκαρσόνια καὶ ἀποσποῦν τὸν Καλφαντζόγλου ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Βασιλοπούλου, ὁ ὁποῖος ἀνεβαίνει σὲ μιὰ καρέκλα καὶ λέγει πρὸς τοὺς πελάτας τοῦ ἐστιατορίου μεγαλοφώνως, πού ἔκπληκτοι παρακολουθοῦν ὄρθιοι τῆ σκηνῆ καὶ προσεπάθουν ἵνα ἐξακριβώσουν τί συμβαίνει).

ΒΑΣΙΛ. Φτύσετε ὅλοι αὐτὸ τὸ βρώμικο σκουλίκι, ὅπως τὸν ἔφτυσα κι' ἐγώ, γιατί τόσο ὥρα τὸν ἤκουα νὰ ὑβρίζῃ τοὺς Μακεδονομάχους, νὰ τοὺς ὀνομάζῃ ληστὰς καὶ νὰ σχεδιάζῃ ἀτιμίες εἰς θάρος μιᾶς πτωχῆς οἰκογενείας, γιὰ νὰ τῆ ληστεύσῃ αὐτός. Τέτοια σκουλίκια πρέπει νὰ τὰ πατᾶτε, γιατί μολύνουν καὶ ἀτιμάζουν ὄχι μόνον τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

(Ἐν τῷ μεταξύ φθάνουν δύο ἀστυφύλακες).

ΚΑΛΦΑΝ. (φωνάζει). Συλλάβετέ τον, συλλάβετέ τον, ἐγὼ εἶμαι ὁ Καλφαντζόγλου. Πάρτε τὴν κάρτα μου.

ΒΑΣΙΛ. Ἔλα, ἔλα, θὰ πᾶμε μαζὺ εἰς τὸ τμήμα, νὰ πῆς τὰ παράπονά σου.

(Οἱ ἀστυφύλακες παραλαμβάνουν καὶ τοὺς δύο καὶ φεύγουν, ἀκολουθοῦν ὁ Σαράντης, ὁ Γεωργιάδης, ὁ Χρυσόχοος καὶ τινες ἄλλοι περίεργοι).

ΑΛΛΑΓΗ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

(Ἡ σκηνὴ εἰς τὸ Ἀστυνομικὸν Τμήμα, ἐνώπιον τοῦ Ἀστυνόμου ὁ Καλφαντζόγλου θορυβεῖ καὶ φωνάζει, πὼς θὰ ὑπαβάλῃ μήνυσιν κατὰ τοῦ Βασιλοπούλου).

ΚΑΛΦΑΝ. Ἐνῶ ἐκαθόμουν καὶ συνωμιλοῦσα μὲ τὴν

παρέα μου, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἤρχισε νὰ με ὑβρίζη καὶ μοῦ ἐπετέθη σὰν τρελλός.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Κύριε Ἀστυνόμει, παρακαλῶ νὰ μείνωμε μόνοι οἱ δύο μας δύο λεπτά, διότι θέλω νὰ σᾶς ὁμιλήσω ἰδιαιτέρως.

ΑΣΤΥΝ. Κύριοι, μείνατε στὸ ἄλλο δωμάτιον. (Ἐξέρχονται ὅλοι καὶ μένει μόνος ὁ Βασιλόπουλος.)

ΒΑΣΙΛ. Κύριε Ἀστυνόμει, ὀνομάζομαι Κωνσταντῖνος Βασιλόπουλος. Ἦλθα πρὸ ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τὴν Νότιον Ἀφρικήν. Ἴδου ἡ ταυτότης μου. Ἴδου ἔγγραφον τοῦ Πρόξενου μας περὶ τοῦ ποιοῦ μου (δίδει ἕνα ἔγγραφον εἰς τὸν ἀστυνόμον, ὁ ὁποῖος τὸ διαβάζει). Ἴδου καὶ ἕν θιβλιᾶριον τῆς Τραπεζῆς, εἰς τὴν ὁποίαν κατέθεσα προχθὲς εἴκοσι χιλιάδες λίρες. Ἴδου καὶ μία ἀπόδειξις καταθέσεως 30.000 λιρῶν εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, τὰς ὁποίας ἔθεσα ἐπίσης εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐδῶ Τραπεζῆς μας, διότι ἔδωκα μίαν ἐπιταγὴν μου νὰ τὰς εἰσπράξῃ καὶ μεταφέρῃ εἰς τὸν ἐδῶ λογαρασμὸν μου. Ὅλα αὐτὰ σᾶς τὰ λέγω γιὰ νὰ δείξω, ὅτι δὲν εἶμαι ἕνας ἀλήτης, πού ἐπετέθην χωρὶς λόγον ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ, πού φωνάζει. Ἦναγκάσθην πράγματι νὰ τοῦ ἐπιτεθῶ, ἂν καὶ δὲν τὸν ἐκτύπησα, ἀλλὰ τὸν ἔφτυσα μόνον, διότι ὑβρίζε τὸ Ἔθνος καὶ τὸν Μακεδονικὸν ἄγωνα, καὶ ὠνόμαζε ὅλους τοὺς Μακεδονομάχους ληστές καὶ δολοφόνους. Ἐπειδὴ εἶμαι καὶ ἐγὼ Μακεδονομάχος, καὶ τραυματίας μάλιστα Ἴδου καὶ τὰ πιστοποιητικά μου, δὲν μπόρεσα νὰ συγκρατηθῶ. Ὑποβάλλω μήνυσιν, ὅτι ὑβρίσει τοὺς Μακεδονομάχους καὶ παρακαλῶ νὰ παραπεμφθῇ ἡ μήνυσις μου νὰ δικασθῇ, γιὰ νὰ στιγματίζωνται καὶ δημοσίᾳ καὶ ἐπισήμως τέτοιοι ἄνθρωποι, πού ἀτιμάζουν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

(Ὁ Ἀστυνόμος διέτρεξε τὰ χαρτιά, πού τοῦ ἔδω-
σε ὁ Βασιλόπουλος, ἐσηκώθη καί τοῦ σφίγγει τὸ
χέρι).

ΑΣΤΥΝ. Χαίρω πολύ, κ. Βασιλόπουλε διὰ τὴν γνωρι-
μίαν καὶ ἐπωφελοῦμαι τῆς εὐκαιρίας νὰ σᾶς ἐκφράσω
τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν σεβασμὸν μου. Μὴ λαμβάνετε ὑπ'
ὄψιν τὸν ἄνθρωπον αὐτόν. Δὲν εἶναι Ἑλλήν. Εἶναι ἕνας
ἔκφυλος τύπος, πού τὸν ἔχει ἐπισημάνει ἡ Ἀστυνομία
καὶ τὸν παρακολουθεῖ, γιατί δὲν γνωρίζομεν ἀπὸ πού
ἀντλεῖ τὰ χρήματα, πού σπαταλᾷ. Εἶναι ξένος ὑπήκοος,
ἂν καὶ λέγει ὅτι εἶναι Ἑλλήν τὸ γένος. Πάντως μὲ τὴν
εὐκαιρίαν πού μᾶς δίδετε, θὰ τὸν περιποιηθοῦμε τώρα,
γιατί δὲν εἶχαμε θετικὰ στοιχεῖα ἐναντίον του. Θὰ τὸν
στεῖλω νὰ δικασθῇ τὴν Δευτέραν εἰς τὸ αὐτόφωρον
ὡς ὕβριστῆς τοῦ Ἐθνικοῦ ἀγώνος καὶ τῶν Μακεδονο-
μάχων καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ καταδικασθῇ εἰς μίαν αὐστη-
ρὰν ποινὴν. Ταῦτοχρόνως θὰ κάμω τὴν ἔκθεσίν μου εἰς
τὸ Συμβούλιον τῆς Ἀσφαλείας κι' ἔχω τὴν βεβαιότητα,
ὅτι θὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν ἀπελάσεως, ἀφοῦ ἐκτίσῃ τὴν
ποινὴν του εἴτε εἰς τὴν φυλακὴν εἴτε ἂν τὴν ἐξαγορά-
σῃ. Πάντως σᾶς εὐχαριστοῦμεν πολύ, διότι μᾶς ἐδώσατε
τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ ἕνα βρώμερον ὑπο-
κείμενον.

ΒΑΣΙΛ. Καὶ ἐγὼ χαίρω πολύ, γιατί βλέπω, ὅτι αἱ
Ἑλληνικαὶ ἀρχαὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ ὕψος των. Καὶ αὐ-
τὸ εἶναι μία μεγάλη ἱκανοποίησις γιὰ μᾶς πού ἠγωνί-
στημεν καὶ σήμερα ζῶμεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ παρα-
κολουθοῦμεν μὲ συγκίνησιν καὶ ὑπερηφάνειαν τὴν ἀπο-
κατάστασιν καὶ τὰς προόδους τοῦ ἔθνους.

(Εἰσέρχονται ὁ Καλφαντζόγλου καὶ οἱ ἄλλοι).

ΑΣΤΥΝ, Καλφαντζόγλου, νὰ δώσῃς τὰ στοιχεῖα σου

τώρα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ τὴν Δευτέραν τὸ πρῶτ' εἰς τὰς 7.30' νὰ ἔλθῃς ἀπὸ δῶ γιὰ νὰ μεταθῇς ὑπὸ συνοδείαν νὰ δικασθῇς εἰς τὸ αὐτόφωρον. Κατόπιν θὰ σὲ ἀπελάσωμεν, ὅπως ἐλπίζω ὅτι θ' ἀποφασίσῃ ἡ Ἐπιτροπὴ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ὑποβάλω τὴν ἔκθεσίν μου, γιὰ νὰ πᾶς ἀπὸ ἐκεῖ πού ἦλθες.

ΚΑΛΦΑΝ. Μὰ ποιὸς εἶναι αὐτὸς πού με καταγγέλλει, θὰ διαμαρτυρηθῶ.

ΑΣΤΥΝ. Ἄν πῆς ἄλλη μιὰ λέξι, θὰ σὲ κλείσω στὸ ὑπόγειον, ὡς ἔχω δικαίωμα, νὰ μείνῃς ἕως τῆ Δευτέρας, πού θὰ δικασθῇς. Πήγαινε!

(Πρὸς τοὺς ἀστυφύλακας): Πάρτε τον ἀπὸ δῶ.

Αὐλαία

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

(Ἡ σκηνὴ εἰς τὸ σπίτι τῆς Μαρίας Καπετανοπούλου. Ἡ Μαρία μόνη περιμένει με ἀγωνίαν νὰ ἐπιστρέψουν τὰ παιδιά. Ἀσχολεῖται νὰ στρώσῃ τὸ τραπέζι διὰ τὸ γεῦμα. Τοποθετεῖ τρία σερβίτσια, κατόπιν κάθεται κοντὰ εἰς τὸ παράθυρο. Προσβλέπει μελαγχολικὰ εἰς τὰς ἀπέναντι εἰκόνας τῶν τριῶν πολεμιστῶν καὶ μονολογεῖ στενάζουσα).

ΜΑΡΙΑ. Ποῦ εἶσαι καὶ μένε Γιώργη, ἄτυχο παιδί, νὰ ἴδῃς τὴ χαρὰ τῆς κόρης σου! Ἔκαμα τὸ χρέος μου, ἀδελφέ μου! Σοῦ τὴ μεγάλωσα καὶ σοῦ τὴ φύλαξα τριάντα χρόνια τώρα, ὡς τὴ μεγάλη στιγμή, ποῦ τὴ δίνω διαλεχτὴ καὶ παινεμένη σ' ἀντάξια χέρια. Ἦταν ἡ μοναδικὴ ἀγάπη τῆς θλιμμένης ζωῆς μου καὶ ὁ γάμος τῆς θάνατι γιὰ μένα τὸ βοτάνι τῆς παρηγοριᾶς γιὰ τὸ πικρὸ χαμό σου. Χαίρομαι ὅμως καὶ πονῶ μαζύ, γιατί ἡ πληγὴ ἦτανε διπλῆ· ξέρεις ἐσὺ ποιά εἶναι ἡ ἄλλη. Αὐτὴ δὲ θὰ γιατρευτῆ ποτέ.

(Στρεφομένη πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Γιάννη, συνεχίζει, ἐνῶ δυὸ δάκρυα κυλοῦν εἰς τὰ ρυτιδωμένα μάγουλά της).

Ἡ πληγὴ ποῦ ἀνοιξε ὁ δικός σου χαῦμός, Γιάννη μου. Ὁ καῦμός σου, ποῦ μάρανε τὸ δαντρί τῆς νεότητος μου πρὶν ἀνθίσῃ ἀκόμη καὶ συνεπῆρε στὴν ἄβυσσος τῆς συμφορᾶς τὸ γλυκὸ παρθενικὸ μου ὄνειρο !!! Ὁ μαῦρος πόνος τῆς ἀγάπης μου, χωρὶς πιά καμμιὰ ἐλπίδα, ἦτανε πάντα ἡ συντροφιά μου. Δὲ σὲ ξέχασα ποτέ, οὔτε μπορῶ νὰ σὲ ξεχάσω. Ἡ λάμψι τῶν ματιῶν μου θάμπωσε ἀπὸ τὰ δάκρυα, ποῦ τόσα χρόνια πέφτουν καυτερὰ

καὶ σβύσανε τὰ κάλλη μου, τοὺς πόθους, τὶς χαρὲς μου, μὰ οὔτε τὴ θύμησί σου μπορέσανε νὰ σβύσουνε, οὔτε τὴ μορφὴ σου ἀπ' τὴν καρδιά μου (ἀναστενάζει). Καὶ σήμερα πικραίνομαι, Γιάννη μου, θαθύτερα ἀκόμη, γιατί δὲν μπόρεσα νὰ φυλάξω ἀπ' τὶς φορτοῦνες τῆς ζωῆς τὸ ἅγιο φυλαχτό μου, τὸ δακτυλίδι σου καὶ νὰ τὸ βάλω χάρισμα ἐκ μέρους καὶ τῶν δυό μας στὸ χέρι τῆς Φλωρίνας μας. Συγχώρεσέ με, Γιάννη! Μὰ σὰν ν' ἀκούω μιὰ φωνὴ πού με καθησυχάζει, πὼς ἡ ψυχὴ σου χαίρεται, γιατί χάρις στὸ πολῦτιμο δῶρο σου, δὲ θὰ γνωρίσω τὸ θαθὺ σκοτάδι πού μαραζώνει τὴν ψυχὴ. Σ' ἐσένα, Γιάννη μου, θὰ χρεωστῶ τὸ φῶς τῶν ματιῶν μου.... "Ἄς εἶναι τριανταφυλλένιο τὸ χῶμα πού σκεπάζει τ' ἅγια κόκκαλά σου.

(Στρέφει τὰ δακρυσμένα μάτια τῆς πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Κωνσταντῆ).

Μὰ καὶ σένα, πτωχέ μου φίλε Κωνσταντῆ, δὲν σὲ ξεχνῶ ποτέ μου. Τὴν ἅγια καλωσύνη σου, τὴν ψυχικὴ σου χάρι! Τίμιος, πιστὸς στὸν ὄρκο σου, στάθηκες στὴν ἀδελφοκτῆ ἕνας γερός προστάτης κι' ἀληθινὸς πατέρας στ' ὄρφανό. Μὰ ποῦ νὰ θρίσκεσαι ἄραγε; Ζῆς; "Ἡ ἡ δικὴ μου συμφορὰ σοῦφερε καὶ σένα δυστυχία; Μὲ ξέχασες ἐμὲ καὶ τὴ θαφτιστικὴ σου; "Ὁχι! Δὲν εἶναι δυνατόν. Ποτέ δὲν τὸ πιστεύω. Μὴ σ' ἔφαγε ἡ ξεινητεία; Μὴν ὑποφέρης μόνος;... "Ἄψυχο κάδρο μίλα μου! Ζωντάνεψε ἀπὸ θαῦμα τῆς Μεγαλόχαρης Κυρᾶς, καὶ δός μου μιὰ ἐλπίδα, πὼς κάποτε, ἄς εἶναι καὶ ἀργά, τὴν τελευταία ὥρα, θὰ τὸν δοῦν τὰ μάτια μου, τοῦλάχιστον αὐτὸν τὸν ἄλλο ἀδελφό μου. Τρελλαίνομαι, ὅταν σκέπτομαι, πὼς ὅλοι εἶναι χαμένοι. Μ' ἂν ἄξαφνα τὸν ἔβλεπα, θαρρῶ θὰ ξαναζοῦσα, θὰ στείρευαν οἱ πόνοι μου.... Θᾶ-

ἔλεπα τὴ μητέρα νὰ κάθεται νὰ κλώθῃ καὶ νὰ μὲ σύμβουλεύῃ νᾶχω λιγάκι ὑπομονή, κι' ὁ Γιάννης θὰ γυρίσῃ, ἡ Πατρίδα θὰ ἐλευθερωθῇ κι' ἡ Παναγία ἡ Δέσποινα θὰ δώσῃ τὴν ἄδεια νὰ παντρευτοῦμε. Θὰ γέλαγαν λιγάκι τὰ χεῖλια μου, θᾶνοιωθα τὸ ξεκούρασμα νὰ μὲ σφιχταγκάλιαζῃ καὶ τὸ δεντρὶ τῆς νειότης μου θὰ γέμιζε πάλι λουλούδια... Ποῦσαι, καϋμένε Κωνσταντῆ. (Κλαίει μὲ λυγμούς). Μήνυμα χαρούμενο τώρα νὰ μοῦ φέρῃς! ᾠλλοίμονο! Πῶς μὲ πλανεύει ὁ πόνος...

(Ἄνοίγει ἡ πόρτα, εἰσορμᾷ ἡ Φλωρίνα καὶ τρέχει κι' ἀγκαλιάζει τὴ Μαρία. Ἄκολουθεῖ γελῶν κι' ὁ Γιώργος).

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μαμά μου, μαμά μου! Διακόσιες!

ΜΑΡΙΑ. Τί διακόσιες;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Διακόσιες χιλιάδες ἐπωλήθηκε τὸ δακτυλίδι στὸν πλειστηριασμό.

ΜΑΡΙΑ (ἔκπληκτος). Διακόσιες χιλιάδες; Τόσα πολ-
λά λοιπὸν ἄξιζε;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Δὲν ξέρω ἂν ἄξιζε τόσα, μὰ ἐμεσολάβησε ἕνας συναγωνισμὸς μεταξὺ δύο κυρίων, πού ἐπλειοδοτοῦσαν μὲ πολὺ πείσμα.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ τὸ ἤθελαν νὰ τὸ πάρουν κι' οἱ δύο;

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ναί! Ναί! Ὁ ἕνας εἶχε μαζὺ του μιὰ γυναῖκα, πού τὸν σκουντοῦσε διαρκῶς νὰ πλειοδοτῇ. Μὰ κι' ὁ ἄλλος τὸ εἶχε πείσμα φαίνεται νὰ μὴ τοῦ τὸ ἀφήσῃ, γιατί εἶχαν, ὡς ἔλεγαν μερικοί, φιλονικήσει χτές τὸ θράδῦ στὸ ἐστιατόριον. Αὐτὸς μάλιστα πού ἦτο μαζὺ μὲ τὴν κυρία ἦτο καὶ κακὸς ἄνθρωπος· ἐκόντεψε νὰ πῆ πῶς τὸ δακτυλίδι ἦταν κλοπιμαῖο.

ΜΑΡΙΑ. Χριστὲ καὶ Παναγία! Πῶς τὸ εἶπε αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;

ΓΙΩΡΓΟΣ. Είπε πώς ὁ πλειοδότης πρέπει νὰ γνωρίζῃ ἀπὸ ποιὸν πέρνει τὸ δακτυλίδι καὶ ἀπὸ ποῦ τὸ ἔχει, γιατί μπορεῖ νὰ προέρχεται ἀπὸ κλοπὴ καὶ νὰ παρουσιασθῇ ἐκεῖνος ποῦ τὸ ἔχασε νὰ τὸ ζητῇ. Τότε ποιὸς θ' ἀποζημιώσῃ τὸν πλειοδότην;

ΜΑΡΙΑ. Καὶ τί τοῦ ἀπήντησαν;

ΓΙΩΡΓΟΣ. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου τοῦ ἀπήντησε μὲ αὐστηρότητα, ὅτι τὸ ἴδρυμα εἶναι κρατικὸν καὶ δὲν δέχεται κλοπιμαῖα. Γι' αὐτὸ ἀναλαμβάνει τὴν εὐθύνην, ἀφοῦ κατ' ἀρχὴν ἐδάνεισε χρήματα. «Καὶ τότε, ἂν τύχῃ τίποτε, ὁ ἀγοραστὴς θὰ μπλέξῃ μὲ τὸ Κράτος;» ἐρωτᾷ πάλιν ὁ κύριος ἐκεῖνος. «Κύριε, τοῦ λέγει ὁ Διευθυντὴς, ὑβρίζετε τὸ Κράτος, ὅταν μεταχειρίζεσθε τέτοιες φράσεις. "Ἄν δὲν θέλετε νὰ πλειοδοτήσετε εἴσθε ἐλεύθερος καὶ μὴ μᾶς ἐμποδίζετε». "Ὅχι, θὰ πλειοδοτήσω, ἀπήντησεν ἐκεῖνος, καὶ ἂν μοῦ μείνῃ τότε θὰ δοῦμε πῶς θὰ ἐξασφαλισθῶ». «Ὅπως ἀγαπᾶτε, τοῦ λέγει πάλιν ὁ Διευθυντὴς. Κῆρυξ προχώρει εἰς τὸν πλειστηριασμό».

ΦΛΩΡΙΝΑ. Φαντάσου, μαμά μου, τὴ στενοχωρία μου, ὅταν ἤκουσα αὐτὴν τὴν συζήτησιν. Ὡς τόσον ὁ κῆρυξ ἀρχισε νὰ φωνάζῃ: «Κύριοι, ἓνα δακτυλίδι μὲ μπριγιάν, θάρους καθαροῦ πεντέμισυ καρατιῶν. Ἐκτίμησις τοῦ Ἐνεχυροδανειστηρίου 60.000 δραχ. Πρώτη προσφορὰ 40.000 δραχ.». «41.000, λέγει ἐκεῖνος ποῦχε κάνει τὴν παρατήρησιν». "Ἦρχισαν τότε νὰ πλειοδοτοῦν καὶ ἄλλοι, «42 — 45 — 50 — 51 — 55 — 56». Ἐπλειοδοτοῦσε καὶ ὁ τμηματάρχης μου κ. Συρίδης. «70», ἀκούεται μιὰ φωνή. Γυρίζουν ὄλοι καὶ θλέπουν. Βλέπω κι' ἐγὼ ἓνα κύριον ἡλικιωμένο, ποῦ ἐγελοῦσε καὶ μᾶς ἔβλεπε, ἐμένα καὶ τὸ Γιῶργο.

ΜΑΡΙΑ. Ήτο κανείς Χρυσοχόος;

ΓΙΩΡΓΟΣ. Έφαινετο μάλλον σάν ξένος, μὰ άρχον-
 τάνθρωπος. «Τί έγγύησιν κατέθεσεν ό κύριος;» έρωτᾶ
 ό πρῶτος κακός άνθρωπος, όπως τόν ώνόμασεν ή Φλω-
 ρίνα. «Όνομάζομαι Βασιλόπουλος, λέγει εκείνος και ή
 έγγύησις έχει κατατεθῆ». Ό κήρυξ έρωτᾶ τόν γραμμα-
 τέα και βεβαιούται ότι έχει καταθέσει από χθές 25.000
 δραχ. δι' έγγύησιν «Έβδομηντα μία», λέγει ό κακός
 άνθρωπος. «Έβδομηντα πέντε», ό Βασιλόπουλος. Όλοι
 οί άλλοι πλειοδότηι εισίωπησαν και ήρχισε με πείσμα ή
 πλειοδοσία μεταξύ τών δύο και φθάνει τίς έκατόν πε-
 νῆντα χιλιάδες. «Είμαι άρκετή ή έγγύησις του κυρίου;»
 έρωτᾶ ό κακός άνθρωπος, πού τόν ώνόμαζαν Καλφαν-
 τζόγλου· έγώ καταθέτω άκόμη πενήντα χιλιάδας, είμαι
 δέ και γνωστός, ένῶ ό κύριος είναι άγνωστος». «Κι' έγώ
 καταθέτω όλόκληρον τό ποσόν», λέγει ό Βασιλόπουλος
 και δίδει μίαν έπιταγήν τής Τραπεζης εις τόν κήρυκα·
 «ίδου και τό βιβλιάριον τής Τραπεζης διά τό κάλυμμα
 τής έπιταγῆς». Ό διευθυντής τας εξετάζει και λέγει «έν-
 τάξει».

ΦΛΩΡΙΝΑ. Έγώ, μαμά μου, κόντευα νά τρελλαθῶ
 άπ' τή χαρά μου. Μου φάνηκε πώς δέν μπορούσα ν' ά-
 ναπνεύσω. Έβλεπα τό Βασιλόπουλο, πού με παρατη-
 ρούσε και χαμογελούσε. Φαίνεται πώς διασκέδαζε με
 τήν άγωνία μου. Ό Γιώργος ήτο ψυχραιμος, μὰ κι' έ-
 κείνος είχε γίνει κατακόκκινος από τή χαρά του.

ΓΙΩΡΓΟΣ. Ναι! Και θαύμαζα με τή ψυχραιμία αυ-
 του του ανθρώπου, πώς πλειοδοτούσε, ένῶ ό άλλος ήτο
 ταραγμένος και κίτρινος από τό κακό του. «Έκατόν πε-
 νῆντα», λέγει επί τέλους. «Έκατόν έβδομηντα πέντε»,
 φωνάζει ό Βασιλόπουλος. «Έκατόν έβδομηντα έξ», λέ-

γει ὁ Καλφαντζόγλου. «Διακόσιες χιλιάδες», λέγει ὁ Βασιλόπουλος. «Ἀποσύρομαι» λέγει ὁ Καλφαντζόγλου, μέ σιγανή φωνή. Σημείωσε, ὅτι ὅλοι ὅσοι ἦσαν στήν αἰθουσαν παρακολουθοῦσαν σιωπηλοὶ τὸν ἀγῶνα. «Μία — δύο — τρεῖς, λέγει ὁ κήρυξ. Κατακυροῦται εἰς τὸν κ. Βασιλόπουλον, ἀντὶ διακοσίων χιλιάδων δραχμῶν». Ὁλοὶ τότε ἐξέσπασαν ἄλλοι ἐφώναζαν «Μπράβο! μπράβο!», ἄλλοι τὸν συνέχαιραν, ἄλλοι ἐσχολίαζαν καὶ ἔλεγαν, πὼς αὐτὸς θᾶναι κανεῖς μαχαραγιᾶς. Ὁ Βασιλόπουλος, πάντα γελαστός, ἐμπήκε εἰς τὸ γραφεῖον, ἐκάνονισεν ἀμέσως τὸν λογαριασμόν, ἐπῆρε τὸ δακτυλίδι, τὸ ἔβαλε στήν τσέπη του καὶ ἔλεγε γελῶντας: «Ποῦ ξέρουν ἐδῶ νὰ ἐκτιμήσουν διαμαντικά!»

ΦΛΩΡΙΝΑ. Χωρὶς νὰ συνεννοηθοῦμε μέ τὸ Γιδῶργο, πλησιάσαμε καὶ μεῖς γιὰ νὰ τὸν συγχαροῦμε. «Κε Βασιλόπουλε, τοῦ λέγω, τὸ δακτυλίδι ἦτο δικό μας». «Τὸ ξέρω», μοῦ ἀπαντᾷ. «Σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ σᾶς εὐχόμεθα νὰ σᾶς φέρη καλὴν τύχην». «Κι' ἐγὼ σᾶς εὐχαριστῶ, μοῦ λέγει, καὶ σᾶς εὐχομαι σέ καλὴ μεριά καὶ καλὰ στέφανα» καὶ ἔφυγε μέ τρανταχτὸ γέλιο. Ἐμεῖς ἐμείναμε καρφωμένοι στὴ θέσι μας κι' ἐβλέπαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μέ συγκίνησι. Φαίνεται πὼς μᾶς ξέρει αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἤξευρε πὼς εἴμαστε κι' ἀρραβωνιασμένοι.

ΜΑΡΙΑ (δακρυσμένη). Βασιλόπουλος!... Δὲν γνωρίζω αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἄς εἶναι εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος. Ὁ Θεὸς ν' ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ πατέρα σου καὶ ἐκείνου, ποῦ μᾶς ἔστειλε τὸ δακτυλίδι καὶ μᾶς σώζει σήμερον ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν

ΓΙΩΡΓΟΣ. Δὲν φαντάζομαι ὅμως, ὅτι ἀπὸ πείσμα ἢ ἀπὸ τὴν ἀξία τοῦ δακτυλιδιοῦ ἔφτασε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος

πος νά πλειοδοτήση σ' αὐτή τήν τιμή. Γιατί καί οἱ χρυσόχοι, πού τὸ εἶχαν ἰδῆ, μοῦ εἶπαν πὼς δὲν μπορεῖ νά φτάση περισσότερο ἀπὸ 55—60.000. Πιστεύω περισσότερον πὼς ἤθελε νά μᾶς κάμη καλό, γιατί ὅλην τὴν ὥρα μᾶς ἔβλεπε μὲ γέλιο καὶ μὲ πολὺ συμπάθεια.

ΜΑΡΙΑ. Νά μάθωμε ποῦ μένει. Νά πᾶμε νά τὸν εὐχαριστήσωμε καὶ οἱ τρεῖς μας καὶ νά τὸν καλέσωμε καὶ στὸ γάμο νά τὸν περιποιηθοῦμε.

ΓΙΩΡΓΟΣ. Δὲν θὰ εἶναι δύσκολον νά μάθωμε, γιατί ἔδωσε τὴ διεύθυνσί του εἰς τὸ Ἐνεχυροδανειστήριον.

ΜΑΡΙΑ. Ἐλᾶτε τώρα νά καθίσωμε στὸ τραπέζι καὶ ἡ Παναγία, πού μᾶς προστατεύει, ἄς προστατεύση κι' αὐτόν, πού ἔγινε σήμερον εὐεργέτης μας.

(Καθίζουν στὸ τραπέζι. Ἀκούεται τὸ κουδούνι κι' ἡ Φλωρίνα πηγαίνει κι' ἀνοίγει. Εἰσέρχονται ὁ Συρίδης, ὁ Ἰωαννίδης καὶ ἡ Ἑλένη).

ΣΥΡΙΔΗΣ. Μᾶς συγχωρεῖτε, πού ἐρχόμεθα εἰς ἀκατάλληλον ὥραν, ἀλλὰ γιὰ μιὰ στιγμή. Μᾶς ἔπνιγε ἡ χαρὰ καὶ δὲν μπορέσαμε νά συγκρατηθοῦμε. Εἴμεθα εἰς τὴν αἴθουσα τοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ παρακολουθήσαμε μέχρι τέλους. Γι' αὐτὸ ἤλθαμε νά σᾶς συγχαροῦμε, γιὰ τὸ καταπληκτικῶς εὐχάριστο ἀποτέλεσμα. Ἐγὼ ἐπλειοδότησα μέχρι τῶν ἑβδομῆντα χιλιάδων, κατ' ἐντολὴν καὶ διὰ λογαριασμόν τοῦ Διοικητοῦ μας, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχα ἐκθέσει τὴν ἱστορίαν καὶ ἠθέλησε νά βοηθήσῃ, γιὰ νά φθάση τὸ δακτυλίδι σὲ μιὰ λογικὴ τιμὴ καὶ νά μὴν τὸ πνίξουν οἱ κερδοσκόποι. Εὐτυχῶς εὐρέθη ἕνας κύριος, πού ἐπλειοδότησε καὶ ἔφθασε εἰς τόσον καλὸν ἀποτέλεσμα.

ΜΑΡΙΑ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ εἰλικρινῆ αἰσθηματά σας καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νά διαβιβάσητε τὴν εὐγνωμοσύνην μας εἰς τὸν κ. Διοικητήν.

ΣΥΡΙΔΗΣ. Λοιπὸν σᾶς εὐχόμεθα νὰ ἐπιτυχῶνατε πάντοτε ὅ,τι ἐπιθυμῆτε. Καὶ τῶρα σᾶς ἀφήνομεν καὶ καλὴν ὄρεξιν.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Καθήσατε μαζί μας τὸ φαγητό μας εἶναι ἀρκετόν.

ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ. Ὁχι, ὄχι.

ΓΙΩΡΓΟΣ. Τοῦλάχιστον ἓνα ὀρεκτικόν.

(Ἀκούεται τὸ κουδοῦνι).

ΜΑΡΙΑ. Ποιὸς νὰ εἶναι αὐτὴ τὴν ὥρα;

(Ἡ Φλωρίνα πηγαινεὶ ν' ἀνοίξη καὶ μένει ἐμβρόντητος, διότι βλέπει τὸν Βασιλόπουλο, καὶ ἀκούεται ἀπὸ τὸν διάδρομον ὁ ἐξῆς διάλογος μεταξὺ τῶν δύο) :

ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ. Δεσποινίς! Εἶναι ἀκατάλληλος ἡ ὥρα, διότι ὑποθέτω ὅτι ἐκαθήσατε εἰς τὸ τραπέζι.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Ναί, ἀλλὰ δὲν πειράζει. Ἡ μαμά θὰ εὐχαρισθῆ πολὺ νὰ σᾶς γνωρίσῃ καὶ σᾶς εὐλογεῖ ἀπὸ τὴν ὥραν ποὺ τῆς εἶπαμε τ' ἀποτελέσματα τοῦ πλειστηριασμοῦ.

ΒΑΣΙΛΟΠ. (γελῶν). Ἄντὶ ὅμως νὰ σηκωθῆτε ἀπ' τὸ τραπέζι, εἶναι πολὺ καλλίτερα νὰ καθῆσω κι' ἐγὼ μαζί σας καὶ νὰ μοῦ θάλατε κι' ἐμένα ἓνα πιάτο.

ΦΛΩΡΙΝΑ. Πολὺ εὐχαρίστως. Περάστε, περάστε.

(Ὁ Βασιλόπουλος προχωρεῖ εἰς τὸν διάδρομον, ἡ Φλωρίνα προηγείται καὶ φωνάζει) :

ΦΛΩΡΙΝΑ. Μαμά, Γιώργο, ὁ κ. Βασιλόπουλος.

(Σηκώνονται ἀμέσως καὶ οἱ δύο καὶ τὸν ὑποδέχονται).

ΜΑΡΙΑ. Ὁ εὐεργέτης μας! Ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Θείας προνοίας! Καλῶς ἦλθατε!

(Ὁ Βασιλόπουλος χαιρετᾷ τὴν Μαρίαν καὶ φιλεῖ τὸ χέρι της).

ΜΑΡΙΑ. Ἐγὼ πρέπει νὰ φιλήσω τὸ δικό σας, γιατί εἶσθε ὁ εὐεργέτης μας εἰς πολὺ κρίσιμον στιγμὴν.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Κυρία μου, δὲν μὲ θυμᾶστε, γιατί ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια, πὺ εἶχαμε γνωριστῆ.

ΜΑΡΙΑ. Δὲν ἐνθυμοῦμαι, γιατί δὲν βλέπω καὶ καλά. Γνωστός ἢ ἄγνωστος ὅμως νὰ εἴσθε εὐλογημένος.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Θὰ μὲ θυμηθῆτε σὲ λίγο. Ἐγὼ σᾶς θυμοῦμαι καὶ εἶχα τὸ θάρρος νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴ Δεσποινίδα μιά θέσι στὸ τραπέζι σας.

ΜΑΡΙΑ. Πολὺ εὐχαρίστως. Καθήσατε. Εἶναι τὸ συμπλήρωμα τῆς εὐτυχίας νὰ καθήσετε εἰς τὸ τραπέζι μας σήμερα, πὺ ἔχομε τόση χαρά.

(Συνιστᾶ τοὺς ἄλλους).

ΜΑΡΙΑ. Ὁ κ. Συρίδης, κ. Ἰωαννίδης, Δνὶς Ἐλένη Νικολάου, συνάδελφοι τῆς Φλωρίνας μου εἰς τὴν Τράπεζαν.

ΒΑΣΙΛΟΠ. Χαίρω πάρα πολὺ. (Κάθεται. Ρίπτει ἕνα βλέμμα εἰς τὰς εἰκόνας). Εἴσθε, βλέπω, πολεμικὴ οἰκογένεια, γιατί ἔχετε εἰκόνας πολεμιστῶν, πὺ θὰ εἶναι συγγενεῖς σας βέβαια.

ΜΑΡΙΑ (συγκινημένη). Ναί! Εἶναι οἱ ἀγαπημένοι μας· ὁ ἕνας εἶναι ὁ πατέρας τῆς Φλωρίνας, ὁ ἄλλος εἶναι ὁ ἀρραβωνιαστικός μου· ἐσκοτώθηκαν καὶ οἱ δύο τὴν ἴδιαν ἡμέρα στὴ Μακεδονία. Ἐκεῖνος μοῦ ἔστειλε καὶ τὸ δακτυλίδι, πὺ ἀγοράσατε σήμερα.

ΒΑΣΙΛ. Καὶ ὁ τρίτος;

ΜΑΡΙΑ. Εἶναι ἀδελφικός φίλος καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ τοῦ ἀρραβωνιαστικοῦ μου. Μὰ ἐκεῖνος ἐσώθηκε. Σὲ κείνον εἶχε δώσει ὁ Γιάννης μου τὸ δακτυλίδι νὰ μοῦ τὸ φέρῃ. Εἶναι ὁ νονὸς τῆς Φλωρίνας καὶ προστάτης μας. Μᾶς λείπει πολλὰ χρόνια καὶ δὲν ἔχομε εἰδήσεις του, οὔτε ξέρομε πὺ εἶναι.

ΒΑΣΙΛ. Καί ποῦ εἶναι θαμμένοι ὁ ἀδελφός σας καί ὁ μνηστήρ σας;

ΜΑΡΙΑ. Τοὺς εἶχαν θάψει στή Μακεδονία σ' ἓνα χωριό, ἀλλὰ μετὰ τὸν Βουλγαρικὸ πόλεμο ἐπῆγα ἐγὼ μετὸν νονὸ τῆς Φλωρίνας καί ἐπῆραμε τὰ κόκκαλά τους καί τὰ φέραμε καί τὰ θάψαμε ἐδῶ στὰς Ἀθήνας. Τώρα ἅμα ἀποκατασταθῆ ἡ Φλωρίνα καί θεραπευθοῦν καί τὰ μάτια μου, ἔχω στὸ νοῦ μου νὰ τὰ μεταφέρω εἰς τὸ χωριό μας καί νὰ τὰ θάλω στὸν τάφο ποῦ εἶναι καί οἱ γονεῖς μας.

ΒΑΣΙΛ. "Ας εἶναι. "Ας ἀφήσωμε τίς λυπηρὲς ἀναμνήσεις καί ν' ἀργίσωμε νὰ τρῶμε, γιατί πεινῶ τρομερά. Νὰ σᾶς εἰπῶ ὅμως κι' ἐγὼ δυὸ λόγια προτιήτερα, ποῦ θὰ μᾶς κάνουν ἴσως περισσότερη ὄρεξι.

ΜΑΡΙΑ. Νὰ μᾶς πῆτε.

ΒΑΣΙΛ. Σᾶς εἶπαν τὰ παιδιά, πὼς μοῦ ἔμεινε τὸ δακτυλίδι στὸν πλειστηριασμὸ καί ὅμως δὲν τὸ ἀγόρασα γιὰ νὰ τὸ φορέσω, νὰ κάμω φιγοῦρα. Ἔμαθα τὴν ἱστορίαν σας καί εἶχα ὅλας τὰς πληροφορίας γιὰ σᾶς καί ὅτι αὐτὸ τὸ δακτυλίδι τὸ ἐφύλαγες νὰ τὸ δώσης τῆς Φλωρίνας εἰς τὸ γάμο της. Ἐσκέφθηκα ὅτι θὰ ἦτο ἄδικο νὰ πέση σὲ ξένα χέρια καί ἐπειδὴ εἶμαι πολὺ πλούσιος, θὰ τὸ ἀγόραζα ἂν ἔφθανε καί μισὸ ἑκατομμύριο, γιατί ἤξευρα ὅτι θὰ πάρετε σεῖς πάλιν τὸ ὑπόλοιπον.

ΜΑΡΙΑ. Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογῆ καί νὰ σᾶς φέρῃ καλὴ τύχη τὸ δακτυλίδι. "Ας ἔχη δόξαν ὁ Θεὸς καί ἡ Παναγία, ποῦ μᾶς προστατεύει καί νὰ σᾶς δίδουν ὑγείαν καί εὐτυχίαν, γιὰ νὰ κάνετε πάντα τὸ καλὸ.

ΒΑΣΙΛ. Ὁ Θεὸς καί ἡ Παναγία, κυρία μου, προστατεύουν πάντοτε τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους καί ἐκείνους ποῦ δουλεύουν με ἀφοσίωσι γιὰ τὴ Θρησκεία καί τὸ Ἔθνος.

ΜΑΡΙΑ. Γιὰ τὴ Θρησκεία καὶ τὸ Ἔθνος! Θυμοῦμαι αὐτὰ τὰ λόγια, πού μοῦ τὰ εἶπε ὁ νονός τῆς Φλωρίνας, ὅταν ἦλθε καὶ μᾶς εἶπε πὼς σκοτώθηκαν ὁ ἀδελφός μου καὶ ὁ Γιάννης μου. Ἀλήθεια! Καὶ τὸ Ἔθνος μᾶς ἐπροστάτευσε μὲ τὴν φώτισιν τῆς Παναγίας καὶ δὲ μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε στὴν ὀρφάνεια μας. Ἄς εἶναι δοξασμένο, γιατί δὲν ξεχνᾷ ἐκείνους πού δουλεύουν γιὰ τὴ δόξα του.

ΒΑΣΙΛ. Ἄμα θεραπευθοῦν τὰ μάτια σας θὰ σᾶς βοηθήσω νὰ πάρετε τὰ κόκκαλα τῶν χαμένων σας, νὰ τὰ πᾶτε στὸ χωριό σας, νὰ κτίσετε καὶ μιὰ ἐκκλησίτσα νὰ τοὺς μνημονεύουνε τακτικά καὶ γιὰ τὴν ψυχὴ των καὶ γιὰ παράδειγμα, γιατί πρέπει ὁ κόσμος νὰ μάθῃ νὰ σέβεται τὰ κόκκαλα ἐκείνων, πού σκοτώθηκαν γιὰ τὴν Πατρίδα καὶ νὰ τιμᾷ τ' ὄνομά των. Μὴ σᾶς φανῆ παράξενη ἢ ἰδιοτροπία μου αὐτὴ πού σᾶς λέγω. Εἶμαι κι' ἐγὼ παλαιὸς πολεμιστής. Ὑστερα ἀπὸ τοὺς πολέμους ἐξενητεύθηκα. Ἐπῆγα στὴν Ἀφρική. Ἐδούλεψα πολὺ σκληρὰ καὶ ἐπλούτισα. Μὰ τ' ὄνειρό μου ἦταν νὰ γυρίσω στὴν Πατρίδα κι' ἐπειδὴ εἶμαι γέρος πειᾶ, νὰ κάνω τὸ καλὸ' σὲ χῆρες καὶ ὀρφανά, πού ἔχασαν προστάτες των στοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνες. Ἐμεῖς οἱ παλαιοὶ πού ζήσαμε ἐκεῖνες τὶς δύσκολες στιγμὲς γιὰ τὸ Ἔθνος μας καὶ πού χύσαμε τὸ αἷμα μας γι' αὐτό, πρέπει νὰ γίνωμε ἓνα ζωντανὸ παράδειγμα καὶ νὰ ξυπνήσωμε τὴ νεολαία ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία, πού τὴν ἔσπρωξε μιὰ διδασκαλία καινούργιων τάχατες ἰδεῶν. Καὶ θὰ τὴν ξυπνήσωμε μὲ τὸ καλλίτερο μάθημα, πού μποροῦμε νὰ δώσωμε. Νὰ τιμοῦμε τὸ ὄνομα ἐκείνων πού θυσιάσθηκαν. Νὰ προστατεύωμε τὰ ὀρφανά τοῦ πολέμου. Νὰ ἰδρῶμε ἄσυλα γιὰ κείνους πού ἔγιναν ἀνάπηροι ἀπὸ τὸ βόλι καὶ νὰ

δίδωμε ἀπὸ τὰ λεπτὰ πού μᾶς χάρισε ἡ τύχη, ἢ πού ἀποκτήσαμε μὲ τὸν ἰδρωτὰ μας, γιὰ νὰ βλέπουν καὶ οἱ νεοὶ καὶ νὰ ξέρουν πὼς ἂν τυχὸν πέσουν μεθαύριο στὴν ὑπηρεσία τῆς Πατρίδας, δὲν θὰ ἀφήσουν πίσω τους μανάδες πεινασμένες καὶ ἀδελφές καὶ παιδιὰ, πού θὰ τὰ δέρνη ὁ ἄνεμος τῆς ὀρφάνειας. Μὰ θὰ ξέρουν πὼς θὰ προστατευθοῦν καὶ θὰ γίνουν εὐτυχισμένα. Γι' αὐτὸ ἐδήλωσα προχθὲς στὸ Ἄμαλγειον Ὀρφανοτροφεῖον, ὅτι προσφέρω 10.000 λίρες γιὰ νὰ πέρνη κάθε χρόνο δυὸ κορίτσια ὀρφανὰ νὰ τὰ μεγαλώνη καὶ θὰ καταθέσω ἄλλες 10.000 λίρες γιὰ νὰ δίδεται ἐπίδομα νὰ σπουδάζουνε κάθε χρόνο δυὸ ἀγόρια, πάλιν ὀρφανὰ, πού ἐθυσιάστηκαν οἱ γονεῖς των γιὰ τὴν Πατρίδα. Ἄργότερα θὰ δῶ τί ἄλλο θὰ μπορῶ νὰ βοηθήσω τὸ Ἔθνος, γιὰ νὰ ξάνη πολῖτες τίμιους καὶ ἀφοσιωμένους νὰ δουλεύουν γιὰ τὴ δόξα του. Εὐτυχῶς ἡ δουλειά μου ἐκεῖ κάτω δὲν ἔκλεισε καὶ θὰ ἔχω ἓνα γερὸ εἰσόδημα κάθε χρόνο, γιὰ νὰ κάνω τὸ καλὸ.

ΜΑΡΙΑ. Καὶ θὰ φύγετε πάλι;

ΒΑΣΙΛ. Ὁχι, δὲν εἶναι ἀνάγκη. Τὸ εἰσόδημα εἶναι ἐξασφαλισμένο καὶ ἂν δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὁ ἴδιος.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Κύριε Βασιλόπουλε! Ἐπιτρέψατέ μας νὰ σᾶς φιλήσωμε τὸ χέρι ὡς ἐθνικοῦ ἀνδρός. Πράγματι, ὅσον τὸ Ἔθνος ἔχει τέτοιους πολίτας, θὰ προοδεύη καὶ θὰ εἶναι δοξασμένο, ὡς ἐδοξάσθηκε τόσους αἰῶνας, γιὰ τὴν Πατρίδα καὶ τὰ παιδιά του ἐννοοῦν καὶ ἐκτελοῦν μὲ ἀφοσίωσιν τὸ καθῆκον των.

ΒΑΣΙΛ. Ζήτω λοιπὸν τὸ Ἔθνος μας! Καὶ σεῖς οἱ νεώτεροι νὰ ἔχετε πρόγραμμα καὶ σκοπὸ στὴ ζωὴ σας νὰ ἐργάζεσθε γιὰ τὸ μεγαλεῖον του. Νὰ μεταδίδετε στὰ παιδιά σας καὶ τὴ νεολαία μὲ βιβλία καὶ μὲ ὅλα τὰ μέ-

σα τὴν πεποίθησι ὅτι πρέπει νὰ εἶναι ὑπερήφανα, γιατί εἶναι "Ἕλληνες. Νὰ τρέφουν στὴν ψυχὴ τῶν τὰ ἰδανικὰ τῆς φυλῆς. Νὰ σέβωνται τὶς ἀρχὲς καὶ τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος. Νὰ εἶναι τίμιοι πολῖται καὶ νὰ ἐργάζωνται μὲ ἀφοσίωση γιὰ τὴ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖο της. Καὶ τώρα ποὺ ἔγινε μιὰ ἐθνικὴ ἀποκατάστασις νὰ ξέρουں πῶς ἔχουν ὑποχρέωσι νὰ δημιουργήσουν τὸν Γον Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργο τῶν προγόνων μας, ποὺ ἔδωκαν τὰ φῶτα στὴν ἀνθρωπότητα, ὥστε νὰ φθάσῃ στὴ σημερινὴ πρόοδο τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Εἶναι εὐλογημένη ἡ χώρα μας καὶ τὸ ἀθάνατο Ἑλληνικὸ πνεῦμα θὰ συνεχίσῃ τὸ μέγαλο τοῦ ἔργο. Γι' αὐτὸ τὸ θαυμάζουν ἐπὶ αἰῶνας ὅλοι οἱ λαοί. Ἐργασθῆτε σεῖς οἱ νεώτεροι, ὅπως ἐδουλέψαμε καὶ μεῖς, μὲ πίστι καὶ ἀφοσίωσι, γιὰ νὰ σᾶς ἐξασφαλίσωμε τὴ σημερινὴ ἐλευθερία καὶ εὐημερία καὶ διδάσκετε τοὺς νέους καὶ τὰ παιδιὰ νὰ μὴν παρασύρωνται ἀπὸ κακοῦργες ἰδέες ἀλλοφύλων, ἀλλὰ νὰ ἔχουν ἓνα μόνον ὄνειρον στὴ ζωὴ των, πῶς θὰ συντελέσουν ὁ καθένας εἰς τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἔθνους.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Κε Βασιλόπουλιε, εἴμεθα ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὰ λόγια σας καὶ θεβαιωθῆτε ὅτι ἀντηχοῦν μέσα στὴν ψυχὴ μας.

ΒΑΣΙΛ. Ναί! Ναί! Χαίρω πολὺ ποὺ ἐκτιμᾶτε τὰ λόγια μου αὐτά, ποὺ τὰ ἐμπνέει ὄχι συμφέρον, ἀλλὰ ἀληθινὴ ἀγάπη γιὰ τὴν Πατρίδα. Διδάξετε ἐπίσης τὴ νεολαία, ὅτι ἡ στερεωτέρα θάσις γιὰ τὴν πρόοδο τοῦ Ἔθνους εἶναι ἡ ἐνότης καὶ ὄχι ἡ διαίρεσις. "Ὅσες φορὲς τὸ Ἔθνος μας ἦτο ἐνωμένον, ἐθαυματούργησε καὶ ὅσες πάλιν ἦτο διηρημένον ἀπὸ προσωπικὰς ἀντιζηλίαις, ὑπέφερε καταστροφές. Καὶ ἡ ἐνότης ἐξασφαλίζεται, ὅταν

οἱ πολῖται σέβωνται καὶ πειθαρχοῦν εἰς τοὺς φυσικοὺς ἀρχηγούς καὶ ἐκτιμοῦν ἐκείνους πού μὲ τῆ μεγαλοφυΐα των ἀναδεικνύονται μεγάλοι καὶ ἀφοσιώνονται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος καὶ πού ἀποκτοῦν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἔθνους, ὄχι μὲ ψεύτικους ψήφους, ἀλλὰ μὲ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας των, πού παρουσιάζουν γιὰ τὴν πρόοδόν του.

ΣΥΡΙΑΔΗΣ. Κε Βασιλόπουλε, δὲν εἶσθε μόνον ἐθνικὸς εὐεργέτης, ἀλλὰ καὶ ἐθνικὸς διδάσκαλος.

ΒΑΣΙΛ. Ἄς εἶναι ὅμως, παρασύρθηκα καὶ ἐφύγαμεν ἀπὸ τὸ σκοπὸ γιὰ τὸν ὁποῖον ἦλθα. Σὰς εἶπα, ὅτι ἀγόρασα τὸ δακτυλίδι ὄχι γιὰ νὰ τὸ φορέσω ἐγώ, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ φύγη ἀπὸ τὸν προορισμὸν του.

ΜΑΡΙΑ. Τί ἐννοεῖτε;

ΒΑΣΙΛ. Ἐννοῶ ὅτι, ἂν μοῦ τὸ ἐπιτρέπης καὶ σὺ καὶ ὁ κ. Γιώργος, θὰ ἤθελα νὰ τὸ περάσω ἐγὼ στὸ χέρι τῆς Φλωρίνας.

ΜΑΡΙΑ. Μὰ αὐτὸ ξεπερνᾶ κάθε φαντασία. Ποιὸς μπορεῖ, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶσθε σεῖς, πού μᾶς κάνετε τόσο καλὸ; Μοῦ εἶπατε ὅτι γνωρίζομεθα.

ΒΑΣΙΛ. Θὰ σοῦ τὸ πῶ τώρα καὶ θὰ θυμηθῆς. "Ἐλα Δεσποινίς! Δόσε μου τὸ χέρι σου.

(Περνᾶ εἰς τὸ δάχτυλο τῆς Φλωρίνας τὸ δακτυλίδι, ἢ ὅποια, ὅπως καὶ ὁ Γιώργος, μένουσιν κατάπληκτοι ἀπὸ τὴν τόσῃ γενναιοδωρίαν τοῦ ἐπισκέπτου. Ἡ Μαρία ἐπίσης καὶ οἱ ἄλλοι μένουσιν ἀναυδοί).

ΒΑΣΙΛ. Μοῦ ἐπιτρέπεis, Μαρία, καὶ νὰ φιλήσω στὸ μέτωπο τῆ Φλωρίνας, σὰν πατέρας της;

ΜΑΡΙΑ. Ναί! Ναί!

(Ὁ Βασιλόπουλος φιλεῖ μὲ ἐνδεικτικὴν στοργὴν καὶ συγκίνησιν τῆ Φλωρίνα στὸ μέτωπο).

ΜΑΡΙΑ (ἀγωνιῶσα). Μὰ πές μου ἐπὶ τέλους ποιὸς

εἶσαι; Μὴ μὲ βασανίζεις! Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶσαι ξένος, ἀφοῦ μὲ λέγεις καὶ Μαρία.

ΒΑΣΙΛ. Δὲν μὲ γνώρισες λοιπόν, Μαρία, οὔτε ἀπὸ τῆ φωνῆ; Τόσο ἄλλαξα; Ἀλήθεια, δὲν εἶμαι ξένος.

ΜΑΡΙΑ (σηκώνεται ἀποτόμως, φέρει τὸ χέρι στὸ μέτωπό της. Κάνει τὸ σταυρό της). Φώτισέ με, Παναγία μου! Ἄ! Ἀρχίζω νὰ θυμοῦμαι τὴ φωνή σου! (μὲ τρέμοντα χεῖλη). Μὰ εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι ἐκεῖνος;!!

ΒΑΣΙΛ. Ὁ Κωνσταντῆς, Μαρία!

ΜΑΡΙΑ (ἐκσπᾶ εἰς λυγμούς). Ὁ Κωνσταντῆς! Ὁ Βασιλοκωνσταντῆς!

ΒΑΣΙΛ. Ναί, Μαρία! Ὁ Βασιλοκωνσταντῆς! Ἔφθασα, βλέπεις, σὲ καλὴ ὥρα.

ΜΑΡΙΑ. Ἦρθες, Κωνσταντῆ; εἶναι ἀλήθεια; (Τὸν ἀγκαλιάζει καὶ τὸν φιλεῖ). Ἦρθες! Ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε σὲ κρίσιμη στιγμή τῆς ζωῆς μου, γιὰ νὰ θρεθῆς στὸ γάμο τῆς θαφτιστικῆς σου καὶ νὰ μοῦ δώσης τὰ μέσα νὰ σώσω τὸ φῶς μου. ὦ! Παναγία μου! ἀπέραντο εἶναι τὸ ἔλεός σου! Ἐκαμες λοιπόν τὸ θαῦμα σου! Γονατίζω στὴ χάρι Σου καὶ ὁ λογισμὸς μου καίεται θυμίαμα στὸ μεγαλεῖο Σου. Σ' εὐχαριστῶ, Δέσποινά μου!

(Μὲ μάτια ὕγρα ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ χωρὶς γυαλιά, ἀποτείνεται πρὸς τὴ Φλωρίνα):

—Ἐλα, παιδί μου! Φίλησε τὸ νοτό σου, τὸν προστάτη μας! Τὸν εὐεργέτη μας! Τὴ βλέπεις, Κωνσταντῆ μου, πῶς τὴ μεγάλωσα; Θυμᾶσαι ποῦ μοῦλεγες νὰ ζήσω γιὰ νὰ μεγαλώσωμε μαζὺ τ' ὄρφανό; Δὲς καὶ τὸ γαμπρό σου. Εἶναι καλὸ παιδί καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾶς. Ἐλα καὶ σὺ Γιώργο, φίλησε τὸ νοτό σου καὶ κουμπάρο σου. Γιατὶ θὰ σᾶς στεφανώση, βέβαια, ὡς ἔχει δικαίωμα.

(Ἡ Φλωρίνα πλησιάζει καὶ φιλεῖ τὸ Βασιλόπουλο. Πλησιάζει καὶ ὁ Γιώργος καὶ φιλεῖ τὸ χέρι του. Ἐκεῖνος συγκεκινημένος φιλεῖ καὶ τοὺς δύο).

ΓΙΩΡΓΟΣ. Πόσο μὲ πνίγει ἡ συγκίνησις, πού δὲν γνωρίζω, πῶς νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴ χαρὰ μου.

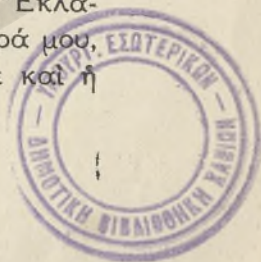
ΒΑΣΙΛ. Μὴν κλαῖς, Μαρία! Φθάνουν πιά τὰ δάκρυα! Σήμερα εἶναι ἡμέρα μεγάλης χαρᾶς. Κι' ἀπὸ τώρα κι' ἔπειτα ὄλο χαρὲς θάχωμε.

ΜΑΡΙΑ. Κλαίω ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ τὴ συγκίνησί μου. Θεέ μου! Τί προαίσθημα. Δὲν εἶναι πολλὴ ὥρα, πού ἔκανα θλιβερό μνημόσυνο μὲ τὴ σκέψι μου γιὰ τὴ θλιμμένη ζωὴ μου ἀπὸ τότε πού ἔχασα ὅτι πολυτιμώτερο εἶχα στὸν κόσμον καὶ μαζὺ κάθε ἐλπίδα νὰ εὐτυχῶσω. Ἔκλαια καὶ γιὰ σένα, Κωνσταντῆ, γιατί δὲν ἤξερα ἂν ζῆς καὶ ποῦ εἶσαι. ὦ! τώρα τῆς λησμονιάς τὸ νερὸ δροσίζει τὴν ψυχὴ μου. Ἦλθες ἐσὺ κοντά μας παρηγοριά γιὰ τὴν ὑπόλοιπὴ ζωὴ μου. Στὸ πρόσωπόσου ζωντανεύουν ὁ Γιώργης μας καὶ ὁ Γιάννης.

ΒΑΣΙΛ. Ἦμουν, Μαρία μου, ὅπως σοῦ εἶπα, μέσα θαθεῖα στὴν Ἀφρική. Ἐδούλεψα πολὺ καὶ κέρδιζα. Μὰ πάντα ἦτανε τ' ὄνειρό μου νάρθω καὶ νὰ σᾶς βρῶ καὶ νὰ πού ἤθελε ὁ Θεὸς νὰ μὲ βοηθήσῃ νάρθω στὴν ὥρα ὅπως λέγεις. Θὰ στεφανώσω τὴ Φλωρίνα μας. Θὰ τὴν προικίσω καὶ θὰ κρατήσω τὸ ἐπάνω πάτωμα τοῦ σπιτιοῦ νὰ καθήσω, γιὰ νάμαστε πάντα κοντά καὶ μαζὺ. Ὁ Θεὸς θὰ μᾶς δίνη ὑγεία καὶ νὰ καμαρώνωμε τὰ παιδιὰ μας. Θὰ πᾶμε μαζὺ στὴν Εὐρώπη. Θὰ βροῦμε τοὺς καλλίτεροὺς γιατροὺς νὰ κάμουν καλὰ τὰ μάτια σου καὶ νὰ μὴν κλαῖς πιά καὶ τὰ κουράζεις.

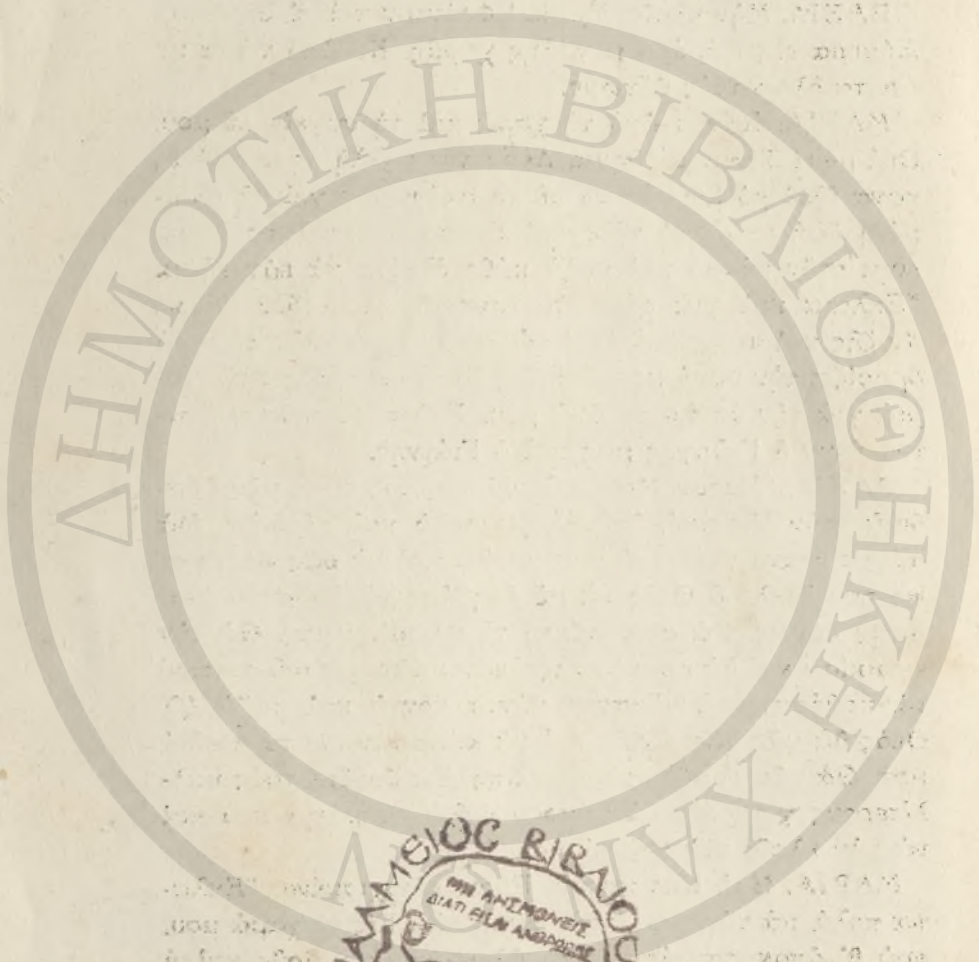
ΜΑΡΙΑ. Ναί, Κωνσταντῆ. Εἶμαι εὐτυχισμένη. Ἔκλαια πολὺ, μὰ τώρα πειὰ δὲν θὰ κλαίω. Εἰς τὴ χαρὰ μου, πού θ' ἀποκαταστήσωμε τὴ Φλωρίνα μας, ἦρθε καὶ ἡ χαρὰ τοῦ ἐρχομοῦ σου. Ἄς ἔξη δόξα ὁ Θεός.

(Α ὕ λ α ί α).

1-8

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
TORONTO

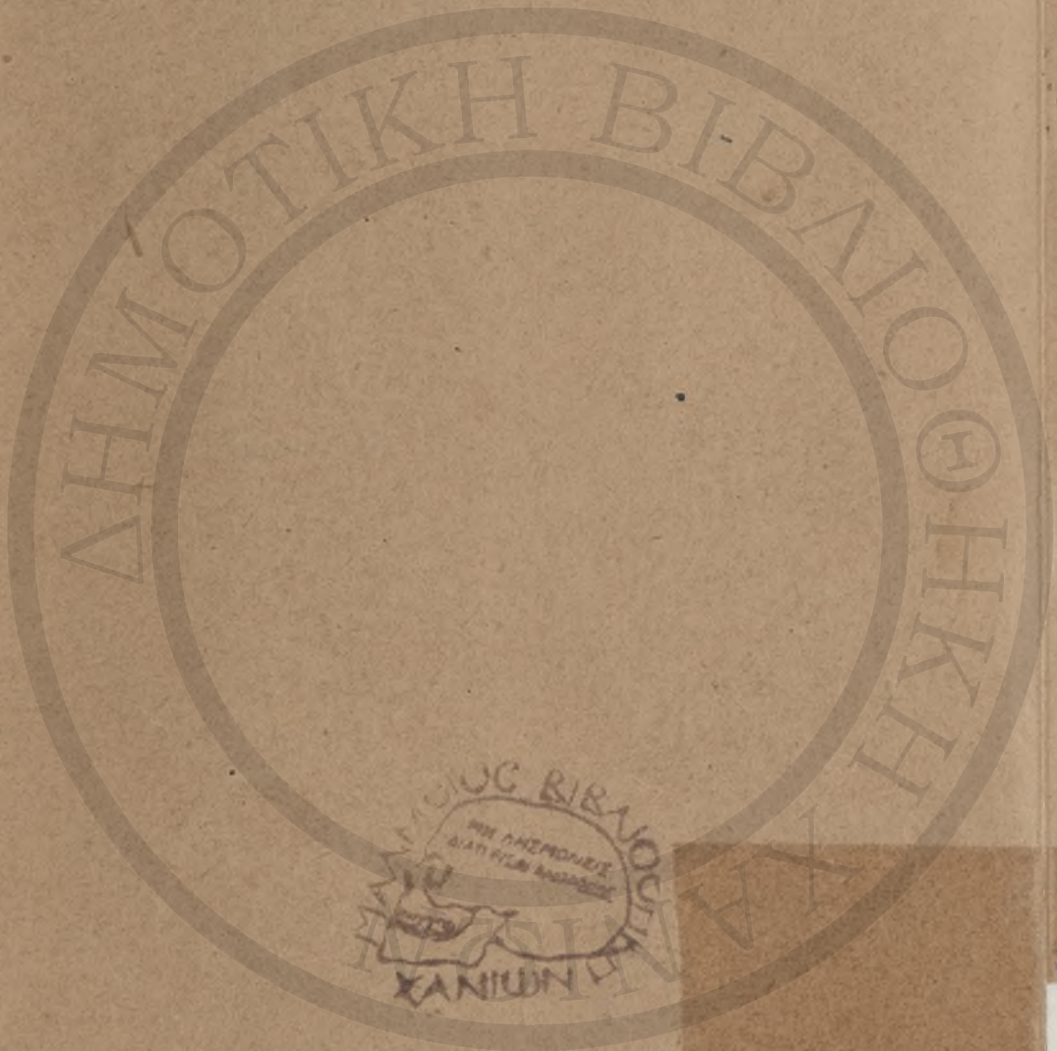

DATE
BY

NO. 100
1950

NO. 100
1950

TIMH APX. 35.—